БЮЛЕТЕНЬ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

Засновник:
Національна асоціація кредитних спілок України

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №10354 від 06.09.2005 року

Виходить з квітня 2005 року

Передплатний індекс — 94634

Випускаючий редактор — Оксана Гайдук

Дизайн, макетування та верстка — Андрій Козинець

Передрук можливий лише з посиланням на "Бюлетень кредитних спілок України"

Національна асоціація кредитних спілок України

Адреса:
вул. В.Чорновола, 25, 19-ий поверх, к.49, Київ, 01135
тел./факс: (044) 501-18-75
електронна адреса:
unascu@unascu.org.ua

ЗМІСТ НОМЕРА:

Подія місяця

Позачерговий з'їзд Української світової кооперативної Ради 2

Інтерв'ю за підсумками позачергового з'їзду Української світової кооперативної Ради 6

Звітно-виборна конференція НАКСУ

XVII Звітно-виборна конференція НАКСУ 16

Резолюція XVII Звітно-виборної конференції НАКСУ 22

Звіт Ради НАКСУ 23

Звіт Наглядового комітету 27

Звіт Виконавчої дирекції 28

Загальні збори ОКС НАКСУ

Загальні збори Об'єднаної кредитної спілки НАКСУ 31

Фінансовий аналіз

Аналіз фінансової звітності кредитних спілок - членів НАКСУ за І квартал 2010 року 35

Вітаємо!

"Єдність" здатна подолати будь-які випробування 44

Кредитна спілка "Добробут" вірна своїм принципам 47

Гроші мають творити добро і злагоду 49

15 років у бурхливому морі спокійних очікувань 52

До ювілею кредитної спілки "Наша справа" 56

Новини партнерів

Міжнародне бюро кредитних історій збільшує оберти 59

Дискусійний клуб

Кредитні спілки: погляд зсередини 61

Відкрита трибуна

Не можна ігнорувати кооперативні принципи 63

Поради та рекомендації

Нова редакція Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму" Перший погляд 68

Як правильно прийняти спонсорську допомогу 73

Цікаво про гроші

З життя грошей 77

Байки від Марічки Зозулі

Як одна спілка вкладників заохочувала 79

ПОДІЯ МІСЯЦЯ

ПОЗАЧЕРГОВИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ СВІТОВОЇ КООПЕРАТИВНОЇ РАДИ

27 травня відбувся позачерговий з'їзд Української світової кооперативної Ради (УСКР). Стало доброю традицією організовувати міжнародні зустрічі українських кооператорів у красені-Києві. Головною метою даного позачергового з'їзду було внесення змін до Статуту УСКР для розширення представництва та залучення до діяльності УСКР усіх об'єднань українських спілок світу.

Участь у з'їзді взяли делегати зі США (Централя українських кооператив Америки, об'єднує 16 кредитних спілок), Канади (Українська кооперативна рада Канади, нараховує 8 кредитних спілок) та України (Національна асоціація кредитних спілок України, об'єднує 150 кредитних спілок). На прохання Ради українських кооператив Австралії цю країну представляв за дорученням Богдан Курчак, член Екзекутивного комітету УСКР.

На з'їзді були присутні запрошені гості: перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету Владислав Лук'янов, заступник завідувача Секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності Ігор Бурба, заступник Голови Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг України Ірина Говорун, заступник керівника відділу Посольства Канади в Україні С. Грущенко, представник проводу «Пласту» в Україні Ігор Фіглюс, колишні Голови УСКР

Ярослав Скрипник та Богдан Кекіш.

Серед численних гостей були також присутні делегації Всеукраїнської асоціації кредитних спілок (ВАКС), Всеукраїнської асоціації кредитних спілок військовослужбовців та працівників силових відомств (ВАКСВУ), представники кредитних спілок з різних регіонів України. Головував на з'їзді Президент УСКР Ігор Ляшок.

Позачерговий з'їзд урочисто розпочався з державного гімну та численних привітань учасників та гостей. Першим привітальні слова виголосив ініціатор відродження кредитно-кооперативного руху в Україні пан Ярослав Скрипник (Канада). «Я радий з того, що цей з'їзд відбувається саме в Києві. У світі сталася велика фінансова криза. Але вона сильно не зачепила Канаду, Америку і Австралію, однак дуже тяжко відбилася на кредитних спілках України», — сказав «хрещений батько» кредитних спілок України і зауважив, що завданням цього з'їзду, окрім іншого, є і моральна підтримка українських кредитних спілок.

Доктор Богдан Кекіш, колишній Голова УСКР, щиро подякував за запрошення бути присутнім на з'їзді. Він зазначив, що усвідомлення успіхів УСКР за останній рік викликає почуття гордості за організацію і висловив упевненість у тому, що кооперативний рух здолає труднощі фінансової кризи, побажавши усім доброго гумору та успіхів на многії літа.

У своїй привітальній промові перший заступник Голови Комітету Верховної Ради України Володислав Лук'янов коротко окреслив політико-

економічні події, що відбувалися останнім часом в Україні. Особливу увагу він приділив коментарям щодо бюджету України. Зокрема, підкреслив, що після виборів Президента України було затверджено Державний бюджет на поточний рік. Він виявився кращим, ніж очікувалося. Україна має ріст ВВП 3,7 %. На завершення свого виступу пан Лук'янов сказав: «Я готовий бути вашим голосом у Верховній Раді України» та побажав учасникам з'їзду прийняти позитивні рішення, які конструктивно відобразяться на діяльності усіх українських кредитних спілок.

Добре запам'ятався змістовний виступ заступник Голови Держфінпослуг Ірини Говорун Вона зазначила, що, незважаючи на складні умови, кредитні спілки все ж продовжують впевнено працювати, наповнюючи ринок кредитними ресурсами і задовольняючи потреби громадян України. Пані Ірина наголосила, що «Держфінпослуг щодня опікується кожною кредитною спілкою, ставлячи собі за мету виключно розвиток ринку КС. Водночас у Комісії частково бачать неспроможність кредитних спілок прорахувати ризики». З цього приводу Комісія закликає усі спілки до участі у нормотворчій діяльності та до відкритості й прозорості в роботі.

Представник Комітету Верховної Ради України з питань бюджету Ігор Бурба також зауважив, що ситуація з кредитними спілками викликає занепокоєння громадян і повідомив, що для стабілізації ринку вітчизняних кредитних спілок у Комітеті Верховної Ради України готуються проекти законів, які сприятимуть розвиткові кредитної кооперації. Пан Бурба також підкреслив, що в питаннях законотворчості Комітет постійно співпрацює з Національною асоціацією кредитних спілок України.

Звітуючи перед поважною аудиторією, Президент УСКР Ігор Ляшок інформував про діяльність УСКР за період після чергового з'їзду Ради. Зокрема, Президент УСКР повідомив про участь Ради у загальних зборах 20-ти українських кредитних спілок США, Канади та Австралії; Світовому Конгресі українців, що проходив у Львові; святкуванні 15-ї річниці НАКСУ; відзначенні 16-ї річниці Голодомору. Крім того, було проведено ряд засідань Екзекутиви, керівництво УСКР мало ряд зустрічей з високопосадовцями, послами, керівниками Канадської програми зміцнення кредитних спілок України, представниками асоціацій кредитних спілок в Україні, надіслано велику кількість кореспонденції.

Про прибутки та витрати УСКР присутнім доповів Скарбник УСКР, Голова Ради Директорів Централі Українських кооператив Америки (ЦУКА) Богдан Ватраль. Стосовно роботи Централі він зазначив: «Сьогодні 16 українських кредитівок у США об'єднують понад 105 тисяч членів, переважно у штатах Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Пенсильванії, Мічігані, Огайо та Іліной-сі. Внаслідок консолідаційних процесів кількість українсько-американських кредитівок у США зменшилася, натомість вони охоплюють щоразу більший простір як географічно, так і у капіталі, і у членстві. Активи кредитних спілок — членів ЦУКА перевищують 2,5 мільярда доларів». Наприкінці доповіді пан Богдан побажав усім кооператорам, щоб у «єдності розвивалася

наша економічна сила» і зазначив, що постійна фінансова, моральна та координаційна праця ЦУКА, українських кредитних спілок у США та кооперативних діячів — провідників українських кредитівок у США безмежно допомогла завершенню великого діла: відродження кооперативного руху в Україні.

Богдан Курчак, за дорученням Ради Українських Кооператив Австралії (РУКА), доповів про діяльність Ради в Австралії. Зокрема, він висвітлив ситуацію, що склалася в українських австралійських кредитних спілках внаслідок процесу консолідації. Раніше у Австралії працювало 7 українських кредитних спілок. Тепер лишилася лише одна. Це сталося через злучення кредитних спілок Австралії у діаспорі з двома найбільшими — «Дністер» і «Карпати». Проте у листопаді 2009 року у КС «Карпати» відбулися річні загальні збори, де було прийняте рішення об'єднати КС «Карпати» з неукраїнською кредитною спілкою. Таким чином українські КС перейшли до неукраїнського кооперативного руху. Зараз в Австралії лишилася єдина українська кредитна спілка «Дністер».

Ольга Шевелі, Голова Української кооперативної Ради Канади (УКРК), коротко розповіла про діяльність цієї організації, становлення і розвиток руху канадійських кредитних спілок. Станом на 01.01.2010 року в Канаді діє 8 українських кредитних спілок з 24 філіями. Останнім часом їх кількість зменшилась, що вказує на вимоги часу. Доповідачка наголосила, що робота УКРК в основному була спрямована на відродження, розвиток та зміцнення кооперативного руху в Україні.

Про діяльність Національної асоціації кредитних спілок від створення по сьогоднішній день присутніх інформував Президент НАКСУ Петро Козинець. Вже майже 10 років НАКСУ є фінансово самодостатньою організацією, яка має переважно сталий штат працівників. Асоціація об'єднує 150 кредитних спілок України. В загальних активах НАКСУ як юридичної особи знаходиться понад 10 млн. гривень. Разом з інфраструктурними організаціями асоціація здійснює організаційну, стабілізаційну та фінансову інтеграцію кредитних спілок, які входять в її систему. НАКСУ постійно активно лобіює інтереси кредитних спілок у державних органах влади, ставлячи за мету прийняття ними законодавчих актів, що нарешті стабілізують ринок кредитних спілок України та сприятимуть його гармонічному розвиткові. Виступаючий також дуже позитивно оцінив суттєву активізацію діяльності УСКР, подякувавши колегам із-за океану за плідну співпрацю.

За регламентом з'їзду наступними мали можливість виступити представники асоціацій, що звернулись із заявами про вступ до УСКР. Так, Галина Шатирко, Голова правління ВАКС, ознайомила присутніх з результатами діяльності очолюваної нею організації протягом року. ВАКС як професійне об'єднання представницького типу представляє та захищає інтереси кредитних спілок на національному рівні. Пані Шатирко окреслила пріоритетні напрями діяльності асоціації, наголосивши, що однією з найважливіших сфер діяльності асоціації є міжнародна

співпраця, інтеграція об'єднань кредитних спілок у світову кредитно-кооперативну спільноту.

Ростислав Гайдаєнко, виконавчий директор ВАКСВУ, подякував організаторам заходу за можливість бути присутнім на з'їзді та поінформував про діяльність асоціації, членами якої на даний момент є 21 кредитна спілка. Головне завдання ВАКСВУ полягає у захисті соціальних та економічних інтересів кредитних спілок та їх членів, зокрема і від свавілля чиновників. Пан Гайдаєнко розповів про проведену асоціацією роботу за останній період, зупинившись на взаємодії з державними органами влади.

Далі присутні перейшли до розгляду змін до Статуту УСКР. Голова Статутової Комісії УСКР Ігор Рудько проінформував про те, що Статутова Комісія на підставі напрацювань Спеціальної Комісії, що була створена на попередньому з'їзді, та додаткових рекомендацій Екзекутиви підготувала проект нової редакції Статуту УСКР. Детально обговоривши запропоновані зміни до Статуту, делегати з'їзду, не висунувши додаткових пропозицій чи зауважень, прийняли їх одноголосно. Отже, до діяльності УСКР тепер, згідно зі Статутом, можуть долучитися усі об'єднання українських кредитних спілок світу у разі їх прийняття.

Позачерговий з'їзд завершували виступи ще кількох його учасників. Євген Дзюба, Голова Спостережної Ради кредитної спілки «Сватова Лучка» з Луганської області доповів про проведення ІІ обласного фестивалю поезії Т.Г. Шевченка, який спонсорували УСКР та НАКСУ, тепло подякувавши спонсорам за підтримку.

Ігор Фіглюс, представник проводу «Пласту» в Україні, виступив з привітаннями учасникам з'їзду та закликав усіх до співпраці.

Від імені Світового Конгресу Українців присутніх привітала Тамара Денисенко, виступивши в якості фінансового референта СКУ.

Головний управитель Української Кредитової Спілки, член Статутової Комісії УСКР Тарас Підзамецький виступив перед з'їздом з пропозицією внести в резолюцію питання подальшої допомоги у розбудові руху кредитних спілок з боку Української Світової Кооперативної Ради. Проте по даній пропозиції пройшла невелика дискусія і після обговорення Тарас Підзамецький свою пропозицію відкликав.

За результатами позачергового з'їзду Української світової кооперативної Ради можна сміливо резюмувати, що український світовий кредитно-кооперативний рух живе и розвивається навіть у скрутні часи. Приємно, що усі заокеанські колеги-українці високо оцінюють діяльність Національної асоціації кредитних спілок України. Отже, вибрано вірний шлях і кінцевої мети — економічної розбудови України, підвищення добробуту українців і загального покращення якості життя — буде досягнуто.

ЗА ПІДСУМКАМИ З'ЇЗДУ УКРАЇНСЬКОЇ СВІТОВОЇ КООПЕРАТИВНОЇ РАДИ

Пропонуємо вашій увазі ряд інтерв'ю з представниками вітчизняного та світового кредитно-кооперативного руху, які журналіст "Бюлетеня" мав можливість узяти у перервах та по закінченню позачергового з'їзду Української світової кооперативної Ради.

Богдан Ватраль, Голова Ради Директорів Централі Українських кооператив Америки (США)

— Пане Богдане, що відбувається у кооперативному русі Сполучених Штатів сьогодні?

— 2009 рік для кредитних спілок Сполучених Штатів був досить складним. За неофіційними даними безробітними є 18-20 % населення. Офіційна статистика більш оптимістична — 9,9 % населення США не мають роботи. Природно, це має негативний вплив на усі фінансові установи. І перш за все на комерційні банки. За останніх два роки понад 200 комерційних банків збанкрутували. Кредитні спілки виявилися більш стійкими, вони взяли на себе менше ризику і не мають таких проблем, як банки. Наприклад, наші українські кредитні спілки фінансово спроможні, вони подолали економічну кризу минулого року, а цього року вони навіть почали рости. Потрібно зазначити, що інші фінансові установи минулого року мали втрати, а кредитівки — навпаки, отримували дохід, мали можливість надавати фінансові послуги своїм членам, направляти кошти на підтримку українських громадських організацій у США, допомагати українській діаспорі. Минулого року така підтримка становила 3,8 мільйона доларів. Ця цифра говорить про надійне становище українських кредитних спілок у Сполучених Штатах.

— Як оцінюєте результати позачергового з'їзду УСКР, який щойно закінчився?

— На позачерговому з'їзді Української світової кооперативної Ради мені дуже приємно зауважити, що вона відроджується. Було вирішене дуже важливе питання внесення змін до Статуту УСКР. Хочу сказати, що потужною силою для відродження кооперативного руху в Україні було створення Національної асоціації кредитних спілок України 1994 року. Зміни, внесені до Статуту УКРС сьогодні, дають можливість розширити членство Ради. Таким чином український кооперативний рух матиме більший вплив у світовій кооперативній спільноті. І ще зазначу, що, на мою думку, згодом Українська кооперативна Рада має перейти в Україну.

— Що Ви можете сказати про роботу кооператорів в Україні?

— Мені дуже приємно приїздити в Україну і бачити, як українці наполегливо працюють, щоб дати своїм співгромадянам економічну можливість для покращення якості життя. Я вірю, що українці спроможні самостійно вирішити усі політичні питання. Головне завдання і уряду, і суспільства — працювати для забезпечення економічної стабільності, щоб рівень життя в Україні відповідав рівневі життя у Європі і Сполучених Штатах.

Зі свого боку ми у діаспорі робимо все можливе, щоб наша організація розвивалася. Бо у наших серцях все ще залишається українське зернятко, незважаючи на те, що багато з нас були народжені не в Україні. Проте ми усі маємо україн-

ський дух від родичів, від громади, у якій виросли. Ми не будемо будувати свою Україну у Сполучених Штатах чи інших країнах. Це робите ви тут, на українській землі. Набагато легше бути українським патріотом в інших країнах. Тому я дуже ціную тих людей, які працюють за складних обставин безпосередньо в Україні, для розвитку демократичної держави, для підвищення її економічного рівня.

— Ваше бачення розвитку кредитної кооперації в Україні.

— Мене непокоїть недосконале українське законодавство про кредитні спілки, недостатній контроль за їх діяльністю. На мою думку, ліцензії для кредитних спілок мають бути безкоштовними і безстроковими. Натомість набагато важливіше було б платити кошти за річні перевірки діяльності кредитних спілок з боку уряду, спеціально для цього створеного департаменту. На це необхідна достатня кількість відповідних спеціалістів. Крім того, асоціації кредитних спілок повинні мати доступ до усіх фінансових документів кредитівок, що входять до їх складу. Таким чином, я вважаю, можна було б уникнути появи псевдо кредитних спілок.

У Сполучених Штатах усі кредитні спілки відповідальні за вклади громадян. Діють урядові фонди гарантування вкладів. Уряд перевіряє діяльність кредитівок, щоб зменшити ризик появи шахраїв. Фінансові піраміди, створювані ними, дуже негативно впливають на фонди гарантування.

— Що Ви можете сказати про діяльність НАКСУ у 2009 році, ознайомившись зі звітом Виконавчої дирекції асоціації?

— Я би оцінив діяльність НАКСУ як дуже позитивну. Якщо взяти до уваги економічну нестабільність, яка тривала в Україні протягом останнього року, падіння курсу гривні, результати роботи Національної асоціації дуже вагомі. Ця потужна організація з року в рік працює над забезпеченням стабільності кооперативного руху в Україні.

— Які плани УСКР на найближче майбутнє?

— Найближчим часом в Українській світовій кооперативній Раді буде створено комітет, який займатиметься розробкою стратегії розвитку співпраці між усіма країнами, де існують українські кредитні спілки.

Ярослав Скрипник, ініціатор відродження кооперативного руху в Україні, м. Едмонтон (Канада).

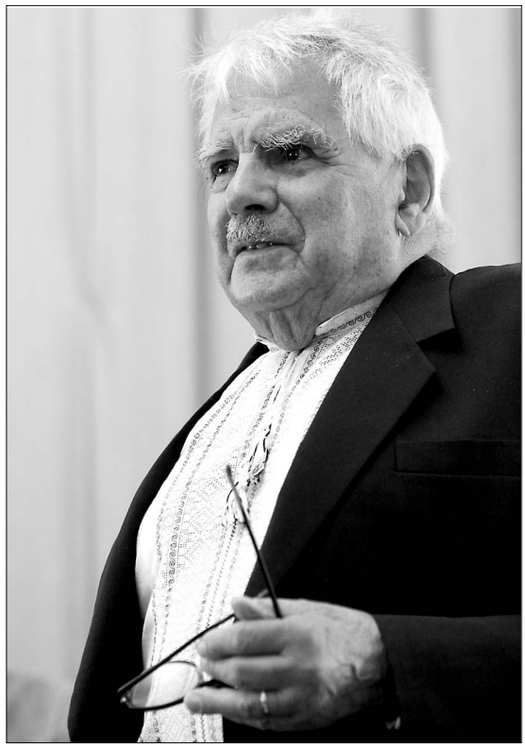

— Пане Ярославе, для нас велика честь зустрітися тут з Вами, живою легендою. Розкажіть, будь ласка, яким був початок відродження кооперації в Україні і яка Ваша роль у ньому.

— Дякую, мені дуже приємно таке чути. Свого часу я був президентом невеликої української кредитної спілки. На початку 80-х років, коли почалася чергова криза, вісім дрібних кредитівок, за пропозицією канадського уряду, об'єдналися у одну велику кредитну спілку. Туди увійшли польська, українська, китайська, канадська кредитні спілки. Я виступав промоутером того з'єднання. Рішення було вірним, тому що, з одного боку, з'явилась можливість скористатися допомогою уряду, а з іншого, у разі об'єднання, на управління установою йтиме менше коштів. Мене запросили стати членом наглядового комітету та екзекутиви цієї великої об'єднаної спілки. Хочу сказати, що я мав зв'язки з багатьма представниками кооператив-

ного руху. Згодом мене обрали до Ради Директорів провінційного об'єднання кредитних спілок. Там я репрезентував не українські кредитні спілки, а вже загальноканадську велику кредитну спілку. Того часу я мав товариша в Отаві, який був членом Ради Директорів Канадської Кооперативної асоціації. У 1990 році я, як представник об'єднання кредитних спілок, провів з ним зустріч. Вона виявилася вельми результативною. Добре пам'ятаю, як я запитав на тій зустрічі: «чому Канадська Кооперативна асоціація надає допомогу кредитним спілкам у Ботсвані, Нігерії, відкриваючи по одній-дві кредитні спілки? Чому б не звернути увагу на Україну, яка вже має чимало кооперативних традицій, адже перша кредитна спілка була створена на Полтавщині ще у кінці 19 століття?! Згадаймо, що і Галичина мала сильно розвинену кооперативну, банківську системи. Чому б не наважитися на щось масштабне і не відродити кооперацію в Україні?» У відповідь член Канадської Кооперативної асоціації зі мною погодився і рекомендував звернувся до канадського уряду з проханням створити комітет з допомоги кредитним спілкам України. Тож згодом розпочав роботу мій проект з повернення Україні ідеї кредитних спілок. Я налагодив контакти з українськими колегами, в Україну почали прибувати волонтери з Канади, зі Сполучених Штатів Америки, Австралії, до них прилучилися ентузіасти з України. У результаті було створено НАКСУ, і ідею кредитних спілок в Україні втілено в життя. Після тих подій мене навіть іноді називають хрещеним батьком кредитних спілок в Україні. Моя заслуга полягає лише в поверненні ідеї на українську землю. Адже за фахом я не фінансист, я лише подаю ідеї і організовую процес їхнього втілення. Кожна фінансова установа мусить мати не лише фінансових спеціалістів, а також людей, які займаються піаром та генерують нові ідеї.

— Як Ви оцінюєте роботу НАКСУ?

— Хоча Петро Миколайович Козинець — мій добрий приятель, можу неупереджено сказати, що роботу НАКСУ я оцінюю як дуже гарну. З асоціацією ми співпрацюємо від самого початку відродження кооперативного руху в Україні, хоча нас розділяє відстань майже 15 тисяч кілометрів. Я вважаю, що НАКСУ сьогодні — дуже сильна організація, яка зробила і робить велике діло.

— Чим Ви займаєтеся зараз?

— Зараз я вже пенсіонер. А ще кілька років тому я працював у канадських кредитних спілках.

— Як почуваються кредитні спілки Канади у складний економічний період?

— Канадські кредитівки, завдяки мудрості канадського уряду, майже не відчули впливу фінансової кризи. Банківський сектор та система кредитних спілок сильно контрольовані урядом. Звичайно, певним чином криза відбилася на членах кредитних спілок, але загалом кредитний рух втримався завдяки сприятливому законодавству. Усі канадські кредитні спілки працюють на базі законів провінцій, оскільки Канада — це федеративна держава. Приміром, кредитівки однієї провінції не мають права мати відділень в іншій. Федеральний уряд, у свою чергу, надає свої вказівки у провадженні діяльності усіх фінансових установ. Саме це допомогло не збанкрутувати і банкам.

Коли я був у Централі кредитних спілок Канади, ми виробили ідею консолідуватися, тому що невеликі кредитні спілки не були здатні конкурувати з банками. Наприклад, я є членом великої кредитної спілки, яка утворилася шляхом об'єднання кількох невеликих. Зараз вона нараховує близько 400 тисяч членів, мільярди доларів в активах і цілком здатна конкурувати з банками.

— Як діє у Канаді система гарантування вкладів?

—Згідно з канадським законодавством, банки гарантують вклади до 100 тисяч доларів. Тому, якщо вкладник має на банківському депозитному рахунку, наприклад, 200 тисяч, у разі банкрутства банку він може розраховувати на гарантоване повернення лише 100 тисяч доларів. На відміну від цього, вкладники кредитних спілок мають 100-процентне гарантоване забезпечення своїх заощаджень. Існує стабілізаційний фонд, у який члени кредитних спілок відраховують невеликі суми. Залишок коштів для повного гарантування додає держава. Цей факт ефективно заохочує людей ставати членами кредитних спілок.

— Якими методами розширюється поле членства канадійських кредитівок?

— Для того, щоб конкурувати з банками, я запропонував свою оригінальну схему розрахун-

ку дивідендів. Кожен член кредитної спілки має у ній свою певну кількість паїв. На кожен з них він отримує дивіденди. Я запропонував при їх нарахуванні брати до уваги, скільки саме людина має паїв, а також наскільки активно вона користується послугами кредитівки. Чим більша співпраця з кредитною спілкою, тим більшими є дивіденди. Таким чином кредитна спілка може залучати і утримувати нових членів, що є обопільно вигідним.

Вкладники канадійських кредитних спілок не мають можливості у будь-яку мить отримувати проценти зі своїх вкладів. Вони капіталізуються і додаються до вкладу. Повернути свій вклад достроково можливо лише за умови термінової потреби чи коли вкладник вирішує виїхати з провінції.

Тамара Денисенко, Головний Екзекутивний Директор «Української федеральної кредитної спілки», м. Рочестер (США).

— Як починала роботу ваша кредитна спілка?

— «Українську Федеральну кредитну спілку» було засновано у 1953 році. На той час вона мала лише вісім членів, кожен з яких вклав у спілку по 5 доларів. На сьогодні ж ми маємо 138 мільйонів доларів в активах, майже 16 тисяч членів і 6 філій — від східного до західного узбережжя Америки. Головний офіс знаходиться у Рочестері (Нью-Йорк).

— Як з часом мінялися процентні ставки по продуктах спілки?

— За часів кризи відсоткові ставки, зрозуміло, стали низькими. Ми платимо від чверті процента до 2,5 % на депозитні вклади, і це вважається досить солідним. Нещодавно діяла програма на пенсійні рахунки, де нараховувалось 4 % річних на 4 роки. На превеликий жаль, навіть на такі високі ставки не було очікуваного попиту. Процентні ставки на позики на авто зараз складають 3,5 % річних, а на найбільш ризиковані види позик — кредитні картки — 14,75 % річних.

Загалом наша кредитівка займається видачею позик та розміщенням коштів на депозитних рахунках, обслуговуванням чекових рахунків, ми працюємо з кредитними та дебетними картками, грошовими переказами по усьому світу.

— Я знаю, що ваша установа займається не лише наданням фінансових послуг, ви ведете й велику громадську діяльність.

— Здебільшого ми і позиціонуємося як громадська організація. У нашій кредитній спілці є українська бібліотека, громадська кімната, якими можуть користуватися виключно члени КС. Крім того, наш маркетинговий департамент надає послуги з перекладу документів з української мови на англійську і навпаки. Двічі на рік до нашої кредитної спілки приїжджають відвідувачі з нью-йоркського консульства. Приміром, цьогорічного травня до нас їх прибуло понад 100 осіб і завдяки ефективній організації нашої роботи ми оперативно всім надали послуги. Усе це наша кредитна спілка робить на громадських засадах.

— Чи ведеться у вашій кредитній спілці благодійна діяльність?

— Так, здебільшого ми звертаємо увагу на нашу молодь, яка росте у Сполучених Штатах.

— Яким чином ви залучаєте до кредитної спілки нових членів?

— База нашого членства почалася з українських народних і братських союзів. У 80-х роках, коли було зрозуміло, що вижити складно, люди купували в страхових компаніях страховки перед тим, як отримати можливість стати членом кредитної спілки. Нове ж покоління почало користуватися послугами банків. Тоді у нас виник-

ла необхідність розширити базу. Це було зроблено шляхом звернення до всіх українських церков Рочестера. Тобто ми стали релігійно-церковною кредитною спілкою, базою членства усіх наших філій є церкви та громадські організації. Для того, щоб членами нашої кредитівки могли стати і люди, що не є прихожанами церкви, ми створили організацію, де будь-хто може стати її членом. У Рочестері ми заснували товариство міст-побратимів. Наприклад, той, хто дає пожертву 10 доларів на цю організацію, отримує право на членство у нашій кредитній спілці. У інших містах діє товариство «Самопоміч», там кожен бажаючий жертвує 5 доларів. Таким чином будь-яка особа, незалежно від походження, може стати членом нашої кредитівки. У Каліфорнії цим займалося товариство української спадщини, через цю організацію ми також поповнили членство.

— Що можете сказати про зміни, що відбулися в Україні останніми роками?

— Вперше я приїхала до України 1989 року. З того часу періодично відвідую її, а останнього разу була тут два роки тому. У кінці 80-х — початку 90-х років Україна писала свою нову історію. І це мене найбільше вразило, я ніколи не забуду ту першу хвилю гласності, усвідомлення людьми незалежності. З того часу в Україні відбулися величезні зміни, змінилося саме ставлення людей до багатьох речей. Дуже багато запозичено з американського стилю життя.

Під час поточного візиту до України ми відвідали Полтаву, яка є нашим містом-побратимом уже протягом 20 років. Хочу сказати, що люди почали не настільки відкрито спілкуватися з нами, як це було раніше. Склалося таке враження, що всю роботу ми починаємо з нуля. Ми працюємо з Ротарі-клубом, з яким проходила наша спільна шестирічна акція в Полтаві, а останній рік вели роботу з молоддю у Черкасах: ми допомагали у вихованні сиріт, а також фінансували проект очищення води для шкіл.

Всеволод Саленко, «Українська національна федеральна кредитна кооператива», м. Нью-Йорк (США)

— Розкажіть, будь ласка, коротко про історію вашої кооперативи.

— Нашу кредитну спілку було засновано у 1965 році. Тоді вона називалась «Українська православна федеральна кредитна спілка». У 2000 році було змінено назву на «Українська національна федеральна кредитна кооператива». Активи нашої кредитної спілки складають 130 мільйонів доларів, резервний капітал складає 14 %, тобто приблизно 11 мільйонів доларів (це при тому, що державна вимога — 7 %). 6,5 тисячі членів користуються послугами нашої установи. Більшість з них — українського походження і є членами церковних общин. Рада Директорів складається переважно з молодих людей, які працюють на безоплатній основі, а загалом у кредитівці трудяться 25 працівників. Ми маємо чотири відділення, які знаходяться у двох сусідніх штатах. Головний офіс розташовано у самому центрі Нью-Йорку, на Манхеттені.

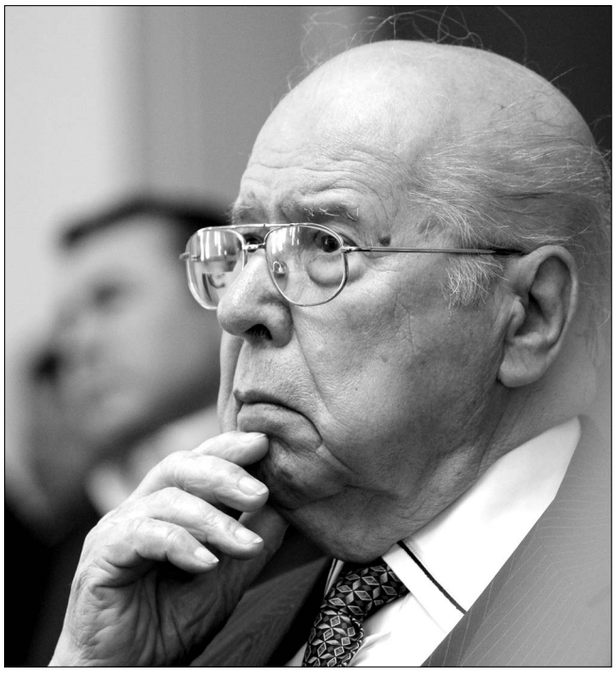

— Що «Українська національна федеральна кредитна кооператива» пропонує своїм споживачам?

— Наша кредитна спілка надає своїм членам усі ті послуги, що і банки: іпотечні кредити, кредити на авто, кредитні картки, кредити на побутові потреби. Ці кредити можуть бути або забез-

печені чимось (під заставу), або не забезпечені (під поручительство). Останній вид кредитів досить ризикований для кредитної спілки, але, на щастя, у нас поки що не виникало з ними серйозних проблем. Невеликі кредити досить дорогі, вони видаються під майже 11 % річних. Іпотечні ж дешевші, по них відсотки міняються: приміром, після двох чи п'яти років сплати вони можуть становити від 4 до 6 % річних.

— Чи виникають проблеми у роботі?

—Поки що ми спостерігаємо невеликий застій з позиками, що, безумовно, пов'язане з кризою. Хоча і в таких умовах, а також за високої конкуренції, наша кредитівка росте.

— Ваша думка про стан та розвиток кооперативного руху України, виходячи з результатів дводенних заходів.

— Я можу твердо сказати, що, незважаючи на всі існуючі труднощі, кооперативний рух України покращується. Я приїздив сюди 1992 року, тоді ми надавали матеріальну підтримку молодим українським кредитним спілкам. Якщо порівнювати з тими часами, більшість сьогоднішніх українських кредитівок «стоять» дуже добре. Очевидно, деякі підупали, проте, я сподіваюся, вони прийдуть до норми, а ми, у свою чергу, будемо докладати для цього зусиль.

— Що Вас найбільше здивувало під час сьогоднішнього візиту до України?

— Мене, відверто кажучи, дивує такий факт, що раніше в Україні працювала одна потужна асоціація кредитних спілок, а тепер їх створилося кілька. Вважаю, що роз'єднування — це недобре. Адже є відоме прислів'я: «В єдності — сила». І цього, я впевнений, потрібно дотримуватися.

Андрій Бурчак, член дирекції кредитівки СУМА, м. Йонкерс (США).

— Пане Андрію, розкажіть, будь ласка, що являє собою ваша кредитна спілка.

— Нашу кредитівку було започатковано приблизно 60 років тому за підтримки нью-йоркської спілки української молоді (СУМ), де я є Головою. Найбільший осередок СУМ сьогодні знаходиться у місті Йонкерсі, тут існує велика українська громада. Наша кредитна спілка має чотири філії, загалом вона нараховує майже 6 тисяч членів. Діапазон наших послуг широкий: це і видача кредитів, і залучення коштів на депозитні вклади. Крім того, члени кредитної спілки можуть отримати у нас іпотечні кредити на нерухомість (власну чи ту, що згодом здаватиметься в оренду). Середні відсоткові ставки на депозитні клади складають 2 % річних, кредити видаються під 5 % річних на максимальний термін 30 років.

— Чи відрізняються процентні ставки вашої кредитної спілки від банківських?

— Так, відрізняються. Вони на кредити нижчі, а на депозитні вклади ми даємо більший процент.

— Якою були найбільша сума кредиту і строк?

— Найбільший розмір кредиту складав чотири мільйони доларів, взятих на 30 років. На ці гроші було придбано житловий будинок.

— Яка громадська робота ведеться у вашій кредитівці?

— Ми регулярно віддаємо частину доходу церкві, а також займаємося спонсорською діяльністю — зокрема, фінансово підтримуємо кількаденні українські культурні фестивалі, на які в середньому приїздить 30 тисяч глядачів щороку.

— Питання, що вже стало традиційним.

Як ваша кредитна спілка почувається у складні економічні часи?

— Ми не відчули на собі сильного впливу фінансової кризи, на відміну від багатьох наших колег. Однією з причин було те, що ми займаємося видачею позичок виключно добре знайомим нам і перевіреним людям — членам української громади.

— Але все ж таки, як вирішуєте проблему неповернення коштів?

— Хочу сказати, що ми завжди стоїмо на боці позичальників і йдемо їм назустріч, якщо, приміром, стоїть питання втрати ними житла. Іноді, звичайно, ми користуємося послугами колекторських агенцій, переважно коли позичальник не хоче повертати кредит на авто, хоча це відбувається рідко. У більшості випадків вистачає телефонної розмови з членом нашої кредитної спілки для того, щоб кредит було повернуто. Однак у нас все-таки існує проблема неповернення — по кредитних картках. Іноді навіть трапляється, що власник такої картки, не в змозі повернути гроші, тікає до України.

— Ваші враження від візиту в Україну.

— Я був у Києві три роки тому. Того часу кооперативний рух України був на підйомі, люди активно брали і повертали кредити. Приємно бачити, що і сьогодні, в умовах фінансової нестабільності, люди прагнуть працювати, розбудовувати свою державу, а кредитні установи готові допомагати українцям у цьому. Зі свого боку кооперативний рух США також готовий надавати ідейну, фінансову допомогу, а також проводити навчання українських кооператорів.

Людмила Куркан, Голова правління кредитної спілки «Джерело-плюс», м. Білгород-Дністровський, Одеська область.

— Розкажіть, будь ласка, про роботу вашої кредитної спілки протягом останнього періоду. Як Ви її оцінюєте, з чим стикнулися, як боролися з труднощами?

— Перш за все, користуючись нагодою, хочу висловити вдячність колективу НАКСУ за безперервну допомогу — юридичному і фінансовому департаменту, а також «Бюлетеню кредитних спілок України» за корисну інформацію.

Наша кредитна спілка працює в Одеській області, у найбільшому аграрному районі, тому основний напрямок роботи — це задоволення фінансових потреб фермерів. Оскільки держава практично згорнула кредитування, вони звертаються до кредитних спілок. Протягом уже майже 6 років з нами працюють 40 постійних членів — дрібних, середніх фермерів та підприємців. А крупні сільгоспвиробники працюють із банками.

Протягом останнього року нашим головним завданням було не припинити кредитування. Торік ми постаралися виконати всі нормативи, показники. У першому кварталі цього року ми також витримали показники по ліквідності, платоспроможності. Звичайно, кредитний портфель трохи поменшав, проте ми намагаємося зберегти фінансові показники, забезпечити та утримати наших членів.

— Які процентні ставки діють сьогодні у вашій кредитній спілці?

— Від початку фінансової діяльності, тобто з 2004 року, діяли ставки 65 % річних на споживчі кредити, 33 % — для фермерів. Проаналізувавши й оцінивши ситуацію, ми вирішили знизити ставку на споживчі кредити до 60 % річних. Зараз, я думаю, її можна ще знизити, а за рахунок оборотності люди будуть швидше повертати кредити. Також є ідея розробити для починаючих бізнесменів пільговий вид кредитів.

— Як ви знаходите спільну мову з владою та популяризуєте свою роботу?

— Нещодавно мене запросили до райдерж-

адміністрації, щоб я розповіла про роботу нашої кредитної спілки за результатами 2009 року і перший квартал цього року. Хочу зазначити, що ми знайшли розуміння з місцевою владою. Нам запропонували подати свої пропозиції до програми соціально-економічного розвитку району на 2011–2015 роки. З керівництвом району ми домовилися про проведення тематичних круглих столів, виїздів у регіони, ведення роботи з населенням. У такий спосіб ми намагатимемось активізувати цю програму.

— Як у вашій установі вирішується проблема неповернення кредитів?

— Серед членів нашої кредитної спілки є, м'яко кажучи, несумлінні підприємці. Але мені, як людині, не прийнятні жорсткі заходи впливу. Шукаємо альтернативних шляхів. Дуже шкода, що, на жаль, наші суди працюють недостатньо добре — ми кілька разів зверталися з позовами й не одержали очікуваного результату. Те ж можу сказати про роботу виконавчої служби. Тому ми намагаємося самостійно вирішувати проблеми — виховуємо населення.

У нашому районі діє 18 комерційних банків. Увесь 2009 рік жоден з них не кредитував населення. А наша кредитна спілка, незважаючи на складний економічний період, потроху видавала кредити. Ми намагаємося не видавати великих кредитів, тому що це великий ризик. Працюємо лише з дрібними — до 10 тисяч гривень, щоб мати гарантію повернення.

— Чи не поменшала кількість бажаючих стати членами кредитної спілки після історії із КС «Україна»?

— Звісно, ситуація із КС «Україна», коли частина вкладників втратила гроші, дуже зіпсувала ставлення до кредитних спілок, по Одесі пішли недобрі розмови. Люди стали набагато обережнішими. Проте це невелике «затишшя» тривало приблизно півроку. А коли в нашій кредитній спілці пройшли загальні збори, я проінформувала членів про всі показники, були відкриті всі документи для ознайомлення — люди почали повертати гроші на депозитні рахунки. Тому на сьогодні депозитний портфель нашої кредитівки майже не змінився.

— Чи стали жорсткішими умови отримання кредитів?

— Звичайно, виникла необхідність передбачати в кредитних договорах більш тверді зобов'язання. Ті члени кредитних спілок, у кого доходи невисокі, справно повертають кредитні кошти. В основному не повертають кредити саме багаті люди. Надивившись телевізора, де пройшла інформація про те, що в банках відбудеться списання прострочених кредитів, вони припиняють усі виплати. Але ж суть кредитної кооперації інша, ніж у банків. Люди цього не розуміють, тому сьогодні ми маємо певні проблеми з неповерненням.

Олена Ровкова, Голова правління кредитної спілки «Друга Криворізька», м. Кривий Ріг

— Розкажіть, будь ласка, про вашу молоду кредитну спілку.

— Наша спілка працює трохи більше півроку — лише взимку ми отримали свідоцтво фінансової установи, а у кінці кварталу — ліцензії. Поки що працюємо «у мінус», що природно для новоствореної установи. Штат нашої кредитівки поки що невеликий, він складається із трьох співробітників. У майбутньому плануємо його збільшувати.

— Кому належить ідея створення кредитної спілки?

— Це була моя ідея. Діяльність кредитних спілок я знаю не по книгах, оскільки не один рік пропрацювала в іншій кредитівці.

— Яка відсоткова політика у вашій кредитній спілці?

— Процентна ставка на споживчі кредити складає 45 % річних, на інші потреби — 48 %. Ми намагаємося видавати кредити лише перевіреним людям на невеликий строк і за наявності довідки про доходи. Причому, якщо людина надає таку довідку за 6 місяців, кредит ми видаємо максимум на 2 місяці, зважаючи на непередбачувану фінансову ситуацію. Радує, що поки що в нашій кредитівці відсутнє поняття «неплатник», усі члени своєчасно розраховуються за зобов'язаннями. На жаль, ми поки що не можемо собі дозволити послуги бюро кредитних історій, знову ж таки з фінансових міркувань.

— Важко й ризиковано починати справу в кризовий період. Проте відсутність неплатників робить вам честь. До питання про вступ у НАКСУ. Чим ви керувалися, коли приймали рішення стати членом Національної асоціації кредитних спілок України? Чого ви чекаєте від членства?

— Звичайно, розраховуємо на допомогу. З діяльністю НАКСУ я знайома давно. Оскільки в нашій країні часто змінюється ситуація, — і політична, і економічна, — щоб вести успішну діяльність, необхідно знати більше, глибше розбиратися у всіх фінансових нюансах діяльності небанківських фінансових установ. Саме тому ми зійшлися в єдиній думці, що потрібно вступати до НАКСУ.

— У нашій країні існує три асоціації кредитних спілок. Чому зупинили вибір саме на НАКСУ?

— Ми і раніше спілкувалися з працівниками НАКСУ. Я особисто неодноразово відвідувала асоціацію, проходила навчання на семінарах, організованих НАКСУ. Була можливість пересвідчитися, що на будь-яке наше звернення ми одержуватимемо вичерпні відповіді фахівців НАКСУ.

Олег Голяр, Голова правління кредитної спілки «Снятинська», м. Снятин, Івано-Франківська область

— Як жила кредитна спілка «Снятинська» протягом кризового року?

— Стосовно ресурсів, то, безперечно, 2009 рік був, як і у всіх, загальнокризовим, але наша кредитна спілка витримала всі негаразди і навіть увійшла в робочий ритм 2008 року.

— Яким чином вдалося зберегти колектив?

— Ми пояснили своїм співробітникам, що якщо ми будемо наполегливо працювати, то втримаємо робочі місця. Тобто у нас була повна зацікавленість колективу у збереженні та зростанні кредитної спілки.

— Що відбувалося з кредитним портфелем вашої КС?

— Коли виникла масова паніка, пов'язана з нечесними на руку кредитівками, у людей порушилася довіра, вони почали забирати свої гроші з депозитних рахунків фінансових установ. На відміну від деяких банків, наша КС безперешкодно повертала вклади населенню. Але в той же час ми інтенсивно вели роботу, щоб переконати людей у надійності нашої установи. І це вдалося. У своїй кредитній спілці ми розробили програму захисту вкладів, де на кожного працюючого було покладено підвищені обов'язки.

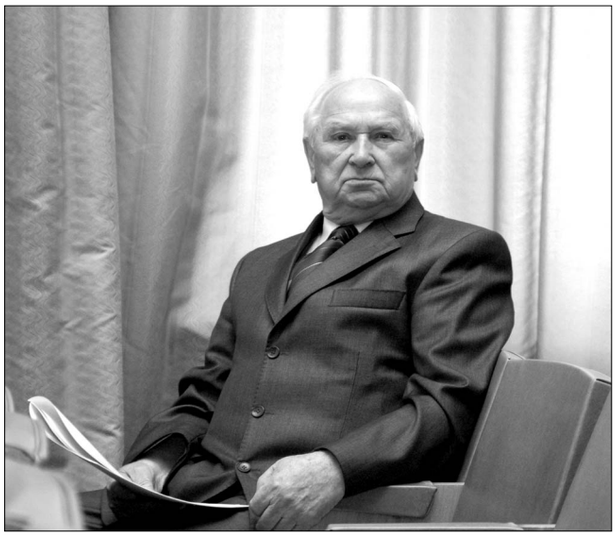

Ми працюємо по трохи незвичній системі — з сільськими осередками. Загалом наша кредитна спілка має три відділення і чотири осередки.

Наші працівники безперервно спілкуються з постійними на потенційними членами КС, добре їх знають. Таким чином нам вдається долати кризу. Хочу вам сказати, що зараз люди з великою довірою ставляться до нашої кредитної спілки. Це добре ілюструє і діаграма росту членства — його тільки більшає. До нас йдуть люди, вони нам вірять, ми з ними переконливо працюємо. І це — результат напруженої повсякденної роботи колективу нашої кредитної спілки.

— Яким чином Ви контролюєте роботу осередків і розширюєте базу членства?

— Щомісяця відповідальні особи в кожному осередку готують деталізовані звіти по кожному позичальникові. Проаналізувавши їх, можна отримати прогноз найближче майбутнє, зрозуміти, чи можуть ці люди нас підвести. Крім того, ми досить глибоко йдемо «вглиб села», ми його опрацьовуємо. До цього процесу намагаємося залучати сільські активи — людей, які можуть достеменно вивчити специфіку роботи кредитної спілки і можуть стати носіями наших ідей. До активу села обов'язково входять директор школи, священик, голова сільської ради і найбільш грамотні активні люди. Завдяки цьому, яким би складним не був кризовий рік, наша спілка поповнилася 850 членами.

Ми працюємо не як звичайна фінансова установа. Ми постійно наголошуємо на тому, що ідея кооперації — це ідея об'єднання сільських мешканців. Всі вони отримують від нас підтримку. Таким чином ми видали за 2008 рік кредитів на суму 5 млн. 600 тис. гривень. У минулому, 2009-му, звичайно, обсяги кредитування дещо зменшилися, однак було видано 4 млн. 700 тисяч гривень. Переважно це були кредити на лікування, підтримку сільських виробників, покращення побутових умов, навчання.

— Які відсоткові ставки діють на продукти вашої кредитівки?

— Скажімо, на депозитні вклади перед Різдвяними, Великодніми святами ми проголосили акцію і пропонували 25 відсотків на довготермінові вклади. Взагалі вкладники отримують 23–24 % річних. По кредитах ставки різняться. Наприклад, оформлення товару в кредит відбувається під 32 % річних, на готівкові кредити діє ставка 36 %. Відсотки сплачуються на залишкову суму. І чим скоріше людина повертає кредит, тим менше вона платить відсотків. Тобто споживач сам регулює процентну ставку.

— Ви якимось чином підтримуєте своїх членів?

— Для вирішення складних проблем членів нашої кредитної спілки ми загальними зборами створили благодійний фонд. У ньому є спеціально створений комітет, розроблено та затверджено відповідне положення про те, що 10 % нерозподіленого прибутку ми перераховуємо до цього фонду. Допомога з цього фонду надається після розгляду комітетом поданої членом заявки і визнання серйозною причини звернення.

— Якою Ви бачите Вашу кредитну спілку у майбутньому?

— Саме слово «кооператив» означає об'єднання людей навколо єдиної мети. Ми поки що є фінансово-кредитний кооператив, але маємо на меті розвиватися, щоб з'явились споживчі, виробничі кооперативи і щоб уся ця система працювала разом.

XVII ЗВІТНО-ВИБОРНА КОНФЕРЕНЦІЯ НАКСУ

28 травня відбулася XVII Звітно-виборна Конференція Національної асоціації кредитних спілок України. На цю дату членами НАКСУ були 150 кредитних спілок. Для участі у Конференції було зареєстровано делегатів від 114 фінансових установ.
На Конференцію були запрошені та взяли участь заступник Голови Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг Ірина Говорун, представницька делегація Української світової кооперативної Ради (УСКР), Централі Українських кооператив Америки (ЦУКА), Української кооперативної Ради Канади (УКРК). Серед них: Ігор Ляшок, Президент УСКР (США), Богдан Ватраль, Голова Ради Директорів ЦУКА (США), Ольга Шевелі, Голова Кооперативної Ради Канади, Виконавчий директор ВАКСВУ Ростислав Гайдаєнко.

Президія Ради НАКСУ, засідання якої відбулося напередодні Конференції, запропонувала такий склад робочої президії: Анатолій Занюк (Голова Ради НАКСУ), Петро Козинець (Президент НАКСУ), Ірина Боголюбова (Голова Наглядового комітету, Голова правління кредитної спілки «Ажіо»), Олена Маковій (секретар Ради НАКСУ, Голова правління кредитної спілки «Моя родина»). Учасники Конференції одноголосно підтримали пропозицію.

Обравши мандатну та лічильну комісії, учасники Конференції перейшли до затвердження порядку денного Конференції. На нього було винесено такі питання:

— Звіт Ради НАКСУ (Анатолій Занюк, Голова Ради НАКСУ).

— Звіт Наглядового комітету НАКСУ (Ірина Боголюбова, Голова НК НАКСУ).

— Звіт Виконавчої дирекції НАКСУ (Петро Козинець, Президент НАКСУ).

— Фінансовий звіт (Катерина Калустова, Віце-президент НАКСУ).

— Переобрання членів Наглядового комітету НАКСУ.

— Різне.

Перед початком заслуховування звітних доповідей слово було надане гостям Конференції. Першою звернулася до присутніх заступник Голови Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг Ірина Говорун. Від імені Голови Держфінпослуг та колективу Комісії вона привітала учасників заходу. Незважаючи на кризові явища, більшість кредитних спілок України продовжує працювати, укріплювати свої позиції на ринку фінансових послуг, роблячи вагомий внесок в розвиток економіки нашої держави. У ДФП дуже задоволені, що, незважаючи на погіршення показників, загальна ситуація на ринку кредитних спілок лишається позитивною. Але при цьому, на жаль, є ряд скарг від вкладників КС, які не можуть повернути свої вклади з депозитних рахунків КС. Пані Говорун зазначила: «Ми розуміємо що, враховуючи економічну ситуацію у країні, що склалася 2009 року, деякі

кредитні спілки потребують рефінансування. Голова ДФП робить все для цього необхідне. Зараз ми активно займаємося доопрацюванням нормативних актів, що регулюють діяльність кредитних спілок в Україні». З цього приводу Ірина Говорун закликала до більш активної співпраці ринку з регулятором для того, щоб при введенні в дію цих нормативно-правових актів виникало якнайменше проблем.

Недотримання прогнозних економічних розрахунків, виникнення дисбалансу між сумами виданих кредитів і коштів, залучених на депозитні рахунки, змушує Комісію застосовувати до кредитних спілок окремі наглядові дії. ДФП готова методично допомагати кредитним спілкам для виправлення становища. Ірина Говорун завернула увагу присутніх і на непрозорість у діяльності частини КС, про що ДФП постійно отримує скарги від членів КС, закликавши до більшої відкритості.

Стосовно нової редакції Концепції розвитку кредитної кооперації України пані Говорун закликала до активнішої участі у її розробці. На завершення виступу заступник Голови ДФП побажала представникам ринку кредитних спілок плідної співпраці з регулятором.

Ігор Ляшок, Президент УСКР, у привітальному слові коротко описав ситуацію, що склалася у кредитно-кооперативному русі США, зазначивши, що посилення наглядових функцій з боку держави, завчасне виявлення і виправлення небезпечних тенденцій захищають стабільність кредитівок. Важливою складовою стабільної роботи є державне рефінансування і гарантування вкладів. Стосовно України І. Ляшок підкреслив, що «у разі, якщо рефінансування стало б можливим, то його треба впроваджувати у такій формі, щоб можна було згодом стовідсотково гарантувати повернення коштів. Коли правління чи управителі переконані, що сума рефінансування буде сплачена, вони повинні бути готові закласти своє особисте майно як гарант. Вкладати нові гроші на заміну втраченого капіталу без гарантій сплати доведе до ще більшого негативного відгуку в пресі й сильно вплине на всі кредитівки в Україні, навіть ті, що не отримали рефінансування. Від того потерпить увесь рух кредитних спілок в Україні».

Богдан Ватраль привітав присутніх від імені Централі Українських Кооператив Америки.

Він розповів, що українські кредитні спілки у Сполучених Штатах були створені 1951 року і успішно працюють для допомоги українцям, що залишили українство у своїх серцях. Сьогодні КС у США ростуть і розвиваються, їх активи перевищують 2,5 млрд. доларів, понад 105 тисяч членів користуються їхніми послугами. З огляду на економічні обставини, у США збанкрутували понад 200 фінансових установ, а українські кредитні спілки продовжують успішно працювати. «Як представник діаспори я гордий, що ці люди приїхали з України, шанують українську мову, культуру, беруть активну участь у житті української діаспори. Я радий, що Україна розвивається як демократична країна, її громадяни працюють для покращення економічного добробуту співгромадян», —

сказав пан Ватраль і подякував за можливість у 1994 році бути обраним до правління НАКСУ.

Тарас Підзамецький (УКРК) коротко розповів про діяльність Ради, до складу якої сьогодні, після процесу консолідації, входять 8 кредитних спілок. Підкреслив, що Українській кооперативній Раді Канади дуже приємно співпрацювати з НАКСУ, і побажав подальших успіхів у роботі.

Наступним щиро привітав учасників Конференції Степан Кочерай від «Українського народного союзу» зі Сполучених Штатів. Це найстарша установа в діаспорі, яка працює вже 116 років, підтримуючи українську мову та культуру. З 1883 року Союз видає найстаршу україномовну газету «Свобода». Цікаво, що вона безперервно видавалася і під час Голодомору 1933 року, у ній описувалися достовірні події у тогочасній Україні. Український народний союз веде велику громадську роботу, має у власності літній табір для українських дітей, де вони щоліта відпочивають, а також організовує виступи українських виконавців.

Голова Ради Директорів української кредитної спілки «Самопоміч» з Чикаго Михайло Кос

привітав присутніх колег-кооператорів від імені дирекції та 24 тисяч членів кредитної спілки, подякувавши за чудову роботу.

Голова Федеральної кредитної спілки з Рочестеру Тамара Денисенко у привітальному слові розповіла про роботу створеного 20 років тому оргкомітету по відродженню кооперативного руху в Україні. Від імені очолюваної нею спілки привітала всіх учасників, побажала кредитному руху України успіхів, росту, процвітання, втілення у життя ідеї служіння своєму народові.

Любомир Зелик від імені нью-йоркської кредитної спілки «Самопоміч», найстаршої у Сполучених Штатах, заснованої ще 1951 року, також привітав присутніх та побажав успіхів на довгі роки.

Всеволод Саленко, ветеран українського кредитно-кооперативного руху США, від Української національної федеральної кредитної кооперативи (Нью-Йорк), яка з часів заснування брала активну участь у відновленні українських кредитних спілок, привітав шановне зібрання. Виступаючий підкреслив, що завдяки відданій праці українських активістів та наполегливій праці Голови НАКСУ кооперативний рух України живе і розвивається. Пан Саленко висловив надію, що у українських кооператорів і надалі усе буде гаразд.

Після численних привітань гостей, відповідно до порядку денного Конференції, Голова Ради НАКСУ виступив зі звітом про діяльність

Ради (додається). Зокрема, було виділено такі ключові питання, розглянуті протягом звітного року:

— стосовно внутрішньосистемних аспектів діяльності НАКСУ та її членів;

— проблеми регуляторного середовища ринку кредитних спілок і, відповідно, співпраця з Держфінпослуг України;

— аспекти взаємодії з іншими учасниками ринку кредитних спілок України тощо.

Звіт Голови Ради НАКСУ також містив інформацію щодо виконання бюджету НАКСУ у 2009 році а також про стан фінансових фондів асоціації.

Про роботу Наглядового комітету НАКСУ присутніх поінформувала його Голова Ірина Боголюбова. У своєму звіті (додається) Ірина Дмитрівна доповіла про участь членів Наглядового комітету у всіх засіданнях Ради НАКСУ, контроль легітимності проведення обласних конференцій, на яких обиралися члени Ради НАКСУ, контроль за дотриманням в процесі прийняття рішень Радою та Президією НАКСУ вимог щодо прозорості та

конфлікту інтересів, контроль виконання бюджету.

Президент НАКСУ Петро Козинець у звітній доповіді Виконавчої дирекції (додається) поінформував присутніх про всі питання діяльності асоціації, що були визначені як пріоритетні резолюцією минулої Конференції. Петро Миколайович зазначив, що «це був, мабуть, найскладніший період за всі роки існування НАКСУ, найскладніший період для всього кредитно-кооперативного руху в новітній історії». Загальнодержавна економічна криза, зменшення довіри населення до кредитних спілок, кадрові та структурні зміни та зміна пріоритетів у Держфінпослуг, відсутність консолідованості між учасниками ринку, антипіар у ЗМІ — ці фактори дуже негативно впливають на кредитну кооперацію України. Одночасно НАКСУ продовжує всебічно підтримувати кредитні спілки, що входять до її складу, і це дає позитивні результати.

НАКСУ продовжує брати активну участь у створенні сприятливого законодавчого поля, що регулює діяльність кредитних спілок. Крім того, головним пріоритетом у своїй роботі НАКСУ вбачає успішне проведення кампанії переліцензування.

На завершення виступу Петро Козинець торкнувся питання отримання статусу саморегулівності НАКСУ. «Ми були, є і будемо готові виконувати всі функції, визначені законодавством для саморегулівної організації. В той же час, беручи до уваги, що це питання в минулому році нерідко було предметом протиріч та інколи й протистоянь на ринку кредитних спілок між асоціаціями, ми свідомо відмовляємось форсувати даний процес. До того ж важливо врешті-решт чітко визначитись, що це значить для ринку. Тому що, на нашу думку, саморегулівність, в першу чергу, потрібна для консолідації ринку, для його ефективного контролю», — резюмував Президент НАКСУ.

Катерина Калустова, Віце-президент НАКСУ, виступила перед присутніми з коментарями до фінансового звіту НАКСУ.

Після заслуховування звітних доповідей учасники Конференції перейшли до обговорення. Євген Дзюба, Голова правління, член спостережної ради КС «Сватова Лучка», зазначив, що, на його думку, кредитні спілки не повністю використовують потенціал і можливості членів спостережних рад і ревізійних комісій. Виніс пропозицію Виконавчій дирекції НАКСУ організувати навчання для Голів спостережних рад щодо фінансових аспектів діяльності КС, боротьби з ризиками і т. ін.

Президент НАКСУ на пропозицію відповів, що асоціацією розроблено і вже проводяться такі навчальні заходи і настійно рекомендував їх відвідувати.

Юрій Ковальов, Голова правління КС «Кредитсталь», заступник Голови Ради НАКСУ, під час обговорення звернув увагу присутніх на те, що, незважаючи на вкрай несприятливі економічні умови, кредитні спілки — члени НАКСУ показують позитивну динаміку за показниками.

Стосовно діяльності НАКСУ було зазначено, що негативним моментом є вихід з різних причин ряду кредитних спілок зі складу НАКСУ. Для прозорості у роботі, а також для запобігання втрати членів виступаючий наголосив на необхідності проведення виїзних перевірок кредитних спілок, а також перегляді та внесенні відповідних змін з урахуванням кризових проявів у статутні документи асоціації. Також Юрій Ковальов підтримав попереднього колегу і наголосив на необхідності організації навчання членів органів управління КС, налагоджуючи співпрацю з обласними асоціаціями кредитних спілок.

Стосовно взаємодії між різними асоціаціями кредитних спілок пан Ковальов висловив точку зору, що вона має бути обов'язковою, має відбуватися обмін думками, щоб ефективно будувати роботу з державним регулятором. Він також висловив стурбованість фактом створення нових асоціацій кредитних спілок і запропонував більш критично ставитися до власної діяльності. Також прозвучала пропозиція усі проблемні питання взаємодії з держрегулятором обговорювати на круглих столах, залучаючи представників кредитних спілок. Стосовно змін до Концепції розвитку кредитної кооперації Юрій Ковальов наголосив, зокрема, на недоцільності обмеження числа КС в рамках однієї територіальної одиниці і перейменування «членів» кредитних спілок на «клієнтів». На завершення виступу Юрій Васильович запропонував більш активно використовувати у роботі сучасні засоби комунікації, щоб здешевити процес сповіщення кредитних спілок.

Микола Тищенко з КС «Схід» акцентував увагу присутніх на обов'язковості розкриття кредитними спілками — членами НАКСУ інформації. Це має бути і неодмінною умовою при вступі в асоціацію.

Протягом звітного року НАКСУ виконувала свої функції як організація, покликана надавати всебічну допомогу своїм членам. Такий позитивний вплив на собі відчули усі кредитні спілки — члени НАКСУ. Виступаючий також підтримав пропозицію розвивати навчальний напрямок діяльності асоціації шляхом організації семінарів, круглих столів. Оскільки НАКСУ є загальновизнаним флагманом кредитно-кооперативного руху в Україні, вона має достатній авторитет і необхідні ресурси, щоб вплинути на вирішення питання законодавчого регулювання діяльності КС.

Голова правління одеської КС «АР МОУ» Ігор Мустафаєв висловив нарікання на роботу судів та виконавчої служби, з якими стикнулася кредитна спілка. Крім того, виступаючий розповів про свої враження про роботу Держфінпослуг, яка зводиться переважно до каральних функцій.

Обговорення було продовжено виступом Голови правління КС «Калиновий міст» Лариси Ком'яті. Вона також висловила нарікання на роботу виконавчої служби і внесла пропозицію спільними зусиллями розробити документ, який би міг вплинути на прийняття змін до відповідного законодавства і підпорядкувати виконавчу службу судовій адміністрації або хоча б змусити виконавчу службу щомісяця звітувати перед судом. Це дово-

дитиме усі судові рішення до логічного завершення — повної реалізації виконавчого провадження.

Гість Конференції, Виконавчий директор ВАКСВУ Ростислав Гайдаєнко зазначив, що за останнє десятиліття НАКСУ суттєво змінилась, нових рис набуло її спілкування з членами, існує високий рівень прозорості у роботі. Далі пан Гайдаєнко зупинився на болючому питанні внесення змін до ліцензійних умов і наголосив, що ВАКСВУ не згодна із запропонованою редакцією, зокрема, з ціною на ліцензії, тому вона виступає проти її прийняття. Другий ключовий момент виступу — щодо проектів державних рішень про рефінансування та фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок. Ростислав Гайдаєнко категорично заявив, що позиція даної асоціації така: закон про фонд гарантування вкладів та комплексні зміни до Закону про кредитні спілки у такій редакції, у якій вони запропоновані сьогодні, не пройдуть. Тому ВАКСВУ звернулася до НАКСУ, ВАКС спільно виділити пріоритети, досягнути консенсусу і відпрацювати зміни до вищезгаданих нормативних актів, які б влаштували всіх.

Далі Ростислав Гайдаєнко зауважив, що ВАКСВУ вважає неприйнятним запропонований механізм рефінансування через Ощадбанк України і категорично заперечує проти його затвердження.

Президент НАКСУ, коментуючи виступ пана Ростислава, сказав: «Багато у чому ми з вами згодні, але потрібно бути реалістами і не демонструвати юнацький максималізм, а йти на компроміс з державою».

Тема рефінансування є вельми актуальною, вона прозвучала і у виступі Тамари Бетєвої з КС «Центральна». «2009 рік нам здасться легким, порівняно з тим, що нас чекає попереду. Винні і ми самі — не варто видавати кредити неплатоспроможним громадянам». Вона зазначила, що рефінансування зможе допомогти спілкам, але не всім, як це відбувалося з банками. Спочатку необхідно визначити, кому рефінансування дійсно конче необхідне — тим, хто ліквідується, чи тим, у кого виникли невеликі проблеми». Стосовно Концепції розвитку системи кредитної кооперації пані Бетєва висловила одностайність з колегами.

Петро Козинець запропонував кредитним спілками викласти у письмовій формі свої пропозиції щодо Концепції та інших нормативних актів, які згодом будуть обговорені на засіданні Ради НАКСУ.

Олег Капелюх, Голова правління КС «Компаньйон» також висловив свою думку щодо недосконалості законодавчого поля, від якого страждаюсь усі кредитні спілки. І додав, що проблема полягає не в самих кредиторах, а й у позичальниках, які достатньо забезпечені, але не сплачують ані кредити, ані податки, ані комунальні послуги.

Після активного обговорення учасники Конференції перейшли до обрання нових членів Наглядового комітету НАКСУ. За результатами таємного голосування до складу Комітету увійшли: Ірина Боголюбова, Володимир Науменко, Тетяна Савченко, Володимир Тарновецький. Разом із новообраними членами у комітеті продовжать виконувати свої функції Оксана Булаєнко, Олена Холодьон, Богдан Одуд.

За підсумками роботи Конференції було прийнято резолюцію (додається).

РЕЗОЛЮЦІЯ XVII ЗВІТНО-ВИБОРНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ НАКСУ

м. Київ 28 травня 2010 року

1. Діяльність Ради НАКСУ за звітний період визнати задовільною.

2. Діяльність Наглядового комітету НАКСУ за звітний період визнати задовільною.

3. Діяльність Виконавчої дирекції НАКСУ визнати задовільною.

4. Конференція НАКСУ визнає за необхідне продовжити співпрацю з органами влади, зокрема, Держфінпослуг, з метою збереження ринку кредитних спілок та забезпечення сприятливих умов розвитку ринку, включаючи вдосконалення відповідного законодавства, передусім щодо доопрацювання проекту змін до Закону України "Про кредитні спілки", а також пов'язаних з діяльністю кредитних спілок законів та нормативно-правових актів.

5. Конференція НАКСУ підтверджує рішення Ради НАКСУ щодо визначення головними пріоритетними напрямками діяльності НАКСУ на 2010 рік супроводження та ліцензування кредитних спілок; навчання та консолідацію ринку кредитних спілок.

6. Конференція НАКСУ закликає Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України та Державний комітет з питань регуляторної політики та підприємництва вжити невідкладних заходів з метою забезпечення набуття чинності змінами до Ліцензійних умов діяльності кредитних спілок.

7. Конференція НАКСУ закликає всіх учасників ринку кредитних спілок України до виявлення взаємоповаги та унеможливлення проявів, спрямованих на руйнування ринку кредитної кооперації з боку її учасників.

8. Конференція НАКСУ доручає Раді і Виконавчій дирекції НАКСУ продовжити роботу в напрямі отримання підтримки кредитних спілок з боку держави, в тому числі у вигляді рефінансування.

9. Конференція НАКСУ доручає Президії та Виконавчій дирекції НАКСУ організувати та провести низку зустрічей з повноважними представниками Міністерства юстиції України з метою розв'язання існуючих проблем щодо стягнення простроченої заборгованості органами Державної виконавчої служби (ДВС) та підготовки проекту змін до законодавства, що регулює діяльність ДВС.

10. Конференція НАКСУ звертається до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України з пропозицією про невідкладне проведення слухань з питань законодавчого регулювання діяльності кредитних спілок за участю широкого кола представників ринку.

11. Конференція НАКСУ закликає членів НАКСУ до підготовки і подання спрямованих на розвиток кредитних спілок зауважень та пропозицій до профільного законодавства.

12. Конференція НАКСУ в черговий раз наголошує на необхідності суворого дотримання кредитними спілками у своїй роботі кооперативних, моральних, етичних та професійних принципів.

13. Конференція НАКСУ підтверджує готовність до співпраці з усіма представницькими об'єднаннями кредитних спілок на принципах ефективності для кредитних спілок та взаємовигідності.

РІЧНИЙ ЗВІТ НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

ЗВІТ РАДИ НАКСУ НА XVII ЗВІТНО-ВИБОРНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ НАКСУ

Шановні колеги!

Звітний рік видався одним із напруженіших щодо всіх аспектів діяльності фінансового ринку України і його невід'ємної складової — кредитних спілок. Зважаючи на це, перед Радою НАКСУ постала ціла низка питань, які потребували вирішення чи не вперше. Причому, за умови, що минулий рік став роком обрання нового складу Ради НАКСУ. Так, протягом звітного періоду 4 з 5-ти засідань Ради НАКСУ відбулися за участі її оновленого складу, який розпочав свою роботу у серпні 2009 року після завершення обласних Конференцій кредитних спілок – членів НАКСУ. Загалом до Ради НАКСУ було обрано 21 члена — представників кредитних спілок окремих областей України, АР Крим, міст Києва та Севастополя. При цьому, на першому ж засіданні новообраного складу Ради з числа її членів Головою Ради НАКСУ було обрано Анатолія Занюка (КС «Ощадність», м. Кам'янець-Подільський Хмельницької обл.); Заступниками Голови Ради НАКСУ — Євгена Дзюбу (КС «Українська народна каса «Сватова-Лучка», м. Сватове Луганської обл.); Юрія Ковальова (КС «Кредитсталь», м. Маріуполь Донецької обл.); Ігоря Кріля (КС «Відродження», м. Трускавець Львівської обл.); Секретарем Ради НАКСУ — Олену Маковій (КС „Моя Родина", м. Чернігів), Членами Президії — Ігоря Росипайла (КС «Прикарпаття-сім», м. Івано-Франківськ) та Миколу Чумакова (КС «Світовид», м. Первомайськ Миколаївської обл.).

Протягом 2009 року Радою НАКСУ було розглянуто 28 комплексних питань порядку денного, які в цілому можна розділити на декілька основних груп. Серед них:

група питань, пов'язаних з внутрішньосистемними аспектами діяльності НАКСУ та її членів,

проблеми регуляторного середовища ринку кредитних спілок і, відповідно, співпраця з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, аспекти взаємодії з іншими учасниками ринку кредитних спілок України тощо.

В рамках першої групи питань на постійній основі традиційно заслуховувалися звіти Виконавчої дирекції, інформації про хід виконання бюджету НАКСУ та дисципліну КС — членів НАКСУ щодо сплати членських внесків і своєчасності подання звітності. Крім цього, Радою НАКСУ двічі розглядалися питання щодо роботи та використання коштів фінансових фондів НАКСУ. З цього приводу було вирішено зупинити на час фінансової кризи для кредитних спілок, фактичний внесок яких до Стабілізаційного фонду складає суму, більшу, ніж 250 тисяч гривень, дію підпунктів 4.5, 6.6.1 Положення про Стабілізаційний фонд, якими передбачено унеможливлення отримання кредитними спілками коштів Стабілізаційного фонду на проведення заходів фінансового оздоровлення у разі порушення кредитною спілкою графіка поповнення внесків у цей фонд. При цьому, видача поворотної фінансової допомоги таким кредитним спілкам, має здійснюватися виключно за рішенням Ради НАКСУ. В цілому ж, Радою НАКСУ вирішено продовжити реалізацію Програм НАКСУ для підтримки КС — членів НАКСУ, опираючись на вимоги існуючих Положень про фонди НАКСУ та повернутись до розгляду Положень про фонди НАКСУ після стабілізації на ринку кредитних спілок.

На двох засіданнях Ради НАКСУ обговорювалося й питання про вдосконалення „Положення про прийом кредитних спілок в члени НАКСУ". В результаті на його основі були розроблені „Положення про вступ до НАКСУ" та „Положення про членство в НАКСУ", що їх Рада затвердила на своєму грудневому засіданні. Це дозволило врегулювати питання вступу і членства в НАКСУ у повній відповідності з її Статутом, потребами та можливостями членів, завданнями Асоціації.

Говорячи про членство НАКСУ, треба підкреслити, що у звітному році одним із найгостріших питань стало питання відповідності окремих кредитних спілок критеріям, що їх встановлено для членів НАКСУ. Тим більше, що тема „очищення" ринку кредитних спілок є однією з найбільш популярних як з боку органів державної влади, так і з боку, власне, учасників нашого ринку. Інша справа, що в залежності від сторони дискусії, змінюється і зміст, який вкладається в поняття „очищення". Беззаперечним є лише головне – кожна кредитна спілка – це десятки, сотні і тисячі вкладників та пайовиків, тому і проблеми кожної кредитної спілки мають розглядатися і вирішуватися окремо. Тут не може застосовуватися практика виключно формального прийняття рішень, тим більше в ракурсі „бути чи не бути". Саме тому, розглядаючи питання щодо членства конкретних кредитних спілок в НАКСУ, Рада намагалася діяти виважено і помірковано, хоча нижченаведена статистка свідчить про значну кількість КС, які припинили членство в НАКСУ, на відміну від малої кількості КС, що вступили до Асоціації. Отже, щодо динаміки членства за

період від попередньої Конференції, НАКСУ досягнуто наступних результатів: за цей час членства в НАКСУ набули 4 кредитних спілки (три з яких — зі спеціальним статусом), а 19 кредитних спілок припинили членство в Асоціації. Таким чином, на сьогоднішній день членами НАКСУ є 149 кредитних спілок порівняно зі 164-ма КС – членами НАКСУ станом на дату проведення XVI Конференції НАКСУ. Безперечно, це негативна кількісна тенденція, натомість, впевнені, що якісно – позитивна. Адже жодне з рішень про виключення конкретної кредитної спілки з членів НАКСУ не було прийнято без з'ясування всього комплексу обставин щодо неї. Зокрема, поточною практикою стало надання доручень членам Ради НАКСУ певної адміністративно-територіальної одиниці про вивчення ситуації на місці та проведення переговорів з керівництвом КС з метою встановлення їх зацікавленості щодо членства кредитної спілки в НАКСУ. Щодо причин, які призвели до припинення членства кредитних спілок в НАКСУ, то 10 випадків є наслідком порушення Статуту НАКСУ з боку КС, а 9 – рішення уповноважених органів управління відповідних кредитних спілок, кожне з яких було уважно розглянуто членами Ради НАКСУ. Загалом, стосовно 8-ми кредитних спілок рішення про припинення їх членства в НАКСУ були прийняті Радою або Президією НАКСУ з метою повернення цим кредитним спілкам грошових коштів, які були ними розміщені і збережені у фінансових фондах Асоціації. Це мало поліпшити ситуацію щодо здійснення такими кредитними спілками виплат їх вкладникам. Проте були і випадки виходу КС з членів НАКСУ із принципових міркувань. Всього таких спілок 7, більшість з яких були виключені за порушення Статуту НАКСУ в частині свідомої багатоквартальної несплати членських внесків. З решти – 4 кредитних спілки фактично припинили свою діяльність, одна з яких – внаслідок ухвалення судового рішення про відкриття провадження у справі про банкрутство. При цьому, Радою НАКСУ жодного разу не застосовувалася практика виключення кредитних спілок з членів НАКСУ за ініціативою Ради у відповідь на виникнення проблем з їх фінансовим станом.

Природно, що в сучасних умовах в полі постійної уваги Ради знаходилася друга група питань – проблеми регуляторного середовища ринку кредитних спілок. Передусім це стосується проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань діяльності системи кредитної кооперації, зареєстрованого 20.03.2008 року за № 2256, проекту Закону України „Про фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок" № 3265, зареєстрованого 07.10.2008 року, проекту Постанови Кабінету Міністрів України щодо рефінансування кредитних спілок, Концепції розвитку кредитної кооперації та нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Нагадаємо, що у звітному році на останньому засіданні Ради попереднього скликання було всебічно розглянуто проект змін до Закону України „Про кредитні спілки" та суміжних законів за № 2256, якими передбачено цілу низку змін щодо функціонування ринку кредитних спілок. В результаті обговорення було визначено позицію Ради НАКСУ стосовно ряду ключових аспектів та принципів побудови нашого ринку. Так, Рада ухвалила рішення про недоцільність створення всеукраїнських кредитних спілок та недоцільність обов'язковості членства кредитних спілок у місцевих та/або всеукраїнських асоціаціях за умови відсутності конкретних вимог до асоціації; про доцільність створення окремого розділу Закону, присвяченого Фонду гарантування вкладів членів КС; про збереження існуючих вимог щодо поля членства об'єднаних кредитних спілок; про недоцільність існування територіальної обмеженості утворення і діяльності кооперативних банків; про доцільність розширення категорій членства кредитних спілок за рахунок юридичних осіб; про недоцільність уведення мінімального розміру капіталу кредитної спілки на момент її заснування тощо. Спираючись на вказані рішення, діюча Рада НАКСУ в ході обговорення Звіту Виконавчої дирекції регулярно відслідковувала стан справ щодо просування нашого профільного Закону та проекту Закону „Про фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок". При цьому варто підкреслити, що обидва законопроекти пройшли розгляд на сесії Верховної Ради України: перший — 17.12.2008 року з прийняттям у першому читанні, а другий — 21.01.2010 року з ухваленням рішення про направлення на повторне перше читання.

В частині законодавчих ініціатив варто згадати і зареєстрований 28.01.2010 року проект Закону про внесення змін та доповнень до Закону України «Про кредитні спілки» (щодо створення саморегулівної організації кредитних спілок), яким пропонується доповнити наш профільний закон Статтею 24-1. Саморегулювання кредитних спілок.

Серед основних проектів документів Кабінету Міністрів України, що стосуються діяльності кредитних спілок, слід згадати про проект Концепції розвитку кредитної кооперації та проект Постанови КМУ щодо рефінансування КС. Останній, причому в різних редакціях, особливо гаряче обговорювався на ринку кредитних спілок, що зрозуміло, оскільки це не просто дало б можливість підтримати кредитні спілки в часи нестабільності фінансового ринку, але й стало б підґрунтям запровадження першої реальної програми розвитку кредитних спілок з боку держави.

Щодо проекту Концепції розвитку кредитної кооперації, то робота над ним тривала з різним ступенем загострення обговорення як протягом звітного, так і вже в поточному роках.

Зважаючи на багатовекторність рухів різних учасників ринку кредитних спілок та маючи на меті вироблення консолідованого бачення перспектив нашого ринку, на спільному засіданні Ради та Наглядового комітету НАКСУ у лютому цього року було розглянуто питання „Про Концептуальну позицію Ради

НАКСУ щодо окремих законопроектів ВРУ та рішень Кабінету Міністрів, що стосуються кредитних спілок". В ході обговорення основну увагу було приділено Концепції розвитку кредитної кооперації, як визначальному документу для подальшого функціонування кредитних спілок в Україні. В результаті учасники засідання визначилися стосовно ключових положень, що мають бути включені до цього документа з подальшим їх відображенням у відповідних законодавчих актах. Зокрема, щодо збереження статусу кредитної спілки як неприбуткової організації та фінансової установи, розширення кола осіб, що їх об'єднують кредитні спілки, шляхом надання можливості членства в них юридичним особам — суб'єктам малого підприємництва, однак без права голосу; встановлення вимоги про можливість залучення вкладів на депозитні рахунки тільки для кредитних спілок, які є учасниками Фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок; розширення інституційних можливостей об'єднаних кредитних спілок, включаючи запровадження через них державних програм рефінансування КС.

Також було прийнято одностайне рішення з ряду аспектів, що стосуються забезпечення гарантування вкладів членів КС. Серед них: підтримка створення фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок у статусі окремої установи та за обов'язкової участі держави; здійснення формування коштів фонду за рахунок вступних та періодичних неповоротних внесків кредитних спілок — учасників та спрямування у фонд певної неповоротної суми державних фінансових ресурсів; здійснення за рахунок коштів фонду виплат лише членам кредитних спілок — його учасників тощо.

Ще було визнано за доцільне створити державну програму підтримки ліквідності (рефінансування) кредитних спілок за умови визначення умов фінансування та критеріїв, яким повинна відповідати кредитна спілка, що претендує на отримання фінансових ресурсів державної програми підтримки ліквідності кредитних спілок, у спеціальному законодавчому акті, яким запроваджується державна програма підтримки ліквідності кредитних спілок.

В частині окремих аспектів організації регулювання діяльності кредитних спілок було підтверджено необхідність закріплення більшості регуляторних вимог на рівні Закону України „Про кредитні спілки" за умови здійснення регулювання з боку профільного регулятора та саморегулівних організацій.

Щодо проекту Закону України про внесення змін та доповнень до Закону України „Про кредитні спілки" (щодо створення саморегулівної організації кредитних спілок) Рада НАКСУ постановила вважати нераціональним та недоцільним виносити окремий законопроект з цього приводу, оскільки це питання потребує комплексного врегулювання та відповідності з іншими положеннями законопроекту № 2256.

При цьому, Рада НАКСУ постановила запропонувати Держфінпослуг провести спільне засідання круглого столу за участю ринку та ДФП, на якому широко обговорити головні питання, що мають бути відображені у новій редакції Концепції, а, відповідно, і у змінах до Закону про кредитні спілки.

Одне із найболючіших питань, яке тримає у напруженні всіх і кожного — це питання чергової кампанії з переліцензування кредитних спілок, яка стартувала в цьому році. Як відомо, готуючись до неї, за участі НАКСУ разом із іншими учасниками ринку було розроблено проект Розпорядження Держфінпослуг щодо внесення змін до Ліцензійних умов діяльності кредитних спілок. І хоча цим проектом передбачається зміна щодо ліцензії з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів в частині включення внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки до складу залучених коштів, його цінність полягає в тому, що проект змінює вимоги, які висуваються до кредитних спілок — заявників, враховуючи реалії їх діяльності в обставинах кризових явищ української економіки. Зазначений проект 17.12.2009 року було оприлюднено і, відповідно до процедури, направлено на погодження до Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва. Іще одним Розпорядженням, яке безпосередньо стосується ліцензування, є Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 29.12.2003 № 188 „Про встановлення плати за видачу ліцензій", проект про внесення змін до якого було оприлюднено 30.11.2009 року. Відповідно до цього проекту, вартість ліцензій має суттєво збільшитися. За найбільш оптимістичними прогнозами — до 5 000 гривень за ліцензію з надання фінансових кредитів та до 20 000 гривень — за ліцензію на залучення вкладів. Враховуючи наведене вище, Рада НАКСУ 16 грудня 2009 року постановила підтримати зміни до Ліцензійних умов як такі, що спрямовані на підвищення якості надання фінансових послуг і підтримку реально працюючих кредитних спілок, підготувати відповідне звернення до Держпідприємництва України, а також, після остаточного визначення вартості ліцензії, розробити додатковий механізм надання поворотної фінансової допомоги з коштів ФТДКС.

Звітний рік був одним з найбільш насичених контактами з іншими учасниками ринку кредитних спілок та рештою небанківських фінансових установ України. Передусім це стосується ряду скоординованих спільних заходів зі Всеукраїнською асоціацією кредитних спілок та Всеукраїнською асоціацією кредитних спілок військовослужбовців та працівників силових відомств. Мова йде про спільні круглі столи, звернення до органів державної влади, спільну участь у засіданнях робочих груп при Держфінпослуг тощо. Особливої уваги з боку Ради було приділено аналізу ходу виконання узгоджених та підписаних документів щодо співпраці з ВАКС. Зокрема, на жовтневому засіданні Ради Виконавчій дирекції НАКСУ було надане доручення організувати спільне засідання з керівним складом ВАКС за участю представників Виконавчої дирекції та Президії НАКСУ, присвячене обговоренню стану справ щодо виконання

спільних договорів та планування подальшої діяльності, при умові, що буде знайдено спільну точку зору представників обох асоціацій. На наступному засіданні Ради було розглянуто питання про результати виконання Договору про співпрацю між НАКСУ та ВАКС щодо запровадження постійно діючого механізму інформаційного обміну та координації їх діяльності у пріоритетних сферах представлення та захисту інтересів кредитних спілок від жовтня 2008 року. При цьому, Радою НАКСУ було вирішено внести зміни до складу координаційної ради, яка формується за принципом участі в ній однакової кількості уповноважених осіб з боку представницьких та виконавчих органів асоціацій. Зокрема, до складу координаційної ради з боку НАКСУ за посадами входять Голови Ради та Наглядового комітету НАКСУ. Отже, з метою дотримання цього принципу Рада НАКСУ постановила ввести до складу координаційної ради за посадами Голову Ради НАКСУ Анатолія Занюка та Голову Наглядового комітету НАКСУ Ірину Боголюбову замість їх попередників.

В ході підготовки спільного засідання представників НАКСУ та ВАКС за участю членів Ради, Наглядового комітету та Виконавчої дирекції НАКСУ, яке відбулося 17 грудня минулого року, Радою НАКСУ було опрацьовано перелік питань для обговорення та уповноважено учасників засідання на створення спільної з ВАКС робочої групи, якщо це буде необхідно для реалізації поставлених завдань.

Загалом же, в контексті координації зусиль асоціацій слід зазначити, що поточні обставини як ніколи спонукають до консолідованих кроків в усіх питаннях, де тільки можна знайти єдину точку зору. З іншого боку, як ніколи значної ваги набуває питання особистої відповідальності кожного з лідерів кредитних спілок, кожного з представників виборних та виконавчих органів асоціацій, в тому числі тоді, коли йдеться про оприлюднення позиції конкретної організації. Саме тому Радою НАКСУ було постановлено заборонити членам Ради та Наглядового Комітету НАКСУ при публічних особистих висловлюваннях посилатися на свою посаду в НАКСУ, а також, наголошено на тому, що подібні посилання припустимі лише за умови офіційного погодження своєї позиції з Радою НАКСУ.

Отже, протягом звітного та минулого періоду поточного років Рада НАКСУ намагалася не тільки тримати під контролем ключові аспекти діяльності Асоціації, але й створити передумови для подальшого розвитку всієї системи кредитних спілок — членів НАКСУ. Про це говорить і прийняття Радою НАКСУ постанови щодо пріоритетів в діяльності НАКСУ на 2010 рік та їх фінансове забезпечення, ухваленої на квітневому засіданні. Цією постановою Рада затвердила три головні пріоритетні напрямки діяльності НАКСУ на 2010 рік, а саме: супроводження та ліцензування кредитних спілок; зміцнення юридичного департаменту шляхом розширення штату; навчання та консолідація ринку кредитних спілок. При цьому, зважаючи на необхідність задоволення потреб членів НАКСУ в поточних обставинах, Рада визначилася із ціновою політикою стосовно послуг з питань ліцензування, внутрішніх ревізій тощо, що їх надаватиме Інформаційно-консультаційна служба.

Наприкінці, як і завжди, коротка інформація щодо виконання бюджету НАКСУ у 2009 році.

Загальна дохідна частина бюджету була виконана на 116,2% (1 896 865 гривень фактично проти 1 632 500 гривень запланованих). При цьому, обсяг надходжень обов'язкових членських внесків виявився на 21% нижчим за запланований (568 811 гривень проти 720 000 гривень) на противагу від надходжень додаткових членських внесків, процентних надходжень від розміщення коштів НАКСУ в Об'єднаній кредитній спілці НАКСУ та на депозитних рахунках в банках, обсяг яких перевищив запланований розмір на 38,6% (1 264 275 гривень фактично проти 912 500 гривень запланованих). Також до складу доходів увійшли вступні внески КС до Програми компенсації втрат вкладників кредитних спілок в сумі 943 гривні та додаткові внески учасників Науково-практичної конференції НАКСУ і Конференції Всесвітньої ради кредитних спілок (ВРКС) на загальну суму 62 836 гривень.

При виконанні витратної частини на понесення операційних витрат бюджет перевиконано на 4,4 % — за планом визначено 1 617 500 гривень, по факту витрачено 1 689 338 гривень. При цьому досягнуто економії за статтями персонал, податки, відрядження, засідання Ради та Президії НАКСУ, Звітна конференція, експлуатація приміщень та непередбачувані витрати на загальну суму 75 496 гривні. Проте за статтями пропагандистська робота та тиражування, комунікаційні та офісні витрати, обслуговування кредиту, аудит та стабілізаційні заходи витрачено на 59 355 гривень більше. Також до складу позапланових витрат увійшли витрати, пов'язані з проведенням Науково-практичної конференції НАКСУ в сумі 40 253 гривень та за участю кредитних спілок у Конференції ВРКС в сумі 47 726 гривень, понесені за рахунок отриманих з цим же цільовим призначенням і в тому ж обсязі доходів.

Говорячи про фінансові фонди НАКСУ, слід нагадати, що минулорічним бюджетом було передбачено поповнення виключно Стабілізаційного фонду. Однак на практиці мало місце його зменшення на загальну суму 666 927 гривень, оскільки, за наявної тенденції зниження активів переважної більшості членів НАКСУ, надходження до Стабілізаційного фонду виявилися меншими за обсяги коштів, що їх було повернуто кредитним спілкам, які припинили членство в Асоціації. На 30 020 гривень зменшився і Центральний резерв ліквідності. Натомість, до складу поворотних надходжень слід віднести додаткові членські внески учасників Програми компенсації втрат вкладників кредитних спілок на суму 8 268 гривень.

Стосовно витрат на поповнення спільних фондів треба зазначити, що кошти Програми Старт та ФТДКС зросли на 22 377 гривень замість 15 000 гривень, передбачених бюджетом, а кошти Програми

компенсації втрат вкладників кредитних спілок загалом збільшилися на 118 505 гривень, в тому числі шляхом спрямування до неї 37 757,12 гривень доходу, отриманого від розміщення коштів фінансового фонду Програми на депозитному рахунку в банку, 71 537 гривень додаткових членських внесків, які сплачуються членами НАКСУ у випадку використання ними коштів Стабілізаційного фонду НАКСУ на цілі підтримки ліквідності.

Достовірність даних щодо фінансового стану НАКСУ було підтверджено аудиторським висновком Аудиторської компанії "УПК – Аудит ЛТД".

Затвердженим Радою НАКСУ бюджетом на 2010 рік передбачено грошові надходження до доходної частини бюджету у сумі 1 765 000 гривень (640 тисяч — надходження від обов'язкових членських внесків, 1 125 000 гривень — надходження від розміщення коштів на депозитних рахунках та додаткових членських внесків). Заплановані операційні витрати становлять 1 750 000 гривень. Відповідно до бюджету, зростання фінансових фондів за рахунок цільових внесків не заплановано. Натомість, за рахунок доходу має відбутися поповнення Програми Старт та ФТДКС в сумі 15 000 гривень. При цьому, передбачені надходження заплановано отримати без збільшення існуючих розмірів щоквартальних членських внесків відповідно для кожної із категорій кредитних спілок — членів НАКСУ, тому Рада НАКСУ в черговий раз звертається до всіх кредитних спілок — членів НАКСУ із настійливим проханням щодо дотримання дисципліни сплати членських внесків. Зім свого боку, Рада НАКСУ продовжуватиме здійснення регулярного моніторингу виконання бюджету з метою внесення в нього у разі потреби необхідних змін.

Шановні колеги! Сьогодні, коли труднощами нікого не здивуєш, коли, на жаль, звичайним явищем стають події, які раніше були поодинокими, дозвольте запевнити Вас, що Рада НАКСУ разом з Наглядовим комітетом та Виконавчою дирекцією стоятиме на сторожі інтересів членів НАКСУ! Кредитні спілки — це справа життя кожного з нас, а зусилля, що віддано вкладаються у благородну справу, завжди здолають перешкоди!

Голова Ради НАКСУ Анатолій Занюк

ЗВІТ НАГЛЯДОВОГО КОМІТЕТУ НАКСУ НА XVII ЗВІТНО-ВИБОРНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ НАКСУ

Шановні колеги!

На XVI Звітно-виборній конференції до Наглядового комітету було обрано 7 осіб. Після проведення обласних конференцій кредитних спілок в Наглядовий комітет надійшли заяви від членів Наглядового комітету НАКСУ Євгена Дзюби (м. Сватове) про вихід із Наглядового Комітету НАКСУ в зв'язку з обранням в якості представника до Ради НАКСУ від Луганської області та Ігоря Росипайла (м. Івано-Франківськ) про вихід із Наглядового Комітету НАКСУ в зв'язку з обранням в якості представника до Ради НАКСУ від Івано-Франківської області. Заяви задовольнили, тому Наглядовий комітет у звітному періоді працював у наступному складі:

Ірина Боголюбова — голова Наглядового комітету;
Володимир Науменко — заступник голови Наглядового комітету;
Богдан Одуд — член Наглядового комітету;
Олена Холодьон — член Наглядового комітету;
Оксана Булаєнко — секретар Наглядового комітету.

В цьому складі Наглядовим комітетом НАКСУ проводились засідання, на яких розглядалися питання поточної діяльності НАКСУ у відповідності з компетенцією Наглядового комітету, визначеною Статутом та Положенням про Наглядовий комітет.

2009 рік ознаменувався як рік виборів нових членів Ради НАКСУ. Члени Наглядового комітету були присутні на обласних конференціях з обрання членів Ради НАКСУ як спостерігачі, контролювали легітимність проведення конференцій та відповідність обраних членів Ради НАКСУ вимогам Положення про Раду НАКСУ.

Предметом постійної уваги Наглядового комітету НАКСУ у звітному періоді було здійснення постійного контролю за дотриманням в процесі прийняття рішень Радою та Президією НАКСУ вимог щодо прозорості та конфлікту інтересів. Особливу увагу було приділено відносинам керівництва КС ПКТ та Ради НАКСУ. Після задоволення заяви керівництва КС ПКТ про вихід зі складу НАКСУ та автоматичного вибуття Андрія Азарова із членів Ради НАКСУ, в березні 2010 р. у м. Одеса було проведено позачергову конференцію кредитних спілок Одеської області по обранню нового члена Ради, яким став Ігор Мустафаєв.

Наглядовий комітет був представлений на всіх засіданнях Ради НАКСУ та Президії НАКСУ. Голова Наглядового комітету Ірина Боголюбова ввійшла до складу координаційної ради НАКСУ за посадою та брала активну участь у спільних засіданнях представників НАКСУ та ВАКС, на яких обговорювались питання координації діяльності асоціацій у сферах захисту інтересів кредитних спілок.

Предметом постійної уваги з боку Наглядового комітету були питання виконання та цільове використання коштів бюджету НАКСУ, відповідності Статуту рішень Ради, Президії та Виконавчої дирекції, вирішення кадрових питань, відповідності діяльності НАКСУ нагальним потребам кредитних спілок. Особливу увагу було приділено засіданням Ради НАКСУ, на яких розглядались „Положення про прийом кредитних спілок в члени НАКСУ", „Положення про вступ до НАКСУ" та «Положення про членство в НАКСУ».

У лютому 2010 року члени Наглядового комітету взяли участь у спільному засіданні з Радою НАКСУ, на якому розглядалось питання „Про Концептуальну позицію Ради НАКСУ щодо окремих законопроектів ВРУ та рішень Кабінету Міністрів, що стосуються кредитних спілок".

За результатами проведеної у звітному періоді роботи, Наглядовий комітет доповідає Конференції, що протягом звітного періоду:

— всі обласні конференції кредитних спілок — членів НАКСУ були легітимними, члени Ради НАКСУ були обрані з дотриманням вимог нормативних документів НАКСУ;

— рішення Ради, Президії та посадових осіб Виконавчої Дирекції НАКСУ відповідали вимогам чинного законодавства, Статуту та внутрішнім положенням НАКСУ, рішенням Конференції НАКСУ та програмам розвитку НАКСУ, а рішення посадових осіб Виконавчої дирекції не суперечили рішенням Ради НАКСУ;

— загальна дохідна частина бюджету була виконана на 116,2%;

— витратна частина бюджету перевищена на 4,4%.

Достовірність даних щодо фінансового стану НАКСУ було підтверджено аудиторським висновком Аудиторської компанії "УПК – Аудит ЛТД", яким визначено, що "***система обліку НАКСУ відповідає її розміру, структурі і виду діяльності та забезпечує належний збір і обробку інформації, необхідної для складання фінансової звітності. Наявна інформація дає повне уявлення про реальний склад активів та пасивів балансу НАКСУ.***

Фінансова звітність Національної асоціації кредитних спілок України складена за дійсними даними бухгалтерського обліку відповідно до вимог чинного законодавства і в усіх суттєвих аспектах відображає фактичний фінансовий стан НАКСУ станом на 31.12.2009 р. за результатами діяльності з 01.01.2009 р. по 31.12.2009 р.".

Голова Наглядового комітету НАКСУ **Ірина Боголюбова**

ЗВІТ ВИКОНАВЧОЇ ДИРЕКЦІЇ НАКСУ НА XVII ЗВІТНО-ВИБОРНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ НАКСУ

Шановні делегати Конференції!
Вельмишановні гості!

У звітному періоді Виконавча дирекція НАКСУ послідовно працювала над виконанням рішень останніх конференцій, засідань Ради Асоціації та вносила корективи у пріоритети своєї діяльності, які випливали із поточної ситуації на ринку. Звітний період з одного боку — це 15-та річниця нашої Асоціації, яку ми відзначали в червні минулого року, а з іншого — це, мабуть, найскладніший період за всі роки існування НАКСУ, найскладніший період для всього кредитно-кооперативного руху в новітній історії.

Фінансова криза, криза в економіці держави, що розпочалася в 2008 році, суттєво вплинула і на кредитно-кооперативний рух. Різке падіння активів, обсягів кредитування в спілках в кінці 2008 — на початку 2009 року, зменшення довіри населення до кредитних спілок, як і до інших фінансових установ — це ті виклики, з якими нам всім довелося працювати у звітному періоді. На наслідки економічної кризи наклалися й кардинальні кадрові та структурні зміни у нашому державному регуляторі. Спочатку зміна керівництва Комісії та її департаментів, за цим — зміна структури та пріоритетів ДФП, потім знову кардинальні кадрові зміни в Державній Комісії та підвищена, нерідко роздратована увага до системи кредитних спілок з боку Парламенту та найвищих посадовців держави. До цих викликів додалась і багатовекторність ринку, коли всередині самого руху КС відчувається відсутність єдності та консолідації, як між самими асоціаціями, так і між різними групами кредитних спілок. Позиції та інтереси спілок різних категорій стали більш полярними і одночасно враховувати їх в повному обсязі стало складніше.

Сьогодні немає кредитної спілки, яку б не зачепила криза. Інше питання — одних вона зачепила так, що саме існування спілки стало проблематичним. Друга, переважна частина спілок, вистоявши складний період кінця 2008 — першого півріччя 2009 року, згодом практично повністю стабілізували ситуацію і багато з них, починаючи з другого півріччя, почали нарощувати свої показники.

Із матеріалів до Конференції Ви можете ознайомитись із загальною динамікою показників роботи кредитних спілок — членів НАКСУ за звітний період. Але це, так би мовити, середня температура по лікарні. На жаль, в 10–15 кредитних спілках ситуація практично не покращується й сьогодні. В той же час 30 кредитних спілок — членів НАКСУ (кожна п'ята) за 2009 рік збільшили свої активи порівняно з 2008 роком, в четвертому кварталі 2009 року кожна третя спілка збільшила свій депозитний портфель, а в першому кварталі поточного року — майже кожна друга. Загальні ж активи за перший квартал цього року збільшили більше половини кредитних спілок — членів НАКСУ. І все це відбувається на фоні безпрецедентного анти-піару в засобах масової інформації, на фоні пересторог щодо непередбачуваності курсу національної валюти.

Вся ця статистика не в теорії, а на практиці підтверджує, що там, де не вдавалися до мораторію на дострокове повернення вкладів, там, де цінували кожного вкладника, де кооперативний дух існує не тільки на папері, — там набагато легше і з меншими втратами спілки переживають будь-які кризи і негативні зовнішні впливи.

Причому ми хочемо наголосити, що це не значить, що ми залишились байдужими до спілок, які мають сьогодні суттєві проблеми, і до їх вкладників.

У звітній доповіді Ради вже говорилося про те, що за звітний період із НАКСУ не виключено жодної кредитної спілки по причині складного фінансового стану, а для тих декількох спілок, які по власній ініціативі вийшли з НАКСУ, головний фактором у прийнятті такого рішення стала можливість без затримки отримати фінансові ресурси зі спільних фінансових фондів Асоціації, які нерідко сприймалися як остання надія поправити своє фінансове становище.

Говорячи про фінансові проблеми у окремої частини кредитних спілок, ми ще раз хочемо офіційно підкреслити (беручи до уваги всілякі спекуляції), що і Рада НАКСУ, і Виконавча дирекція постійно виступала і виступає за необхідність державного рефінансування для тих кредитних спілок, які потрапили у скрутне становище через зовнішні об'єктивні фактори. Але ще раз хочемо підкреслити: ми за рефінансування цивілізоване, прозоре, з відповідними гарантіями повернення, а не просто «дерибан» державних коштів, для тих, хто своїми власними діями, в тому числі подекуди й кримінальними, створив відповідну ситуацію.

Аналогічно ми виступали і виступаємо за створення Державного фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок, але не за «контору», куди приймають всіх підряд, з обов'язковими шаленими щокварталними відрахуваннями і яка гарантує потім вкладникам 5 тисяч гривень, або ще гірше — заднім числом компенсує вклади у всі фінансові піраміди та кримінальні структури, з послідуючим заміщенням цих втрат за рахунок здорових та відповідальних кредитних спілок. Протягом звітного періоду наша позиція у цих питаннях неодноразово доводилась до відома громадськості, Держфінпослуг, Верховної Ради, Кабінету Міністрів та інших зацікавлених організацій. За цей час в різні інстанції Виконавчою дирекцією надіслано більше 20 офіційних звернень, проведено десятки зустрічей з високопосадовцями, організовано сотні публікацій в центральних та регіональних засобах масової інформації, проведено декілька прес-конференцій. На жаль, мусимо констатувати, що і в цьому питанні проблемою є відсутність належної консолідації зусиль на ринку та всілякі спекуляції, а інколи й просто «гра на публіку». Ми свідомі того, що, можливо, ще не все зробили для того, щоб спонукати весь ринок говорити одним голосом і з єдиною позицією, але повірте, в наших реаліях це зробити дуже і дуже тяжко. Нерідко у нас дуже різні пріоритети. В результаті позиція, а то й конкретні дії одних ставлять палки в колеса іншим, а частіше всьому рухові кредитних спілок. Прикладів більш ніж достатньо. Можемо навести.

Треба відмітити, наші відносини із ВАКС останнім часом стали більш толерантними. По багатьох напрямках наші позиції збігаються, нерідко ми виступаємо консолідовано. По більшості поточних питань ми взаємодіємо оперативно, хоч і прикрих непорозумінь все ще достатньо. Підтримали ми й акцію ВАКС військовослужбовців щодо вимоги по рефінансуванню спілок, правда, гасла цих вимог у нас були дуже різні.

З'явилось на ринку ще одне об'єднання — так званий Український фінансово-кооперативний альянс. Багатьом з вас він вже відомий, ось тільки мало кому відомо, кого ж він насправді представляє. Чисто формально — це альянс фізичних осіб — вкладників КС «Перше кредитне товариство». Якщо це так, тоді незрозуміло, чому ж кількість скарг на керівництво спілки, а, відповідно, й Альянсу вже переходить всі межі. Певні, що задекларовані цілі цього об'єднання мають бути благородними. Однак важливими є і засоби їх досягнення, тим більше в сучасних обставинах. Тому наголошуємо на неприпустимості вчинення дій, спрямованих на руйнування ринку зсередини самими його учасниками і закликаємо усіх сконцентруватися на вирішенні головних завдань і проблем кожної з КС.

Так, успішне проведення кампанії переліцензування кредитних спілок є пріоритетом № 1 у наших спільних зусиллях, тому що ускладнення в цьому питанні, які ми всі відчуваємо, можуть нанести непоправну шкоду діяльності кредитних спілок, які вже вийшли з кризи і успішно працюють. Ми офіційно сьогодні ще раз звертаємося до Держфінпослуг і Держкомпідприємництва із закликом оперативно вирішити всі непорозуміння та визначитися із чітким алгоритмом самої бюрократичної процедури.

Занепокоєння ринку викликає й процес погодження нової редакції Концепції розвитку кредитної кооперації, яка готується до прийняття Кабінетом Міністрів та має стати основою до законодавчих змін щодо діяльності кредитних спілок. Є два шляхи вирішення: або розробити та прийняти дійсно концепцію розвитку, відповідаючу світовій практиці, або взагалі не поспішати з цим питанням. Єдине зрозуміло — ні ринок, ні навіть світова громадськість не сприйме дійсно українське ноу-хау на зразок повної відповідальності членів кредитних спілок по зобов'язаннях спілки, обмеження числа членства спілки та інше.

Можливо, сьогодні більш важливим є прийняття відповідної постанови Кабміну із конкретними антикризовими заходами щодо стабілізації ситуації, серед яких, на нашу думку, є збільшення прозорості в діяльності спілки, відповідальності членів органів управління, відповідальності аудиторських фірм, що здійснюють перевірки, і, що особливо важливо, відповідальності Виконавчих служб за виконання обов'язків, покладених на них законом.

Зі свого боку, Виконавча дирекція підтримує рішення Ради НАКСУ про необхідність внутрішнього контролю за достовірністю звітності кредитних спілок — членів НАКСУ, зобов'язання керівництва спілки в разі необхідності розкривати інформацію про діяльність спілки при перевірках з боку Виконавчої дирекції НАКСУ. Я думаю, всі в цьому залі знають, про що йде мова і в чому полягає одна з головних причин кризових явищ в окремих спілках. А ця проблема у визначальній мірі впливає на весь рух, не говорячи вже про надійність взаємокредитування чи функціонування фондів НАКСУ. Просимо делегатів Конференції у своїх виступах висловитися з цього приводу.

Дуже коротко про інші традиційні напрямки ді-

яльності Виконавчої дирекції НАКСУ та її інфраструктурних організацій. У звітному періоді ми продовжували навчальний процес. Звісно, економічна криза наклала відбиток і на даний напрямок. Незважаючи на це, в семінарах, проведених НАКСУ за звітний період, взяло участь понад 250 фахівців кредитних спілок — членів та не членів НАКСУ. Підготовлені до семінарів методичні посібники користуються постійним попитом і розповсюджуються серед кредитних спілок, які з фінансових причин не змогли взяти участь у навчальних заходах. Сьогодні у кредитних спілках велику популярність мають одноденні семінари, які проводяться в регіонах. Виходячи з побажань та фінансових можливостей кредитних спілок, ми й надалі будемо практикувати такі заходи. Крім того, за рішенням Ради НАКСУ було започатковано навчальний курс для членів органів управління кредитних спілок, розрахований на кількаденний семінар, який буде проведено в кінці червня у м. Севастополі. Бажання взяти участь в цьому семінарі виявило понад 50 членів органів управління кредитних спілок — членів НАКСУ з усієї України. Не членам НАКСУ ми поки що змушені відмовляти.

Що стосується пропагандистської роботи, співпраці із засобами масової інформації у звітному періоді, дані питання постійно були в полі зору Виконавчої дирекції. Було проведено декілька прес-конференцій, взято участь у майже 20 телерадіопрограмах. Намагаємось частіше доходити до регіональних ЗМІ. Так, одна з публікацій у квітні-травні вийшла одночасно у більш ніж 80 регіональних друкованих та електронних ЗМІ.

Незважаючи на кризу, ми не відмовились від випуску власного журналу «Бюлетень кредитних спілок України» та його безкоштовного розповсюдження. Була кадрово зміцнена прес-служба і, я думаю, ви погодитесь із тим, що журнал почав виходити регулярніше та став цікавішим і змістовнішим. В рамках співпраці з обласними асоціаціями ми безкоштовно направляємо примірники журналу в кожну обласну асоціацію, плануємо і надалі співпрацювати з регіональними об'єднаннями, у зв'язку з чим звертаємося до представників всіх об'єднань спілок з пропозицією про більш активну та конкретну співпрацю. За допомогою анкетування з читацькою аудиторією «Бюлетеня» налагоджено зворотній зв'язок, завдяки чому ми й надалі плануємо додавати нові цікаві рубрики і готові до поглиблення партнерства в цьому питанні з кредитними спілками.

Прес-служба ввела в практику роботи регулярну розсилку огляду публікацій в ЗМІ на фінансово-економічну тематику завдяки нашій співпраці з Українським кредитно-банківським союзом. В подальшому плануємо розширити цю роботу на більш спеціалізований огляд проблематики кредитних спілок.

Користується попитом та зацікавленістю наш електронний інформаційний ресурс — веб-сайт НАКСУ. Кількість постійних користувачів сайту у звітному періоді досягла 10 тисяч щомісячно.

Декілька слів про міжнародну співпрацю. Незважаючи на фінансові труднощі, ми продовжили своє членство у Всесвітній Раді Кредитних Спілок. Делегація НАКСУ за участю й представників ВАКС була учасником світового форуму в Барселоні влітку минулого року. Сформована делегація до 10 осіб і на форум, що пройде в липні цього року в Лас-Вегасі (США). Продовжуємо співпрацювати з рухами кредитних спілок Росії, Азербайджану, Прибалтики, Польщі та Киргизстану.

Особливе питання — співпраця НАКСУ з нашими українськими кооператорами з діаспори. Ми вдячні за участь керівництва УСКР, ЦУКА та Каси «Самопоміч» з Чикаго, які разом з керівництвом Ліги кредитних спілок Росії взяли участь у святкуванні 15-річчя НАКСУ в Києві та Мукачеві влітку минулого року. Дуже важливим для нас є присутність на нашій конференції численної делегації наших колег з ЦУКА та УКРК. Ми пишаємося тим, що після 16 років співпраці Ви й сьогодні разом з нами, особливо враховуючи складність періоду, який ми зараз переживаємо.

Ми дуже високо цінуємо ті позитивні зрушення, які мають місце останній рік в активізації діяльності Української світової кооперативної ради. Сподіваємось, що вчорашній з'їзд надасть наснаги всім нам, суттєво допоможе в консолідації наших зусиль як у нас в Україні, так і серед кооперативного українства у всьому світі.

Про діяльність НАКСУ та її виконавчої дирекції можна звітувати ще довго, але ми дотримуємось принципу :»Краще ефективніше працювати, ніж багато і красиво розповідати про досягнення».

У своїй доповіді ми коротко інформували Вас про всі питання діяльності, що були визначені як пріоритетні резолюцією минулої конференції. Одне питання резолюції залишилось поза увагою — питання отримання статусу саморегулівності НАКСУ. Підкреслимо тільки одне: ми були, є і будемо готові виконувати всі функції, визначені законодавством для саморегулівної організації. В той же час, беручи до уваги, що це питання в минулому році нерідко було предметом протиріч та інколи й протистоянь на ринку кредитних спілок між асоціаціями, ми свідомо відмовляємось форсувати даний процес. До того ж важливо врешті решт чітко визначитись, що це значить для ринку. Тому що, на нашу думку, саморегулівність, в першу чергу, потрібна для консолідації ринку, для його ефективного контролю, а не, як декому здається, просто нагорода держави на прапор одному з об'єднань. І коли ми всі це зрозуміємо, тоді буде й саморегулівність і консолідація.

На завершення хочу побажати всім нам якнайшвидшого усвідомлення цього факту, інакше ми самі будемо допомагати своїми руками нищити те, що так тяжко створювалось протягом довгих років.

Успіхів усім, порозуміння, єдності та відповідальності у всіх наших діях.

Дякую за увагу!

Президент НАКСУ Петро Козинець

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОБ'ЄДНАНОЇ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ НАКСУ

27 травня 2010 року у Києві відбулися загальні збори Об'єднаної кредитної спілки Національної асоціації кредитних спілок України.

На дату проведення зборів загальна чисельність членів ОКС НАКСУ складала 92 кредитних спілки, на зборах особисто були представлені 64 кредитних спілки.

Порядок денний загальних зборів був наступним:

— Заслуховування та затвердження звіту спостережної ради ОКС НАКСУ.

— Заслуховування та затвердження звіту правління ОКС НАКСУ.

— Заслуховування та затвердження звіту кредитного комітету ОКС НАКСУ.

— Заслуховування та затвердження висновку ревізійної комісії ОКС НАКСУ.

— Заслуховування аудиторського висновку, яким підтверджена річна звітність ОКС НАКСУ (річна фінансова звітність та звітні дані ОКС НАКСУ за 2009 рік) та затвердження річної звітності та результатів діяльності ОКС НАКСУ за 2009 рік.

— Ознайомлення з бюджетом на 2010 фінансовий рік.

— Про визначення незалежного аудитора (аудиторської фірми) для підтвердження достовірності і повноти річної звітності ОКС НАКСУ за 2010 фінансовий рік.

— Про затвердження змін до Положення про спостережну раду ОКС НАКСУ.

— Про затвердження змін до Положення про ревізійну комісію Об'єднаної кредитної спілки

Національної асоціації кредитних спілок України.

— Обрання членів спостережної ради.

— Обрання членів ревізійної комісії.

— Різне.

Після його одноголосного затвердження Голова правління ОКС НАКСУ Людмила Кравченко звітувала перед учасниками загальних зборів про діяльність органів управління ОКС НАКСУ у 2009 році. За минулий рік спостережною радою ОКС НАКСУ було проведено 12 засідань, причому деякі з них пройшли вже в оновленому складі. Зокрема, спостережна рада розглядала питання щодо членства. Загалом 5 кредитних спілок припинили членство в ОКС, одна КС членства набула. Голова правління ОКСу звернула увагу присутніх на те, що 2009-й — це перший рік, коли активи і капітал ОКС НАКСУ мають негативну тенденцію. Причини всім відомі, оскільки ОКС є «лакмусовим папірцем», на якому відбиваються усі зміни фінансового стану кредитних спілок, що входять до його складу. Однак приємно відмітити, що все ж таки серед членів ОКС НАКСУ більшість кредитних спілок мають сталу ситуацію, а певна частина КС навіть нарощує активи. Саме це дозволяє уникати суттєвого загального дисбалансу.

Голова правління ОКС НАКСУ доповіла про витрати спілки протягом минулого року. У цьому плані минулий рік був унікальним, оскільки 50 % коштів було використано на формування РЗПВ, адже є 13 КС, які суттєво порушують графіки платежів. Доповідач підкреслила, що, виконуючи поточний бюджет і працюючи у відповідності з рішеннями спостережної ради, ОКС

намагався усіляко уникати будь-яких непотрібних витрат. В частині операційних витрат не було перевищено жодної зі статей. Через формування РЗПВ було отримано збиток за минулий рік, який був перекритий за рахунок резервного капіталу.

Спостережна рада постійно відслідковувала усі тенденції, що існують в ОКСі і у другій половині року. Коли стало зрозумілим, що ситуація має негативне забарвлення, тобто розподілу доходу на обов'язкові пайові внески не відбудеться (зазвичай понад 75 % від своїх доходів ОКС НАКСУ віддавав у вигляді процентних платежів своїм членам за користування коштами), це питання було винесене на засідання спостережної ради. Було прийняте рішення компенсувати кредитним спілкам втрачену доходність шляхом зниження процентної ставки за кредитами. Правда, мова йшла виключно про спілки, які не припускалися порушення платежів у попередньому звітному році. Такі кредитні спілки рішенням спостережної ради ОКС НАКСУ від 17.12.2009 р. кредитуються в ОКС під 19 % річних.

Звітуючи про роботу правління ОКС НАКСУ, Людмила Кравченко зазначила, що воно працювало у тому ж складі, що і у попередні роки. Правління на виконання рішень кредитного комітету видало 146 кредитів та відкрило кредитних ліній на загальну суму 17 694 700 гривень. Як показує статистика, це майже вдвічі менше, ніж минулого року. Зниження рівня кредитування кредитними спілками мало наслідком і зниження попиту на кредити в ОКС НАКСУ.

Потрібно зазначити, що зазвичай відбувається дотримання традиційного правила розподілу на додаткові пайові внески. Однак такий розподіл відбувається, виходячи з доходів. А користуватися грошима, не маючи доходів на їх обслуговування, некоректно. Це стало причиною повернення кредитним спілкам всіх додаткових пайових внесків. У разі необхідності розміщення кредитними спілками в ОКС НАКСУ зайвих ресурсів можливе шляхом залучення коштів у вигляді депозитів, однак переважно це є кредити. Іншими словами, відмова від залучення додаткових пайових внесків не означає відмову від залучення коштів членів ОКС НАКСУ.

Стосовно капіталу необхідно сказати, що протягом 2009 року він зменшився. Таке зниження пояснюється зменшенням додаткового пайового капіталу, резервного капіталу та фактичною відсутністю нерозподіленого доходу. Основною складовою капіталу залишається обов'язковий пайовий капітал, обсяг якого знизився несуттєво.

Особливу вагу було приділено динаміці змін у структурі регулятивного капіталу. Цей показник є ключовим для розрахунку значної кількості фінансових нормативів, крім того він якнайкраще відображує реальний стан фінансової установи. Потрібно зазначити, що навіть за відсутності нерозподіленого доходу як динамічної частини регулятивного капіталу, протягом 2009

року регулятивний капітал було підтримано на постійному рівні, що дуже важливо. Станом на 31.12.2009 року загальний розмір регулятивного капіталу ОКС НАКСУ складав майже 8,5 мільйона гривень.

Не можна лишити поза увагою гірку і неприємну тему, яку було вперше піднято на загальних зборах ОКС НАКСУ. Минулий рік став роком перших судових позовів проти кредитних спілок. Такі заходи були вимушені, оскільки застосування усіх інших можливих важелів результату не дало. Більшу частину судових процесів вже виграно.

Говорячи про нормативи, варто зазначити, що якщо порівняти поточні значення нормативів зі значеннями минулого року, стає зрозумілим, що певні нормативи, завдяки активному нарощуванню регулятивного капіталу, мають тенденцію до покращення. Тобто ситуація з нормативами контрольована і наявні всі важелі для розв'язання виникаючих проблем.

Висновок ревізійної комісії підтвердив, що вся діяльність ОКС НАКСУ відбувалась у відповідності до законодавства, наведені звітні дані є достовірними, а звітність підтверджено аудиторським висновком.

Далі у рамках регламенту учасники зборів одноголосно затвердили Звіт спостережної ради

ОКС НАКСУ, Звіт правління ОКС НАКСУ, Звіт кредитного комітету ОКС НАКСУ та висновок ревізійної комісії ОКС НАКСУ.

У висновку незалежного аудитора про результати перевірки фінансової звітності та звітних даних ОКС НАКСУ за період з 01.01.2009 р. по 31.12.2009 р., складеного аудиторською фірмою «УПК-Аудит ЛТД», зазначено, що річні звітні дані за 2009 рік, складені для подання до Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг, відповідають вимогам до їх складання та достовірно відображають фінансову і кредитну діяльність кредитної спілки, склад активів та пасивів її балансу, доходи, витрати та результат діяльності КС. Після аналізу висновку незалежного аудитора на засіданні було одноголосно затверджено річну звітність та результати діяльності ОКС НАКСУ за 2009 рік.

Наступним пунктом порядку денного став розгляд бюджету ОКС НАКСУ на 2010 рік. Витратна частина бюджету цього року по відношенню до минулорічної абсолютно не збільшилася. Ключовим завданням є забезпечення беззбитковості діяльності ОКС НАКСУ і продовження формування РЗПВ на рівні, не нижчому, ніж у попередньому році. До речі, бюджетом минулого року було передбачено спрямування до РЗПВ 600 тис. грн., фактично ж було сформовано вдвічі більше. Учасники зборів були ознайомлені з бюджетом на 2010 рік і підтримали пропозицію головуючого взяти бюджет, затверджений відповідно до регламентів та рішень спостережної ради ОКС НАКСУ, до відома.

Важливим питанням на загальних зборах було прийняття змін до Положення про спостережну раду ОКС НАКСУ та до Положення про ревізійну комісію ОКС НАКСУ. Ще на минулих загальних зборах активно обговорювалось питання відходу від незмінної практики проведен-

ня виборів до спостережної ради на кшталт американських. Логіка у таких змінах очевидна. Усі кредитні спілки, які сьогодні є членами ОКС НАКСУ, мають невелику різницю в активах, а отже, мало різняться і обсяги їхніх обов'язкових пайових внесків. Додатково виникла ситуація, коли група найбільших кредитних спілок, від якої обиралося 4 представники до складу спостережної ради, формувала своє представництво автоматично. Такий підхід викликав неодноразові нарікання членів ОКС НАКСУ і стала зрозумілою його неактуальність. З іншого боку, він показав, що дуже важливими є вимоги до кредитних спілок, які мали б можливість балотуватися в органи управління ОКС НАКСУ. Серед таких вимог: вимога до фінансового стану, відсутність наявної простроченої заборгованості на день обрання, вимоги до кандидата у плані бездоганної ділової репутації та досвіду роботи в кредитній спілці не менше двох років. Також, як показала практика, сьогодні особливої важливості набуває період членства кредитної спілки в ОКС НАКСУ.

Висунута Головою правління ОКС НАКСУ пропозиція внести зміни в Положення про спостережну раду ОКС НАКСУ в частині того, що до спостережної ради можуть бути обрані представники кредитних спілок, які є членами ОКС

НАКСУ не менше двох років, не викликала заперечень у учасників загальних зборів і не потребувала уточнень, тому була одноголосно прийнята.

Такі ж зміни були внесені і у Положення про ревізійну комісію ОКС НАКСУ.

Після затвердження нових редакцій Положень учасники зборів перейшли до процедури переобрання трьох членів спостережної ради та двох членів ревізійної комісії ОКС НАКСУ, строк повноважень яких закінчився. За результатами голосування новими членами спостережної ради ОКС НАКСУ стали: Ірина Костюченко, КС «Народна воля» (м. Чернігів), Олег

Арсьонов, КС «Єдність» (м. Херсон), Ігор Мустафаєв, КС «АР МОУ» (м. Одеса).

До складу ревізійної комісії було обрано: Олену Грузіну, КС «Партнер» (м. Славутич, Київська обл.) та Ірину Боголюбову, КС «Ажіо» (м. Київ). Наряду з новообраними членами у спостережній раді ОКС НАКСУ продовжать роботу Віктор Білощицький, КС «Мрія (м. Ужгород), Олена Холодьон, КС «Єзуч» (м. Конотоп), Дмитро Дремлюга, КС «Злагода» (м. Вінниця), Віктор Ейсмонт, КС «Добробут» (м. Баранівка), Юрій Ковальов, КС «Кредитсталь» (м. Маріуполь) та Володимир Коломацький, КС «Агрокредит» (м. Старобільськ); у складі ревізійної комісії — Енвер Махсудов, КС «Юрт» (м. Білогірськ), Тетяна Хлопоніна, КС «Карат» (м. Куп'янськ), Оксана Булаєнко, КС «Господар» (смт. Макарів, Київська область), Євген Дзюба, КС «Сватова Лучка» (м. Сватове) та Оксана Ряска, КС «Нарцис» (м. Хуст).

На першому засіданні спостережної Ради ОКС НАКСУ Головою спостережної ради було обрано Юрія Ковальова, заступником Голови — Олега Арсьонова, секретарем — Олену Холодьон.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
КРЕДИТНИХ СПІЛОК — ЧЛЕНІВ НАКСУ ЗА ПЕРШИЙ КВАРТАЛ 2010 РОКУ

Членами НАКСУ станом на 31.03.2010 є 150 кредитних спілок. У розрахунках даних, приведених на одну кредитну спілку, враховується 149 кредитних спілок - членів НАКСУ, що подали звітні дані за 1 квартал 2010 року. З метою забезпечення зіставності даних, всі наведені таблиці та діаграми складено за даними звітів кредитних спілок - членів НАКСУ за період з 1.01.2009 р. по 31.03.2010 р. без урахування даних кредитної спілки "Перше кредитне товариство", виключеної з НАКСУ 19 березня 2010 року.

ЗВЕДЕНІ ДАНІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК — ЧЛЕНІВ НАКСУ (ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ)

АКТИВИ

Діаграма 1. **Сумарні активи кредитних спілок (грн.)**

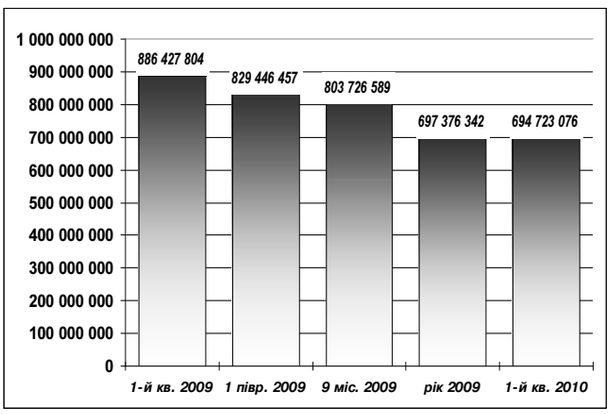

Станом на 1 квітня 2010 року активи кредитних спілок - членів НАКСУ склали 694723076 грн., що свідчить про зменшення активів у порівнянні з 1-м кварталом 2009 року на 192 млн. грн. або 21,6 %. За 1-й квартал 2010 року скорочення активів склало 2,7 млн. грн. (Таблиця 1).

За останній квартал середні активи кредитних спілок - членів НАКСУ зменшились і склали 4662 тис. грн., станом на 1 січня 2009 року цей показник складав 5 379 тис. грн. (Таблиця 1).

В 1-му кварталі 2009 року кредитний портфель продовжував зменшуватись порівняно з докризовим періодом і на 1.04.2010 склав майже 659 млн. грн. За останні три місяці зменшення кредитного портфеля склало 1,1 %, за аналогічний період 2009 року цей показник зріс на 8,7 %. Питома вага кредитного портфеля в активах складає 94,8 %. (Діаграма 2).

Таблиця 1. **Структура кредитних спілок — членів НАКСУ за активами**

	Кількість КС	% від загальної кількості КС	Активи	% від загальної суми активів	Середні активи по групі КС
Менше 100 тис. грн.	3	2,01 %	92 898	0,01 %	30 966
Від 100 до 500 тис. грн.	16	10,74 %	3 791 906	0,55 %	236 994
Від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	16	10,74 %	11 412 622	1,64 %	713 289
Від 1 до 2 млн. грн.	35	23,49 %	51 351 561	7,39 %	1 467 187
Від 2 до 5 млн. грн.	53	35,57 %	182 368 470	26,25 %	3 440 915
Понад 5 млн. грн.	26	17,45 %	445 705 618	64,16 %	17 142 524
	149	**100%**	**694 723 076**	**100%**	**4 662 571**

КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ

Діаграма 2. **Кредитний портфель кредитних спілок (грн.)**

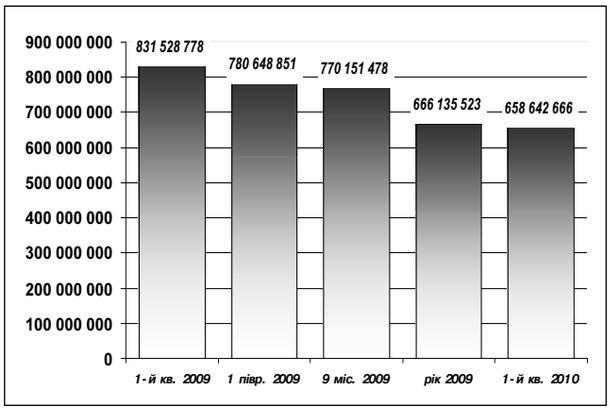

ЗАОЩАДЖЕННЯ

Діаграма 3. **Заощадження членів кредитних спілок (грн.)**

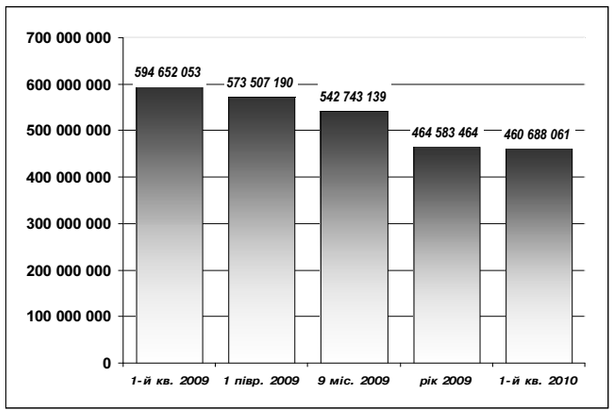

Вклади членів на депозитні рахунки порівняно з 1 кв. 2009 зменшились на 134 мільйони гривень, що склало 22,5 %, а протягом 1-го кварталу 2010 року - на 3,8 мільйона гривень. Слід зазначити, що темп зменшення депозитного портфеля значно сповільнився.

Вклади членів КС на депозитні рахунки залишаються основним джерелом коштів в кредитних спілках - членах НАКСУ. Від процентних ставок за цими вкладами залежать в основному процентні ставки за кредитами.

Щодо структури вкладів на депозитні рахунки, то на 74 % депозитний портфель складається з середньострокових вкладів (від 3 до 12 місяців), безстрокові вклади складають майже 1 %, короткострокові вклади складають 4 % портфеля, а 21 % депозитного портфеля припадає на довгострокові вклади. В порівнянні з попереднім кварталом структура вкладів членів кредитних спілок на депозитні рахунки майже не змінилася.

Діаграма 4. **Структура вкладів на депозитні рахунки**

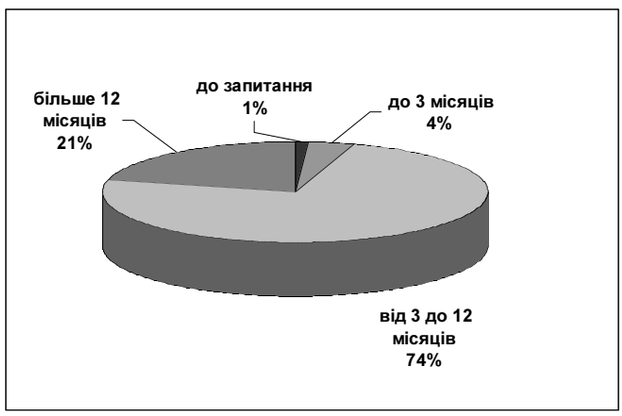

КІЛЬКІСТЬ ЧЛЕНІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Діаграма 5. **Кількість членів кредитних спілок**

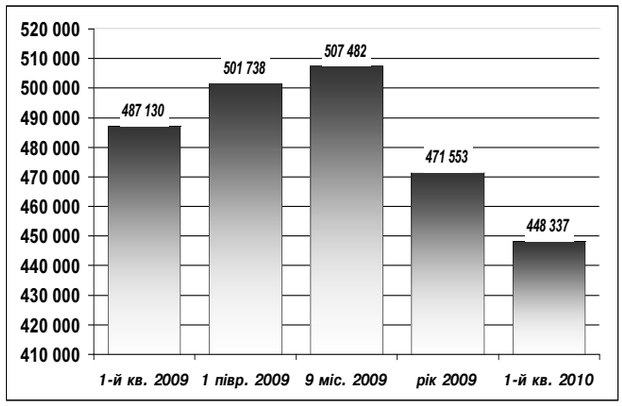

Протягом останніх дванадцяти місяців кількість членів в кредитних спілках - членах НАКСУ зменшилась на 38 793 особи (7,9 %). Протягом останнього кварталу кількість членів в кредитних спілках зменшилась на 23 216 осіб. Зменшення кількості членів є наслідком запровадження кредитними спілками у 2009 році обов'язкових членських внесків до капіталу, невнесення яких стало підставою для виключення неактивних членів з кредитних спілок за рішенням загальних зборів.

Наступна таблиця розкриває структуру кредитних спілок - членів НАКСУ за кількістю членів спілок.

Таблиця 2. **Структура кредитних спілок за кількістю членів**

Кількість членів	Кількість КС	% від загальної кількості КС	Кількість членів КС	% від загальної кількості членів
Менше 100	6	4,03 %	465	0,10 %
від 100 до 500	29	19,46 %	7 789	1,74 %
від 500 до 1000	30	20,13 %	22 524	5,02 %
від 1000 до 2000	34	22,82 %	49 542	11,05 %
від 2000 до 5000	26	17,45 %	80 906	18,05 %
понад 5000	24	16,11 %	287 111	64,04 %
	149	**100 %**	**448 337**	**100 %**

Дані таблиці свідчать про те, що найчисленнішими за кількістю спілок є групи спілок, в яких обслуговується від 1000 до 2000 членів (34 спілки) та від 500 до 1000 членів (30 спілок). При цьому, 64,04 % членів обслуговуються у великих кредитних спілках з кількістю членів понад 5000 осіб. В кредитних спілках з кількістю членів до 1000 осіб обслуговується лише 6,86 % загальної кількості членства, в той же час, кількість таких спілок складає 43,62 % від загальної кількості КС - членів НАКСУ.

КІЛЬКІСТЬ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Протягом останнього кварталу кількість позичальників продовжувала зменшуватись, що засвідчує наступна діаграма. Кількість позичальників у 1-му кварталі поточного року зменшилась порівняно з 2009 роком на 2799 осіб (3 %), в той же час, за аналогічний період 2009 року вона зросла на 7 %.

Діаграма 6. **Кількість позичальників кредитних спілок**

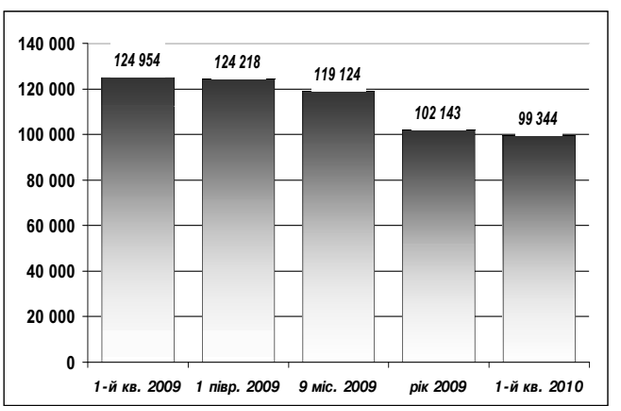

КІЛЬКІСТЬ ВКЛАДНИКІВ

В першому кварталі 2010 року кількість вкладників в кредитних спілках зменшилася на 5 % (931 особу), а за останні 12 місяців - на 18 % (4361 особу).

Діаграма 7. **Кількість вкладників кредитних спілок**

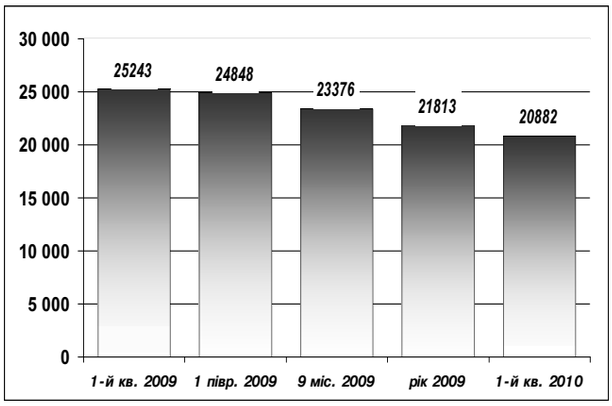

КАПІТАЛ КРЕДИТНИХ СПІЛОК — ЧЛЕНІВ НАКСУ

СУМАРНИЙ КАПІТАЛ

Незважаючи на суттєве поліпшення фінансового стану, сумарний капітал кредитних спілок продовжує зменшуватись і за даними 1-го кварталу 2010 року склав 140 522 207 грн., що майже на 4 млн. грн. менше, аніж у 4-му кварталі 2009 року, і на 72,7 млн. менше за 1 кв. 2009 року.

Діаграма 8. **Сумарний капітал кредитних спілок (грн.)**

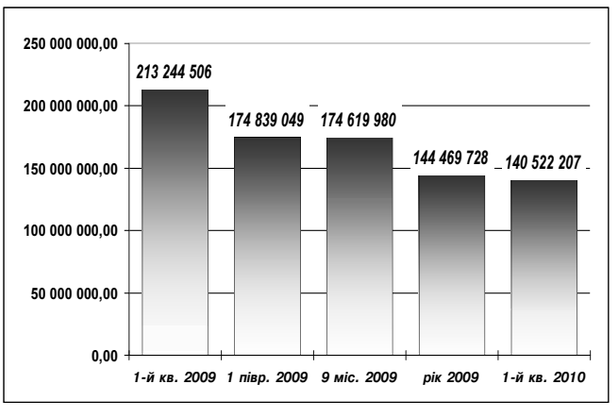

ПАЙОВИЙ КАПІТАЛ

Основною складовою капіталу кредитних спілок лишається пайовий капітал, питома вага якого у складі загального капіталу дорівнює 66,3%. На 1.04.2010 сумарний пайовий капітал склав майже 93,2 млн. грн., що на 414 тис. грн. менше даних 2009 року.

Діаграма 9. **Пайовий капітал кредитних спілок (грн.)**

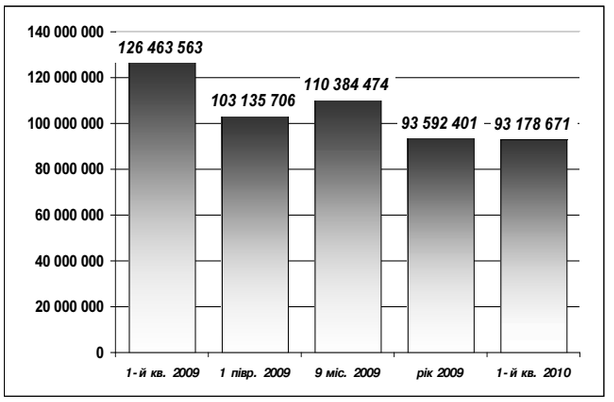

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

Як видно з результатів 1 кварталу 2010 року, власний капітал кредитних спілок - членів НАКСУ продовжує зменшуватись і склав майже 47,4 млн. грн., що на 45 % менше за 1кв. 2009 року.

Діаграма 10. **Власний капітал кредитних спілок (грн.)**

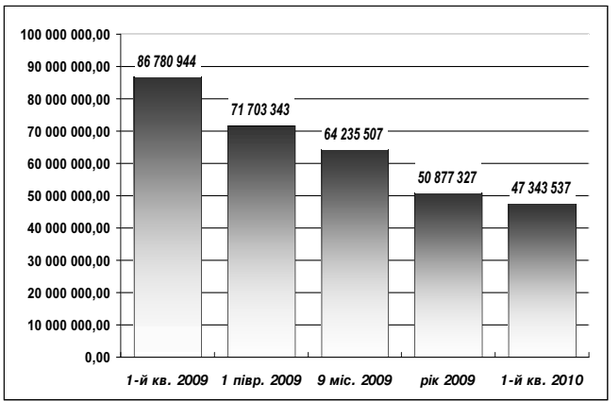

РЕЗЕРВНИЙ КАПІТАЛ

Діаграма 11. **Резервний капітал кредитних спілок (грн.)**

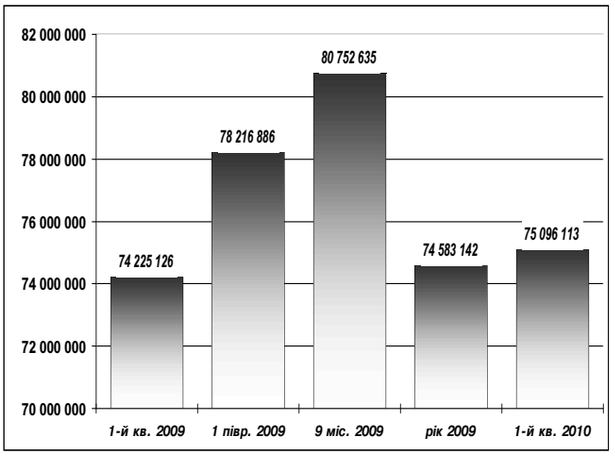

На 1.04.2010 резервний капітал системи кредитних спілок - членів НАКСУ склав 75 млн. грн., що

свідчить про збільшення протягом останнього кварталу резервного капіталу майже на 513 тис. грн. Суттєве зменшення резервного капіталу у четвертому кварталі минулого року, яке стало наслідком покриття за рахунок нього збитків кредитними спілками, в першому кварталі починає компенсуватися за рахунок спрямування частини доходу.

ЯКІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

СУМА ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ

Станом на перший квартал 2010 року загальна сума прострочених кредитів зросла порівняно з 2009 роком на 0,3 % і склала 238,5 мільйона гривень. Протягом останніх 12 місяців простроченість зменшилася на 1,7 млн. грн.

Діаграма 12. **Сума прострочених кредитів (грн.)**

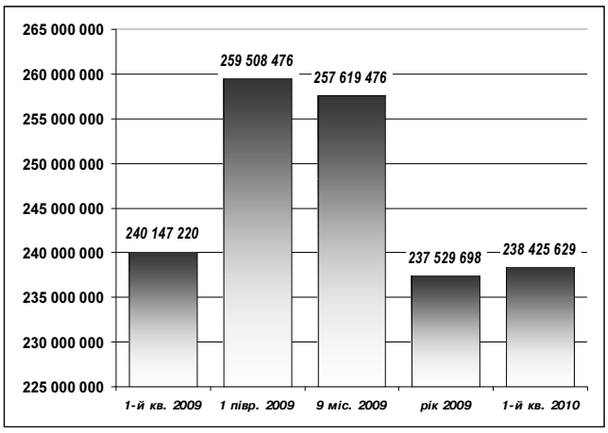

Наступна діаграма дає уявлення про структуру прострочених кредитів:

Діаграма 13. **Структура прострочених кредитів**

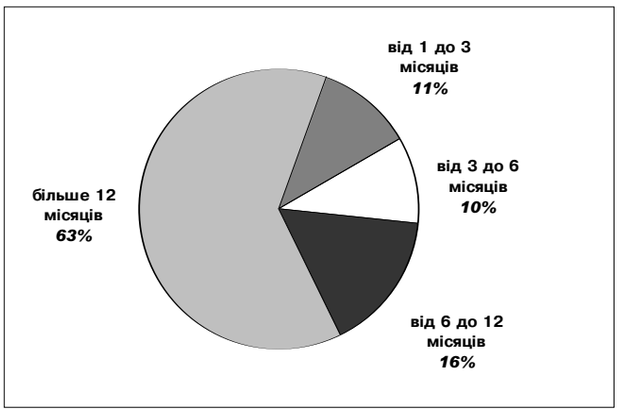

В структурі прострочених кредитів переважають кредити з простроченістю більше 12 місяців. В порівнянні з минулим кварталом їх питома вага у загальній простроченості збільшилась на 6 %. Структура простроченості в цілому змінилася в бік зростання на 4,5 % питомої ваги кредитів, прострочених від 6 до 12 місяців. Також слід відмітити тенденцію щодо зменшення питомої ваги прострочених кредитів 1-го рівня на 1 % порівняно з 2009 роком. Така зміна структури прострочення вимагає від кредитних спілок додаткових витрат на формування резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів.

Подальші діаграми відображають динаміку співвідношень РЗПВ до нормативного значення, простроченості до власного капіталу, а також співвідношення суми прострочених кредитів, не перекритих РЗПВ, до кредитного портфеля по системі в цілому.

ДОСТАТНІСТЬ РЗПВ

Протягом останніх 4 кварталів існує тенденція щодо зменшення співвідношення фактично сформованого РЗПВ до його нормативного значення, на 1.04.2010 достатність РЗПВ в процентах до нормативного значення склала 36,6 %, при цьому мінімальне значення нормативу складає 35 %.

Діаграма 14. **Достатність резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів (в процентах до нормативного значення)**

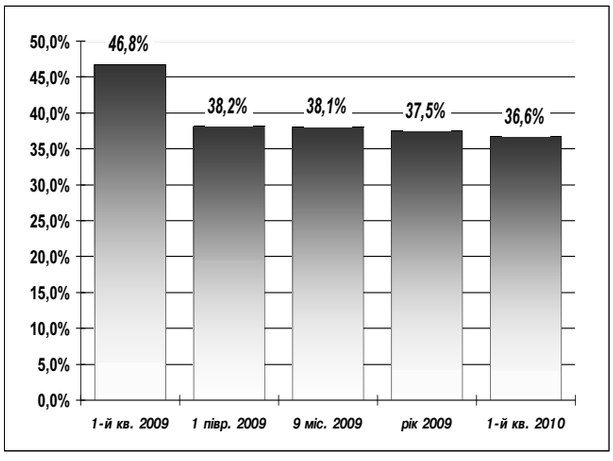

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ ДО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Співвідношення прострочених кредитів до власного капіталу станом на 1 квітня 2010 р. склало 207,4 %, що на 5,3 % більше, ніж станом на 1 січня 2010 року, і на 31,8 % більше, ніж на 1 квітня 2009 року.

Діаграма 15. **Співвідношення прострочених кредитів до власного капіталу**

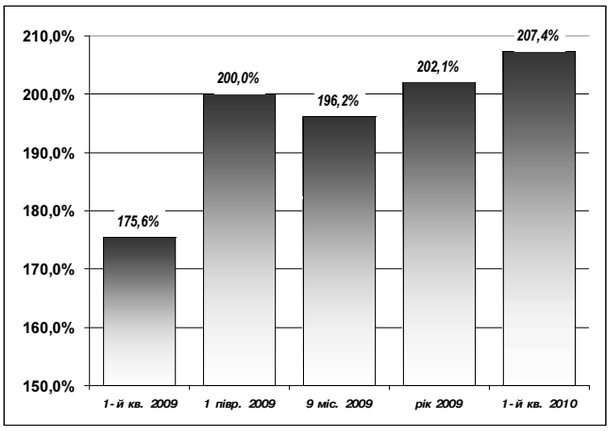

ПРОСТРОЧЕНІ КРЕДИТИ, НЕ ПЕРЕКРИТІ СФОРМОВАНИМ РЗПВ, ДО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ

Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 19 березня 2009 року № 200, дію якого продовжено на 2010 рік, було внесено зміни до порядку розрахунку нормативу 3.1.2. Під час розрахунку нормативу не враховуються пролонговані кредити, а також його значення не поділяється на групи режимів регулювання кредитних спілок і визначається як відношення загальної суми заборгованості за простроченими, неповерненими та безнадійними кредитами, не перекритої сформованим резервом забезпечення покриття втрат від неповернених позичок, до загальної суми заборгованості за наданими кредитами та не може перевищувати 12 відсотків для всіх кредитних спілок.

Діаграма 16. **Співвідношення прострочених кредитів, не перекритих сформованим РЗПВ, до кредитного портфеля**
(нормативне значення — 10%)

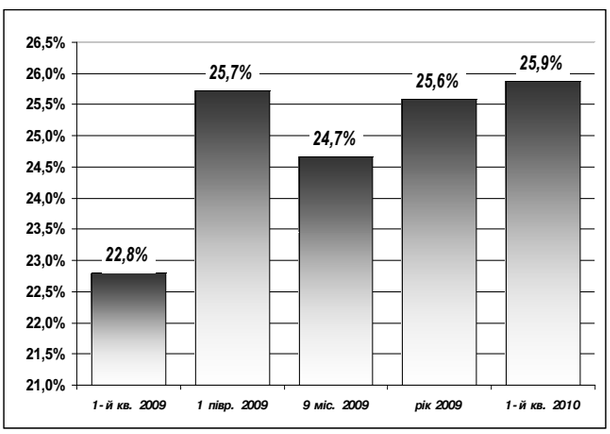

Невиконання кредитними спілками нормативу співвідношення суми прострочених, неповернених, безнадійних та пролонгованих кредитів, не перекритих сформованим РЗПВ, до загальної суми кредитного портфеля збільшилось за останній квартал на 0,03 % і складає на останню звітну дату 25,9 % від загального кредитного портфеля, в той же час порівняно з 1 кв. 2009 року це співвідношення збільшилось на 3,1 %.

ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

ДОХОДНІ АКТИВИ ДО ПЛАТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Діаграма 17. **Співвідношення доходних активів до платних зобов'язань (нормативне значення: не менше 100%)**

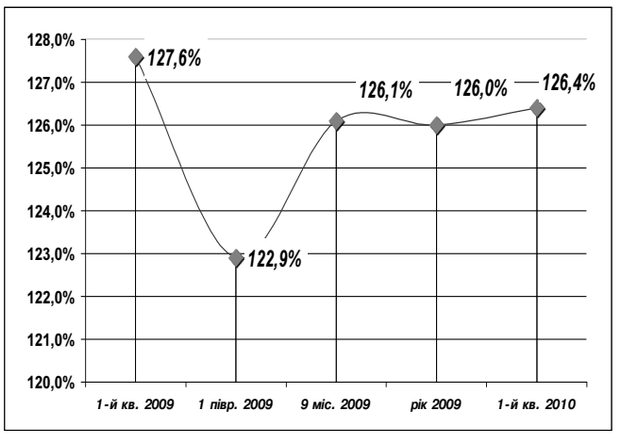

ДОХІД ДО АКТИВІВ, ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ ДО АКТИВІВ

Діаграма 18. **Співвідношення доходу до активів та фінансових витрат до активів**

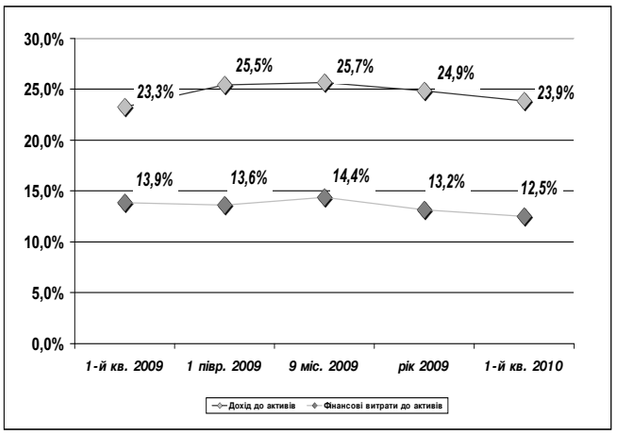

РОЗПОДІЛ ЗА ВИДАМИ ВИТРАТ

Як видно з наступної діаграми, витрати на утримання персоналу переважають порівняно з витратами на формування спец. резерву та витратами на утримання офісу і на 1.04.2010 склали 5,7 %, що на

0,7 % більше за 2009 рік і на 4 % більше за витрати на формування РЗПВ, які, в свою чергу, значно зменшились порівняно з 3 кв. 2009 року.

Діаграма 19. **Розподіл за видами витрат кредитних спілок**

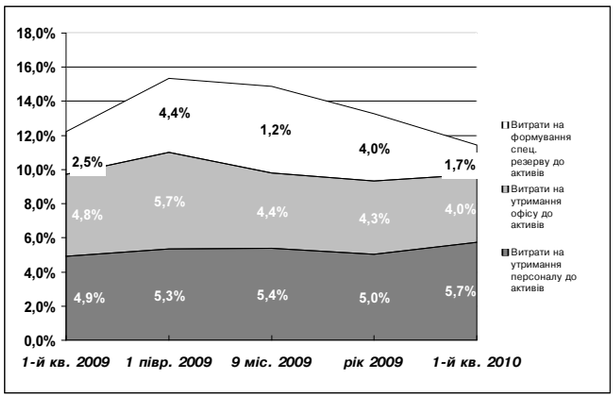

Втім, для різних категорій кредитних спілок як структура витрат в цілому, так і структура операційних витрат має певні особливості, про що свідчать дані наступних таблиць.

Питома вага процентних витрат в цілому пропорційна розміру активів кредитних спілок. Співвідношення операційних витрат до загальних активів спілок зворотно пропорційне розміру активів. Найбільший відсоток витрат на формування РЗПВ притаманний спілкам з активами від 500 тис. грн. до 1 млн. грн., а максимальний відсоток витрат на формування резервного капіталу - спілкам з активами від 2 до 5 млн. грн.

Таблиця 3. **Загальна структура витрат кредитних спілок**

Розмір активів	до 100 тис. грн.	від 100 до 500 тис. грн.	від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	від 1 до 2 млн. грн.	від 2 до 5 млн. грн.	понад 5 млн. грн.	Разом по НАКСУ
Процентні витрати разом	14,10 %	21,42 %	26,44 %	35,17 %	44,09 %	52,42 %	47,31 %
Операційні витрати разом	77,20 %	56,79 %	46,37 %	46,01 %	37,99 %	30,84 %	35,10 %
Витрати на формування РЗПВ	8,70%	15,60 %	21,82 %	16,05 %	11,11 %	12,31 %	12,55 %
Витрати на формування резервного капіталу	0,00 %	1,53 %	1,72 %	1,57 %	2,51 %	1,08 %	1,59 %
Витрати на проценти на паї	0,00 %	4,66 %	3,65 %	1,20 %	4,30 %	3,33 %	3,45 %

Розмір активів кредитних спілок впливає також і на структуру операційних витрат. Мінімальна питома вага витрат на оплату праці в складі операційних витрат притаманна кредитним спілкам з активами до 100 тис. грн. Ці ж спілки мають один з найбільших розмір витрат на утримання офісу.

В цілому уявлення про структуру операційних витрат для різних груп кредитних спілок дає наступна таблиця.

Таблиця 4. **Структура операційних витрат кредитних спілок**

Розмір активів	до 100 тис. грн.	від 100 до 500 тис. грн.	від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	від 1 до 2 млн. грн.	від 2 до 5 млн. грн.	понад 5 млн. грн.	Разом по НАКСУ
Витрати на страхування кредитів та депозитів	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0 %	0,1%
Зарплата	48,4 %	56,4 %	56,1 %	54,8 %	55,1 %	50,9 %	53,1 %
Офісні витрати	43,7 %	37,9 %	42,1 %	43,6 %	43,4 %	48,0 %	45,5 %
Витрати на формування спільних фінансових фондів	0,0 %	1,3 %	0,8 %	0,3 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Інші витрати	7,9 %	4,4 %	1,0 %	1,3 %	1,2 %	0,9 %	1,1 %

ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПО ЧЛЕНАХ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

АКТИВИ НА ОДНОГО ЧЛЕНА СПІЛКИ

Діаграма 20. **Активи на одного члена спілки (грн.)**

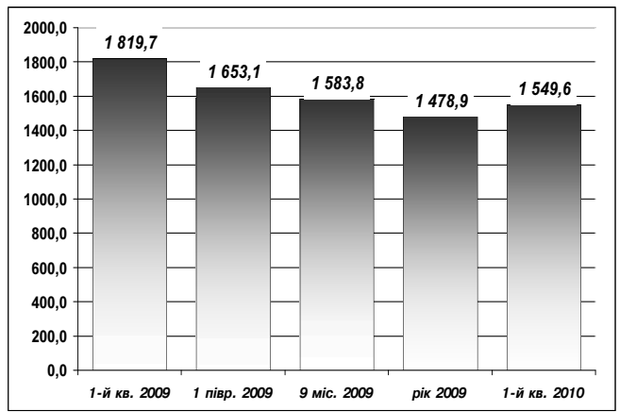

СЕРЕДНІ РОЗМІРИ КРЕДИТУ, ПРОСТРОЧЕНОГО КРЕДИТУ ТА БЕЗНАДІЙНОГО КРЕДИТУ

Діаграма 21. **Середній розмір кредиту, середній розмір простроченого кредиту, середній розмір безнадійного кредиту (грн.)**

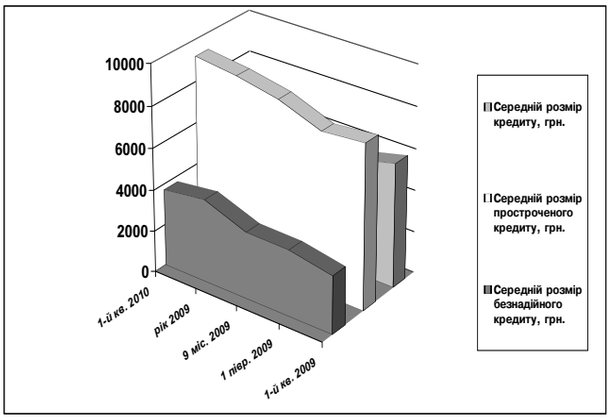

ЗАОЩАДЖЕННЯ НА ОДНОГО ВКЛАДНИКА

Діаграма 22. **Заощадження на одного вкладника, грн.**

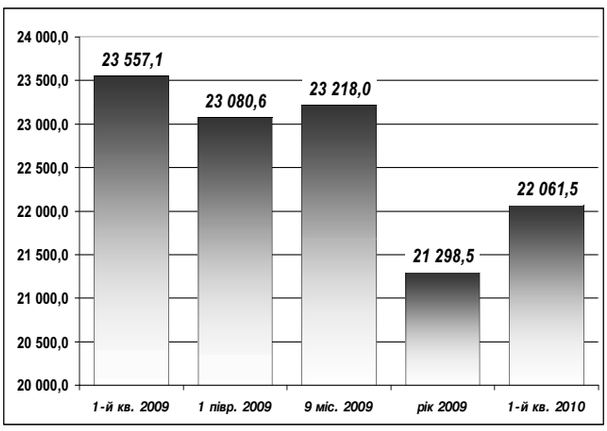

КАПІТАЛ НА ОДНОГО ЧЛЕНА СПІЛКИ

Діаграма 23. **Капітал на одного члена спілки (грн.)**

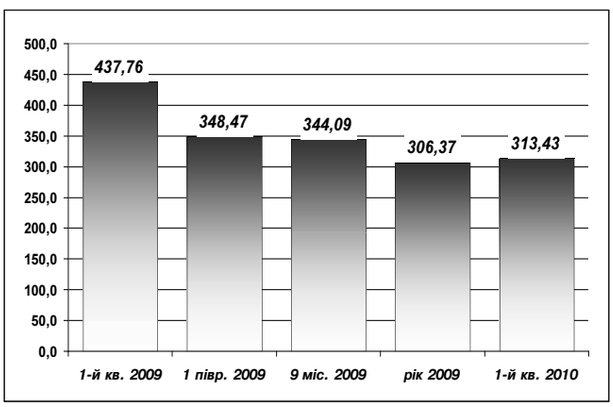

СТРУКТУРА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗА ВИДАМИ

Діаграма 24. **Структура кредитного портфеля за видами**

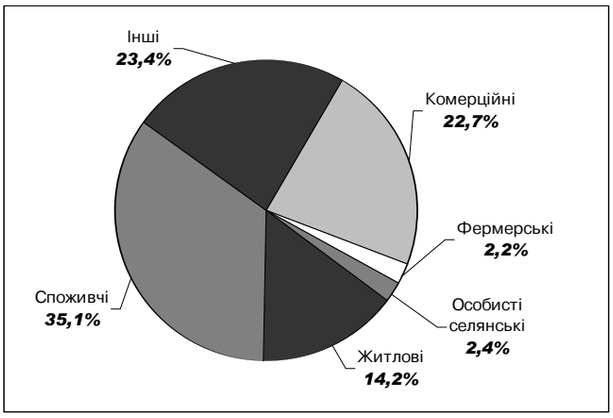

СТРУКТУРА ВИДАНИХ КРЕДИТІВ

Діаграма 25. **Структура виданих кредитів**

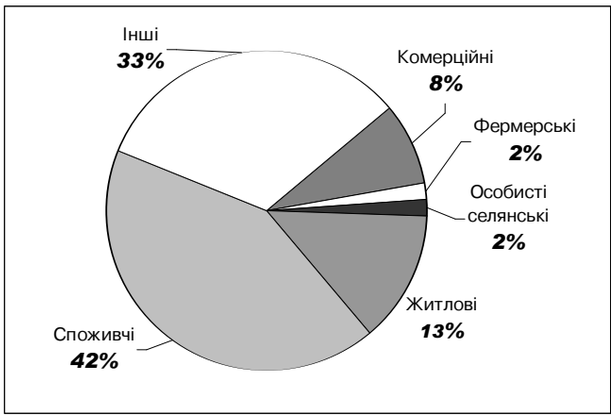

ДОХОДНІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗА ВИДАМИ КРЕДИТІВ

Діаграма 26. **Доходність кредитного портфеля за видами кредитів**

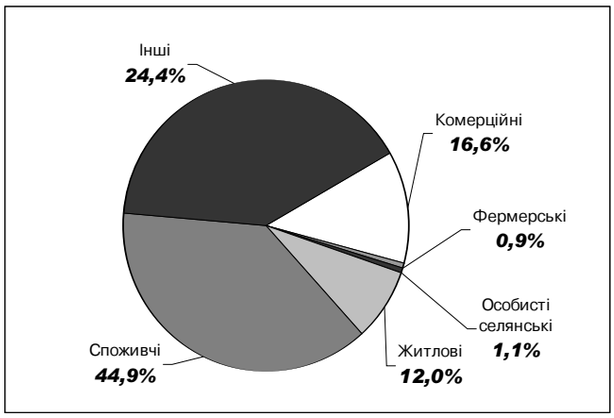

Наведені діаграми свідчать про подальшу орієнтацію кредитних спілок на споживче кредитування. Саме споживчі кредити забезпечують спілкам 44,4 % доходності. Найнижчою доходністю характеризуються фермерські (0,9 % доходу від 2,2 % портфеля) та особисті селянські кредити (1,1 % доходу від 2,4 % портфеля). Такий підхід є цілком зрозумілим, в той же час для забезпечення необхідного рівня доходності кредитного портфеля та його відповідності строкам залучення коштів кредитним спілкам необхідна його диверсифікація.

Поквартальна динаміка видачі кредитів представлена наступною діаграмою:

Діаграма 27. **Поквартальна динаміка видачі кредитів (грн.)**

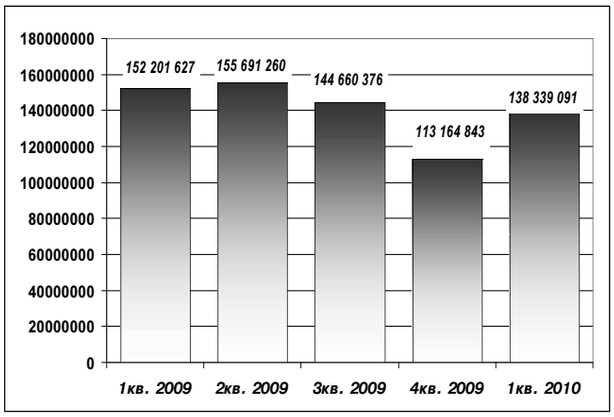

Дані вищенаведеної діаграми свідчать про те, що у порівнянні з 2009 роком сума виданих кредитів зросла на 25 млн. гривень, але у порівнянні з 1 кв. 2009 року зменшилась на 13,9 млн. грн. (або 9 %).

Таблиця 5. **Річна динаміка видачі кредитів за цільовим призначенням**

	3 міс 2009	6 міс 2009	9 міс 2009	рік 2009	3 міс 2010
Надано кредитів	152 201 627	307 892 887	452 553 262	565 718 106	138 339 091
кількість	23 355	49 619	73 986	95 467	21430
Комерційні	9 968 504	31 168 341	42 545 832	50 930 805	8 414 372
кількість	653	1 494	1 957	2 494	446
Фермерські	4 110 022	6 852 280	7 683 182	7 928 028	2 646 220
кількість	184	310	389	365	88
Особисті	3 605 113	6 979 152	9 562 470	11 563 558	3 282 092
кількість	502	991	1 304	1 548	574
Житлові	17 916 145	36 069 427	55 299 591	72 406 276	19 855 509
кількість	4 146	8 035	10 734	13 582	2 638
Споживчі	67 253 453	126 045 248	191 068 255	239 837 112	56 542 546
кількість	12 478	26 968	41 802	52 955	12 091
Інші	49 348 390	100 778 439	146 393 934	183 052 327	47 568 351
кількість	5 392	11 821	17 800	24 523	5 593

Таблиця 5 дає уявлення про річну динаміку видачі кредитів за цільовим призначенням. Дані представлені наростаючим підсумком з початку року.

Середній розмір кредитів, що видавалися кредитними спілками - членами НАКСУ у першому кварталі 2010 року, складає 6 455 грн., а у першому кварталі 2009 року - 6 516 грн. На 1.04.2010 у структурі виданих кредитів переважали споживчі кредити, найбільший середній розмір мали фермерські кредити.

Загальна картина буде неповною, якщо не представити відсоток комерційних, фермерських та особистих селянських кредитів в кредитних портфелях спілок різних категорій:

Діаграма 28. **Структура кредитних портфелів кредитних спілок різних категорій**

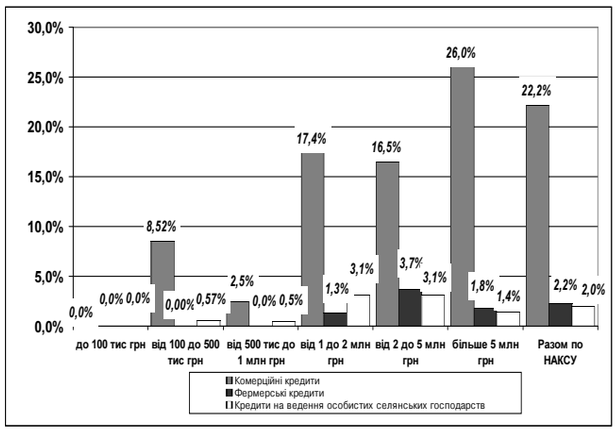

На 1 квітня 2010 року питома вага бізнес-кредитів в кредитному портфелі всіх кредитних спілок - членів НАКСУ складає 22,2%. Найбільшою питомою вагою бізнес-кредитів характеризуються кредитні портфелі кредитних спілок з активами більше 5 млн. грн. (26 %), а найменшою (0 %) - кредитні портфелі кредитних спілок з активами до 100 тис. грн. Найбільша питома вага кредитів, наданих на ведення фермерських господарств, - 3,7% - притаманна кредитним спілкам з активами від 2 до 5 млн. грн., а на ведення особистих селянських господарств - 3,1 % - кредитним спілкам з активами від 1 до 2 млн. грн.

Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 19 березня 2009 року № 200, дію якого продовжено на 2010 рік, було внесено зміни до поряд-

ку розрахунку нормативу 3.1.1. Наразі норматив 3.1.1 не враховує пролонговані кредити і включає в себе загальну суму заборгованості за простроченими, неповерненими та безнадійними кредитами, **не перекриту** сформованим резервом забезпечення покриття втрат від неповернених позичок, та не має перевищувати 100 відсотків від суми регулятивного капіталу кредитної спілки.

Діаграма 29. **Дотримання нормативу 3.1.1.**

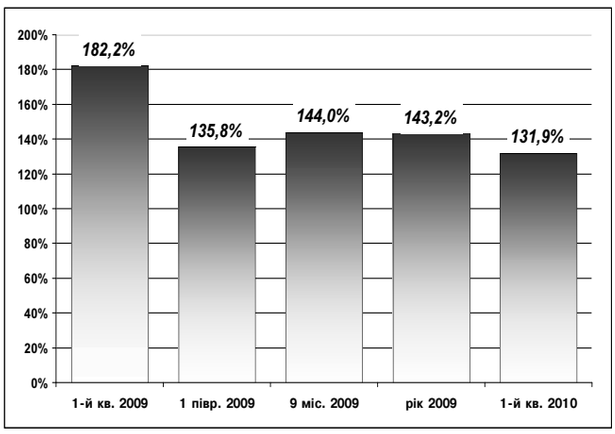

Отже, аналізуючи представлену діаграму, на якій відображене дотримання кредитними спілками нормативу 3.1.1, можемо зробити висновок, що порушення нормативу на 1.04.2010 різко зменшилося, що є наслідком поліпшення фінансового стану кредитних спілок. Якщо станом на перший квартал 2009 року порушення нормативу складало 82,2 %, станом на перший квартал 2010 року це порушення складає вже 31,9 %.

Перший квартал у кредитних спілок традиційно найбільш складний. Це пояснюється і великою кількістю святкових днів, що знижує активність позичальників як в частині попиту на кредити, так і в частині погіршення дисципліни платежів. На фоні зниження активності позичальників простежується збільшення активності вкладників, до цього додаються додаткові витрати на аудит та підготовку і проведення загальних зборів. Отже, як правило, перший квартал характеризується зменшенням доходності і збільшенням витрат як процентних, так і операційних.

Розшарування кредитних спілок, що відбулося внаслідок економічної кризи, не дає можливості скласти об'єктивну картину за усередненими даними. Так, наприклад, незважаючи на те, що загальне співвідношення фактично сформованого резерву покриття втрат від неповернених кредитів до загальної суми прострочених, неповернених та безнадійних кредитів за даними всіх кредитних спілок - членів НАКСУ знижується і наближається до мінімально допустимого значення (36,6 % при мінімально допустимому 35%), у 75 % кредитних спілок це співвідношення складає 100 і більше процентів. Аналогічна ситуація простежується і з іншими показниками: протягом першого кварталу 2010 року активи зросли у 80 кредитних спілок, кредитний портфель - у 74, сума внесків (вкладів) на депозитні рахунки - у 79. Заборгованість за простроченими, неповерненими та безнадійними кредитами зменшилася у 71 кредитної спілки. 95 спілок протягом кварталу продемонстрували загальне зростання капіталу, прибутковою була діяльність у 112 кредитних спілок, при цьому пайовий капітал збільшився у 87 кредитних спілок, а резервний - у 131 спілки.

Катерина Калустова,
Директор фінансового департаменту НАКСУ,
Віце-президент з питань саморегулювання

ВІТАЄМО!

"ЄДНІСТЬ" ЗДАТНА ПОДОЛАТИ БУДЬ-ЯКІ ВИПРОБУВАННЯ

27 червня цього року відсвяткувала своє 10-річчя від дати державної реєстрації херсонська кредитна спілка «Єдність». Звісно, така подія стала вдалим приводом поспілкуватися з колегами. Голова правління КС «Єдність» Олег Валентинович Арсьонов розповів «Бюлетеню» про історію та сьогодення цієї фінансової установи.

— Розкажіть, будь ласка, який шлях пройшла ваша кредитна спілка за 10 років і що сьогодні являє собою КС «Єдність».

— Херсонська обласна кредитна спілка «Єдність» була заснована у 2000 році на базі однойменної профспілкової організації промисловців і підприємців малого та середнього бізнесу. У той час на фінансовому ринку Херсонської області реально працювали дві кредитні спілки, одна з яких — кредитна спілка «Єдність».

На початку своєї діяльності наша кредитна спілка існувала як громадська організація, бо «Закон про кредитні спілки» з'явився лише у 2004 році. Незважаючи на те, що згодом спілка перереєструвалась у фінансову установу, демократичні принципи, притаманні громадській організації, збереглися й нині.

З 2000 року ринок фінансових послуг кардинально змінився. З'явилися численні кредитні спілки, дуже широко почали кредитувати населення банки та інші фінансові установи, проте кредитна спілка «Єдність» продовжила своє зростання і розвиток.

Від перших місяців існування КС «Єдність» є членом Національної асоціації кредитних спілок України. І ті досягнення, які має кредитна спілка за усі роки, ми, звичайно пов'язуємо із членством в даній організації, яка надає нам якісні інформаційно-консультаційні послуги та юридичну підтримку. З 2005 року спілка користується також послугами ОКС НАКСУ і як позичальник, і як та, що розміщує кошти на депозитних вкладах.

— Як складалася Ваша особиста професійна діяльність у ній?

— З 2000 по 2004 рік я обіймав посаду виконавчого директора. З 2004 року був обраний Головою правління.

— Ваша кредитна спілка багато часу впевнено працює на вітчизняному фінансовому ринку. Розкажіть, будь ласка, яким чином вам вдається утримувати стабільні позиції в умовах поточної фінансово-економічної кризи?

— Якщо звернутися до історії виникнення кредитних спілок, ми побачимо, що вони створювалися, активно розвивалися та приносили найбільшу користь якраз у кризові часи. Оскільки держава була не в змозі підтримувати фінансово незахищені верстви населення, останні вимушені були об'єднуватися для самозахисту. Тому саме за часів фінансово-економічних ускладнень послуги кредитних спілок найбільше затребувані.

Щодо кредитної спілки «Єдність» хочу зазначити наступне. Дійсно, від початку свого заснування по теперішній час наша кредитна спілка ні на мить не припиняла виконувати своїх головних функцій, а саме: надавати кредити та вчасно виконувати зобов'язання по депозитних вкладах. Однак, для забезпечення стабільної та безперервної роботи кредитної спілки, ми вимушені були вжити, як кажуть, непопулярні заходи, серед яких підвищення процентних ставок по кредитах, обмеження видачі великих сум кредитів. Став більш жорстким підхід до умов надання кредитів.

Крім того, кредитна спілка була змушена зменшити свої операційні витрати, починаючи від зменшення вартості рекламних послуг до зниження рівня заробітних плат власним працівникам. Процентні ставки по депозитних програмах залишилися на докризовому рівні. Внаслідок усіх цих дій кожен працівник та член кредитної спілки відчув себе причетним до процесу подолання наслідків тієї надзвичайно складної ситуації, яку спричинила економічна криза. У результаті більшість членів кредитної спілки мають можливість, як і раніше, будь-коли отримувати кредитні ресурси, хоча й дещо дорожчі. А ті члени кредитівки, які довірили нам свої заощадження, отримують хоч і невеликий дохід, та головне, вони зберегли свої вклади. Працівники ж кредитної спілки, втративши частину заробітку, попри все, зберегли свої робочі місця.

— Як протягом усієї історії КС «Єдність» змінювалися активи, кількість членів, обсяги кредитування?

— Що стосується активів кредитної спілки, зазначу, що до кризового, тобто 2009 року, вони поступово зростали. Невелике падіння активів — на 13 % у 2009 році — відбулося внаслідок того, що бажаючих отримати кредити стало менше, одночасно зменшилась кількість тих, кому можна було їх надати взагалі. В той же час, ми практично припинили залучати депозитні внески, а іноді навіть доводилося відмовляти нашим членам у поповненні та додатковому розміщенні коштів на депозитні рахунки.

— Які види кредитів сьогодні переважають у кредитному портфелі вашої кредитної спілки? Чи змінилося їх призначення останніми роками? З чим, на Вашу думку, це пов'язано?

— Треба зауважити, що однією з основних причин, завдяки чому ми успішно долаємо економічну кризу, є орієнтованість нашої кредитної спілки на сільське господарство, а саме на кредитування дрібних сільгоспвиробників. Враховуючи те, що Херсонська область належить до сільськогосподарського розвиненого регіону, пріоритетним завданням для кредитної спілки є кредитування саме цього сектора. Близько 70 % кредитного портфеля кредитної спілки «Єдність» становлять кредити, надані на розвиток особистих селянських господарств. Суттєву допомогу у вивченні потреб селян та вдосконаленні кредитних продуктів для них було надано Проектом технічної допомоги «Підтримка фі-

нансової діяльності на селі» Німецького Товариства Технічного Співробітництва (GTZ) і Німецької Кооперативної Асоціації Райффайзен (DGRV), «пілотом» якого стала наша кредитна спілка. У рамках цього проекту було організовано ряд семінарів для членів правління та 8-денна ознайомча поїздка Голови правління до Німеччини. Також за участю КС «Єдність» було розроблено та надруковано посібник «Актуальні фінансові продукти для кредитних спілок» та брошура для членів кредитних спілок «Треба знати, кому довіряти».

— Чи існують у вас певні методи оцінки ризику неповернення коштів? Як у вашій кредитній спілці ведеться робота з боржниками?

— На мою думку, для того, щоб мінімізувати ризики неповернення кредитів, необхідно щонайменше бути спеціалістом в тій чи іншій галузі, на розвиток якої надаються кредити. Не дивлячись на те, що членами кредитного комітету нашої спілки є жителі міста, вони достатньо професійно орієнтуються в сільському господарстві, володіють технологіями виробництва тих чи інших сільгоспкультур. Тому на стадії розгляду заявки на кредит кредитним комітетом ретельно перевіряються дані відносно доходів та витрат позичальника та правдивість наданої ним додаткової інформації. Крім цього, вже декілька років ми плідно співпрацюємо з двома бюро кредитних історій — МБКІ та УБКІ. Але, незважаючи на усі наші дії, боржників все ж таки маємо. До них ми застосовуємо усі законодавчо дозволені методи: від телефонних дзвінків-нагадувань до реалізації з торгів заставного та вилученого майна.

— Кожен колектив має індивідуальні особливості. Розкажіть, будь ласка, про ваш. Які основні досягнення спілки Ви можете виділити на сьогодні?

— Я не вважаю, що наш колектив істотно відрізняється від колективів інших кредитних спілок, адже цілі та задачі у всіх нас однакові — захист фінансових інтересів своїх членів. Маю надію, що за 10 років, що минули, наш колектив поступово перетворився в команду, яка здатна подолати будь-які сьогоденні виклики і на власному прикладі показати впровадження та дотримання основних принципів кредитної кооперації.

— Розкажіть, будь ласка, про план стратегічного розвитку вашої кредитної спілки на найближчі роки. Що заплановано на поточний рік?

— Важко казати про стратегію розвитку окремої кредитної спілки, коли не зрозуміла стратегія розвитку системи кредитної кооперації в цілому. Не дивлячись на те, що за роки своєї діяльності ми навчилися розраховувати лише на свої сили, хотілося б, щоби правила гри не тільки не змінювалися досить часто, але й сприяли розвитку кредитних спілок. Тим паче, світовий досвід показує, що рухатися нам є куди. Що стосується плану стратегічного розвитку нашої спілки, то його ми готуємо щорічно. Тому він більше тактичний, ніж стратегічний, бо вирішує задачі лише поточного року. У розробці плану в цьому році традиційно брала участь більшість працівників нашої кредитної спілки.

В цілому задачі, які ми ставимо перед собою, практично не змінилися — збільшення активів, збільшення членства, кредитного портфеля та резервів. Якісно міняємо лише методи досягнення цих задач.

Враховуючи те, що місія нашої кредитної спілки полягає в поліпшенні рівня життя населення шляхом кооперації між містом і селом, головним пріоритетом розвитку в найближчі роки є завоювання конкурентних позицій на ринку фінансових послуг саме для сільгоспвиробників та забезпечення їх якісного обслуговування. Безумовно, ми працюватимемо й на зміцнення довіри наших членів, збереження та примноження залучених коштів, задоволення потреб позичальників через розширення спектра кредитних продуктів.

— Дякуємо за приділену увагу. У свою чергу щиро вітаємо кредитну спілку «Єдність» зі святом і зичимо успіху, ентузіазму та натхнення ще на багато десятиліть вперед. Нехай негаразди та тимчасові труднощі в жодному разі не зашкодять справі, що несе людям добро.

КРЕДИТНА СПІЛКА "ДОБРОБУТ" ВІРНА СВОЇМ ПРИНЦИПАМ

«Бюлетень кредитних спілок» постійно запрошує вас, шановні читачі, до співучасті у створенні журналу. Адже людям, об'єднаним спільною справою, завжди є чим поділитися. Особливо приємно, коли для написання матеріалу є святковий привід. Отож, кредитна спілка «Добробут», що на Житомирщині, 15 травня відсвяткувала 10-річний ювілей. Про створення, розвиток та теперішній стан цієї установи виявили бажання розповісти її працівники.

Кредитну спілку «Добробут» було створено у 2000 році у місті Баранівці. Вже десять років вона працює на фінансовому ринку Житомирської області. Це були роки нелегкого становлення, розвитку, боротьби й утвердження, пошуку шляхів до успіху.

На сьогодні КС «Добробут» являє собою потужну фінансову установу, яка спрямовує свою діяльність на задоволення потреб своїх членів. Сформувалося коло постійних членів спілки, які регулярно користуються її послугами. Чесна політика, прозорість, стабільність, якісне обслуговування стали запорукою успіху та створили позитивний імідж КС «Добробут» у Баранівці та багатьох районах Житомирської області, де відкрито п'ять відокремлених структурних підрозділів.

Кредитна спілка розвивалася швидкими темпами: у 2004 році активи становили 340 тис. грн. а кількість членів — 604 особи; у 2006 році активи зросли до 1700 тис. грн., кількість членів — до 1420 осіб, а у 2008 році активи вже складали 4047 тис. грн., кількість членів — 2631 особу. На сьогодні, враховуючи поточну економічну ситуацію в державі, активи дещо зменшилися — до 3666 тис. грн., проте ми маємо близько 3 тисяч членів спілки, а обсяг кредитування за минулий

рік навіть в умовах фінансової кризи склав майже 4,5 млн. грн.

З 2004 року кредитна спілка «Добробут» стала членом НАКСУ і з того часу активно співпрацює з асоціацією. З 2005 року КС «Добробут» є учасником Стабілізаційного фонду кредитних спілок, а в 2007 році стала членом Об'єднаної кредитної спілки Національної асоціації кредитних спілок України. Щоб захистити інтереси своїх вкладників від впливу негативних наслідків фінансових криз, різкої зміни кон'юнктури ринку та інших негативних факторів, спілка у 2008 році стала учасником Програми компенсації втрат вкладників кредитних спілок НАКСУ.

З моменту створення кредитної спілки "Добробут" її незмінним Головою правління є Віктор Ананійович Ейсмонт. Нестандартне мислення, прагнення до пошуку нових шляхів реалізації задуманого — характерні риси цієї людини. Завдяки активній діяльності Віктора Ананійовича кредитна спілка «Добробут» неодноразово займала перші місця в рейтингу НАКСУ за результатами рейтингової оцінки фінансової діяльності, а у 2008 році була відзначена вищою нагородою НАКСУ за зразковий фінансовий стан.

Ефективність роботи будь-якої кредитної спілки залежить насамперед від довіри людей. Тому і керівник, і співробітники покликані виконувати свої обов'язки чесно, сумлінно і відповідально. Принципи, за якими працює КС «Добробут», — це надійність, оперативність, індивідуальний підхід, конфіденційність та чітке дотримання чинного законодавства.

Кредитна спілка активно займається благодійною та спонсорською діяльністю. Кожен рік ми вітаємо випускників шкіл нашого міста, поздоровляємо ветеранів — у День Перемоги влаштовуємо для них невеличкі концерти за участю вихованців дитячого садка та фуршети. Минулого року у місті Коростені, де знаходиться один із відокремлених структурних підрозділів кредитної спілки, проходив конкурс дитячого бального танцю, переможці якого КС «Добробут» відзначила грошовими преміями.

Ще однією приємною новиною є те, що, незважаючи на кризу, кредитна спілка «Добробут» займається зведенням нової власної адміністративної споруди. В поточному році маємо надію переїхати в нове просторе, комфортабельне приміщення.

Потрібно віддати належне членам кредитної спілки «Добробут», які задля поліпшення життєвої ситуації, зміцнення добробуту надали перевагу саме нашій установі, тому що тут вони отримують кредити на вигідних і зрозумілих умовах. Ми намагаємося обслуговувати своїх членів максимально швидко, в повному обсязі забезпечувати всі їхні потреби. Разом з тим, щоб уникнути ризиків неповернення кредитів, ми ретельно вивчаємо та аналізуємо кредитні історії позичальників, їх платоспроможність, проводимо моніторинг.

Звичайно, виникають і труднощі, зокрема в роботі з простроченими кредитами, а інколи справа доходить до суду та державних виконавців. Але завдяки наполегливості та добросовісності працівників нашої кредитної спілки заборгованість по таких кредитах неухильно зменшується.

Можна з упевненістю сказати, що кредитна спілка «Добробут» працює ефективно, забезпечує зміцнення фінансового добробуту своїх членів, тим самим постійно підтверджуючи статус надійної організації.

Колектив КС «Добробут»,
м. Баранівка,
Житомирська область

ГРОШІ МАЮТЬ ТВОРИТИ ДОБРО І ЗЛАГОДУ

В Україні ощадно-кредитні кооперативи, різновидом яких є кредитні спілки, завжди були формою самоорганізації громади. Та, на жаль, послаблення уваги за дотриманням основоположних принципів кооперації призвело в період фінансової кризи до дестабілізації окремих кредитівок, які набули ознак антикооперативного сурогату і зганьбили філософію кредитної кооперації — збалансування інтересів усіх спілчан. Однак це аж ніяк не стосується кредитних спілок, що стоять на міцному кооперативному засадничому ґрунті і успішно допомагають своїм членам у розв'язанні фінансових проблем, примноженні їхніх заощаджень тощо.

До таких кредитівок, де шанують і примножують кооперативні цінності, широко залучають громаду до управління справами, належить кредитна спілка «Снятинська», що на Івано-Франківщині, яка нещодавно відзначила своє десятиліття.

У цій спілці сповідують важливе покликання кооперації: турботу про суспільство, його соціальний розвиток, адже члени спілки, яких тут понад 5200 осіб, без жодних обтяжливих напружень отримують необхідні фінансові послуги безпосередньо за місцем проживання, а не добираються при потребі 30–40 км до райцентру.

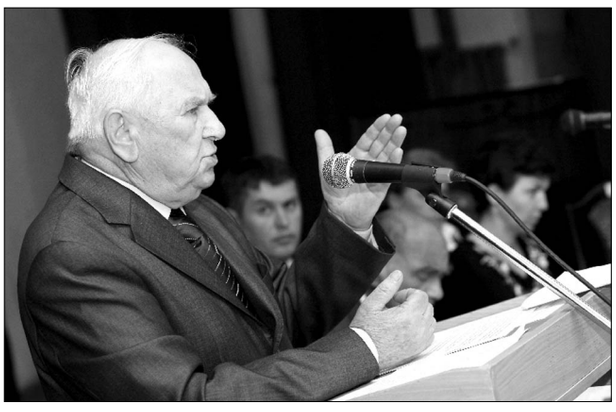

Голова правління КС "Снятинська" Олег Голяр

Звітні збори кредитної спілки «Снятинська»

«Снятинська» не зазіхає на інші території, не поширює свою присутність далеко за межами району, а пішла в глибинки власного регіону і, як з'ясувалося, не прогадала. На сьогодні осередки і відділення кредитівки представлені у 27 населених пунктах Снятинщини з 33, а її послугами користується кожний п'ятий дорослий житель району.

Щорічних загальних звітних зборів кредитної спілки очікують як свята: до них ретельно готуються не лише члени спостережної ради, правління, ревізійної комісії, а й усі кооператори, аби наочно продемонструвати єдність і фінансову міць кооперативної спільноти, правильність і перспективу їхнього вибору, можливість прилучення до спілки нових членів, осіб, що потребують соціальної захищеності.

У кредитній спілці намагаються якомога ближче поспілкуватися з її членами, почути їхні думки, побажання, можливі нарікання чи недоречності в діяльності громадської фінансової установи. Зрозуміло, що зібрати під одним дахом кооперативну родину з 5200 осіб просто не реально. Керівні органи управління могли б піти шляхом інших кредитівок, які проводять загальні збори при будь-якій явці своїх членів, адже закон такі дії дозволяє.

Однак у «Снятинській» такий підхід до роботи зі своїми членами вважають неприпустимим і просто нечесним. Тому в рамках статуту, який базується на вимогах і нормах законодавства, власну присутність у сільській місцевості та організаційно-кооперативну роботу серед своїх

Голова спостережної ради Василь Мельничук

членів, просвітницьку серед інших категорій населення кредитна спілка проводить через політику створення мережі відділень та осередків, яких тут на сьогодні відповідно 3 та 5. Відділення наділені цілковитим правом оформлення і видачі кредитів членам спілки. Дещо обмежені у функціях і правах осередки, але всі вони є своєрідними повноправними представниками кооперативної кредитної установи на місцях, залучають до членства нових осіб.

Така організаційна побудова кредитної спілки передбачає також можливість якомога ширшого залучення своїх членів до управління кооперативними справами. За аналогією із споживчими товариствами кредитівка проводить звітні збори своїх членів у селах на своєрідних дільницях.

Кожний спілчанин офіційно отримує письмове запрошення на збори від спостережної ради з коротким викладом аналітичної інформації про діяльність фінансової структури за звітний період, порядком денним зборів. Перед спілчанами на сільських зборах звітується спостережна рада, правління, ревізійна комісія спілки, тут також обирають своїх представників на загальні збори кредитної установи, які зазвичай відбуваються у Снятині у районному будинку культури.

Таким чином у цьогорічних звітних зборах кредитівки на місцях взяли участь понад 3500 осіб, які обрали 310 представників на загальні збори «Снятинської», або як тут полюбляють говорити — фінансово-кооперативну раду.

Той недільний ранок, коли відбувалися збори, виявився напрочуд теплим, сонячним і привітним для сотень спілчан з усіх куточків Снятинщини, які прибули на зібрання святково, з гарним настроєм, на замовлених автобусах. У фойє їх частували чаєм, випічкою. У вічі кидалося, що чимало з прибулих були молодими людьми, а багато хто з людей поважного віку завітали на збори з онуками.

Усі учасники зібрання віталися, мов члени однієї великої родини, зичили здоров'я та можливостей дочекатися у гаразді наступного року, у залі лунали українські пісні. І все це було природно. Серед кооперативної громади панувало піднесення, взаєморозуміння, повага, зацікавленість справами своєї громадської установи. Споглядаючи цей процес з боку, навіть би не сказав, що тут проходять звичайні звітні кооперативні збори.

Чи не вперше у своїй журналістській практиці я отримав можливість побачити не заангажовані бюрократичними штампами звіти і виступи на такому протокольному зібранні. Звіт спостережної ради, з яким виступив її голова Василь Мельничук, правління кредитної спілки, де слово тримав Олег Голяр, нагадували радше живе спілкування із великою аудиторією спілчан, які не були переобтяжені цифрами, фінансовою інформацією.

Зокрема голова спостережної ради Василь Мельничук наголосив, що в такий тяжкий економічний час кредитна спілка проходить іспит на рівень довіри, фінансової стабільності та керованості з яким у минулому році успішно справилася, зберігши та примноживши свої фінансові показники, та виросла чисельно на 700 осіб!

Кредитна спілка «Снятинська» не тільки не зупинила виконання своїх зобов'язань перед членами, але навіть повертала на вимогу ті депозити, термін виплат яких ще не настав, і ніколи не припиняла кредитувати своїх членів.

Кредитною спілкою успішно впроваджується модель розвитку кредитної кооперації через безпосередню участь в цьому процесі активу громади, а кожна її послуга є максимально наближена

Концерт

до людини на місцях. Тільки впроваджуючи демократичні засадничі принципи діяльності, вважають у кредитній спілці «Снятинська», можна сприяти розбудові кредитної кооперації.

Голова правління кредитівки, один із її засновників Олег Голяр, доступно розповів учасникам фінансово-кооперативної ради про досягнення та проблеми, з якими спілка стикалася протягом важкого 2009 фінансового року. Завдяки активній роботі з усіма членами громадської фінансової установи вдалося уникнути багатьох фінансових непорозумінь та ускладнень, коли окремі члени спілки намагалися достроково розірвати депозитну угоду, інші навпаки, не мали ресурсів на погашення відсотків, кредитів. Тож фінансові активи у 2009 році практично залишилися на рівні 2008 року — 3,6 млн. грн.

Дещо збільшився кредитний портфель, і протягом минулого року спілка надала 1700 запозичень на суму 4,9 млн. грн., в основному на ведення особистих селянських господарств, на будівництво, ремонт житла, під споживчі кредити. Їх отримали малозабезпечені верстви сільського населення, ті, з якими банки просто не бажають спілкуватися.

— Довіра до кредитної спілки з боку позичальників на сьогодні дуже велика, — сказав пан Голяр, — про що говорить лише 20 тисяч гривень неповернених кредитів, а головне, серед них немає безнадійних. Більше того, протягом 2009 року спілка сплатила 250 тисяч гривень різних податків і платежів в основному у казну місцевих бюджетів, що пішли на розвиток громади. Спілка постійно відкриває нові робочі місця, нині тут працює 24 людини.

Як зазначив голова правління спілки, її тому й нарекли «Снятинська», бо вона покликана працювати для своїх земляків, дбати про їхні інтереси, забезпечити їм стабільність. На його думку, перспектива українського кредитного кооперативного руху криється якраз у розвитку громадських фінансових установ на селі, які розмаїттям своїх фінансових послуг слугуватимуть поштовхом для економічного розвитку сільськогосподарського виробництва, захищеності соціальних інтересів селян. Олег Голяр висловив сподівання, що усі гілки кооперації в Україні вже в скорому часі пригорнуться одна до одної для добра кооперативної спільноти.

Серед присутніх в залі були селяни, фермери, пенсіонери, вчителі, лікарі, сільські голови, духовенство і багато з них вважали за необхідне висловитися.

Ірина Заграновська, Джурівський сільський голова і член кредитної спілки, розповіла, яку неоціненну велику фінансову і соціальну допомогу надає «Снятинська» 550 своїм членам жителям села.

Володимир Куфлюк з Кулачківців, Палагна Садрук з Ганьківців, Ірина Головачова із Заболотова, Марія Гриджук зі Снятина та інші у своїх виступах не лише проілюстрували переваги кредитної спілки, але й запропонували спостережній раді, правлінню предметно зайнятися наболілими проблемами серед яких надання своїм членам, стосується це пенсіонерів, нових фінансових послуг, які передбачені законодавством. Мова йшла про укладання угоди з регіональним пенсійним фондом, який би за письмовою згодою пенсіонерів, членів кредитівки, переказував пенсії чи їх частини на депозитний рахунок у кредитній спілці чи на погашення кредиту.

На переконання спілчан така послуга не лише звільнила б окремих членів кредитного осередку від витрачання зайвого часу на оформлення своїх справ у кредитній спілці, а у фінансовому плані дозволила б зекономити певні кошти завдяки пришвидшенню погашення тих же відсотків за кредитами чи їх збільшенню на депозитних рахунках.

А завершилося широке зібрання членів кредитної спілки великим концертом художньої самодіяльності за участю дітей кооператорів з багатьох населених пунктів району, які продемонстрували неперевершений шарм української пісні і танцю, віршованого слова, багато з яких були присвячені кооперативній тематиці.

Михайло Мазур.
Фото Юрія Станіславського.
Івано-Франківська область.

Передрук з газети «Вісті Центральної спілки споживчих товариств України»

ВІТАЄМО!

15 РОКІВ У БУРХЛИВОМУ МОРІ СПОКІЙНИХ ОЧІКУВАНЬ

Цьогорічний серпень видався напрочуд щедрим на ювілейні події у житті кредитних спілок України. Ось і калуська кредитівка «Самопоміч» святкує 15-річчя. З цього приводу ми надаємо слово ювілярові в особі її Голови правління Анатолія Неділенка. Анатолій Олексійович вже добре знайомий нашим читачам завдяки регулярній присутності його матеріалів у рубриці «Дискусійний клуб НАКСУ». До речі, свіжу статтю як привід для роздумів чи дискусій ви можете прочитати на сторінці 61 цього номера. Дана ж публікація, окрім святкового забарвлення, також має оригінальні ознаки і теж може стати поштовхом до висловлення вашої власної думки.

З-посеред традицій, запроваджених Національною асоціацією кредитних спілок України, сказати похвальне слово про роботу своїх членів — кредитних спілок на сторінках свого друкованого засобу «Бюлетень кредитних спілок України» в день їхнього ювілею не тільки вельми приємно для нас, ювілярів, але й, що також іноді трапляється, корисно в плані стремління обмінятися напрацьованими здобутками і заповітними планами на майбутнє, бажання знайти і розширити коло однодумців і соратників, побратимів і фахових родичів. Бо одна у нас доля, як то кажуть: і в шляхетних турботах, і в плідних радощах знаходимо своє скромне людське щастя творити добро.

Отож 21 серпня 1995 року Калуська міськрайонна кредитна спілка «Самопоміч», з самого цього дня ставши мільйонером, бо мала в активах аж 8110000 купоно-карбованців (дерев'яних!), вилила і свою крапельку на млин фінансової кооперації для досягнення успіху в царині соціального захисту своїх аж п'ятдесяти членів з подвійним «громадянством», паралельно перебуваючих в лавах «Просвіти», яка наситила їх по самі вінця ентузіазмом, поміняти який на мамону аж ніяк не вдавалось. Хоча в той час на наших теренах уже благочинствувала КПРКСУ (для непоінформованих розшифруємо — Канадська програма розвитку кредитних спілок України), кредитній спілці «Самопоміч» не допоміг навіть індукований «Просвітою» з глибин психіки шалений ентузіазм сісти в бодай

останній «вагон» цієї благодопомоги. Ні в модельні, ні в змодельовані кредитні спілки не вдалось нашій сіромасі «пришвартуватись». І тут наших два ентузіасти-затійники, від імені і за дорученням решти 48 просвітян згадали і про клерикалів, і профспілкових бонз, про найсвідомішу в світі інтелігенцію, про колишніх комуністів, які спалили свої партквитки, про новозароджуваних нуворишів. Але ніде нічого нам не вигоріло. Останні сказали, що ще не «наворотили» достатньо, щоб ще з кимось ділитись, і, взагалі, не мають надії, що така сентиментальна думка у них коли-небудь виникне. Колишні «хазяєва жизні» знову намилили п'яти до влади, і ще не встигли так багато накрасти, пардон, наприватизувати. Най-, най-, найінтелігентніший прошарок між робітництвом і селянством згадав, що Надія Костянтинівна Крупська, дружина Володимира Ілліча Крупського, перепрошую, Ульянова, пообіцяла їм, що підніме їх на таку висоту, на якій вони ще не стояли, але так і ні вона, і ніхто інший не спромігся на такий екстравагантний вчинок відтоді і дотепер. Профспілкові боси отак ввічливо і скромно поінформували, що своєї орієнтації, чи то сутності, поки що міняти (і досі не змінили!) наміру не мають: припудрювати будуть ті самі місця, тільки новим «хазяям». Clericos відповів стандартно і стереотипно: Бог дав і Бог взяв, залишивши їх біднішими навіть від церковних мишей.

Коло замкнулося. Допомоги чекати було марною справою. Усі були заклопотані побудовою ринкових відносин. Це такий собі евфемізм, ерзац-замінник слова і поняття капіталізму як такого. Хоч комуністична партія була під забороною, асоціації від неї викликали жахне тріпотіння не тільки в серцях обивателів, але і в їхніх п'ятах. Бо хто із смертних міг передбачити, що колишні «борці» за соціальну справедливість миттєво втратять свій революційний запал до світової революції і стануть лояльними пособниками олігархів у побудові ліберальної економіки (ще один ерзац-замінник монополістичного капіталізму, вигаданого їхніми апологетами)? Соціалізм, соціалістичні ідеї були настільки спаплюжені і скомпрометовані комуністичним режимом, що вживати ці слова і поняття вважалось проявом поганого тону. Яким чином можна було втілювати в життя ідеї фінансової кооперації в таких умовах, якщо сама ідея будь-якої кооперації широкого кола громадян, а не грошових мішків, по своїй суті є феноменом соціалістичним?

Старі форми агітації були непридатними. І ми в цьому скоро переконались: не покращилась ситуація і в наступному, 1996 році — активи спілки склали аж 642,3 грн. Людська свідомість, отруєна «принципами» колгоспної кооперації, не сприяла проявам громадянського альтруїзму: бажаючих ризикувати останніми кровними «во благо» ближнього виявилось небагато. Хоч і нині ще благоденствують нащадки Ілліча, які, повіривши байкам одіозного Микити Сергійовича про пришестя через 20 років фата-морганного раю на Землі типу комунізму, ностальгічно пускають сльозу при виді дармової гірчиці на столах у також зникаючих їдальнях і біжать будувати пам'ятник ще ненависнішому Кобі. Гей, гей, o tempora, o more!

Довелося робити висновки. А вони були невтішні: бракує знань і досвіду: знань фундаментальних, досвіду прагматичного. Розпочався пошук адекватних консультантів. Серед когорти високоосвіченої братії найбільшу користь приніс лікар-інфекціоніст, за сумісництвом психолог-психіатр, який глибоко вивчив психоаналіз Фрейда і Фромма. Його діагноз-вердикт був яскравий, як Сонце, і простий, як рецепт гуцульської кулеші: голови і серця обивателів без надії на швидке одужання інфіковані бацилою наживи. Отож ми звернулися по досвід до уже активно і успішно функціонуючих модельних і змодельованих спілок, в яких високопродуктивно працювали доморощені гранди світового кредитно-кооперативного руху родом з прикарпатських сіл. У них на генетичному рівні був закладений галицький постулат: до села — по розум, до міста — по гроші. І дійсно, засобом для здобуття успіху деякі з них вибрали такі нематеріальні інструменти, як зиск і вигоду. Вони уже професійно і досконало опанували рекламу як, на їхній погляд, рушійну силу прогресу, і з її (реклами) допомогою, потаємно від грантодавців, боролися з конкурентами, які таких грантів

не одержували. Зиск і вигода! І все для своєї спілки! Це і був типовий початок тих негараздів, які мають місце в нашому суспільстві. Але сьогодні ми не про них.

Утверджуючи моральні засади діяльності своєї кредитної спілки, такі «принципи» нами були переосмислені. Відомо ж бо, що вигода — це повноцінний стимул для людської діяльності, закладений самою природою в її сутність. Ми зрозуміли, що потрібен вплив не на масову свідомість, бо не тільки не мали у своєму розпорядженні таких засобів, а й наша власна практика показала, що він малоефективний. Тому вдались до «обробки» окремих індивідів (у позитивному сенсі цього слова), переконуючи кожного окремо, яку вигоду членство в кредитній спілці дає пайовику, чим і як зможе скористатися позичальник, яку користь отримає держава, частково звільнена від опіки над малозабезпеченими і малоактивними. При цьому — перший маленький секрет — користувались (переконані, що не лише ми) відкриттям давніх греків — софросюне, тобто відчуттям міри як однієї з головних чеснот людини в їхньому розумінні. Софросюне стало і нашим надбанням при визначенні величин кредитних процентних ставок і відсотків, що нараховувались на паї. Перші встановлювались і досі діють як найнижчі в регіоні, другі — найвищі і максимально допустимі. І, як бачите, це не привело до банкрутства спілки, навпаки — до її процвітання. Правда, при дотриманні іншого маленького секрету: оптимізації і гармонізації доходів і витрат. Що, витрат? Їх майже зовсім не було. Роками поспіль працівники спілки трудилися на громадських засадах, не отримуючи жодної винагороди за свою працю. У це мало хто вірить: мов, в наш захланний, прагматичний час і така самопожертва! Більше того, працювати доводилось у неопалювальному приміщенні, сидячи на старих, поламаних стільцях, за недоламаними і списаними на виробництві столами, і ... без надії у тих, хто їздив по «заграницях» чужим коштом вчитися мистецтву кооперації, що виживемо. А ми вижили! І ми живемо на зло інфляціям, дефляціям, рецесіям і кризам, реформаторам і стабілізаторам! Бо ми «сколотили» такий резервний капітал (наближається до 40 % усіх активів спілки), який разом із стабілізаційним фондом НАКСУ, членством в ОКСі надійно захищає наш пайовий капітал і дає нам право з легкою іронією споглядати за суєтою навколо державного фонду захисту депозитних вкладів членів кредитних спілок.

Так, робота на паях складніша від роботи з депозитними вкладами і водночас — невдячніша. Таку оцінку сформовано у суспільстві, напевно,

тими, хто любить рахувати чужі гроші, які заявляють, а податківці у це наївно вірять, що отримуємо якісь казкові дивіденди. Та белiберда це усе. Мало-мальськи грамотна людина навіть без комп'ютера могла би, якби захотіла, підрахувати, що навіть теоретично кредитна спілка з пайовим капіталом не може заробити більше від спілки, що працює з депозитними вкладами. Це очевидно, це аксіома, але фіскали з податкової постійно намагались накласти податок на нараховані відсотки на пайові вклади без належного законодавчого обґрунтування. Такі їхні вузько рамкове мислення та безвідповідальні, широкомасштабні повноваження стають на заваді розвитку самодостатності та самозайнятості небанківських фінансових установ. І їх зовсім не бентежить той факт, що нараховане на паї в кінці року заледве покриває інфляційні втрати. Сьогодні, щоб фінансова система країни працювала стабільно і надійно, потрібно індексувати вклади і внески у фінансові установи, щоб вкладники не забирали їх з банківських і небанківських установ при так часто повторюваних катаклізмах у вітчизняній і світовій економіках.

Але ми не про податківців мову хотіли вести, а про корпоративне управління в кредитній спілці, бо, власне, воно і є гарантом її стабільної роботи. Широко відомо і без доказування, що загальна відповідальність за долю спілки, її фінансового стану тощо керівних органів кредитних спілок, що працюють з пайовими внесками, є на порядок вища, ніж та, що є в кредитних спілках, які працюють з депозитними вкладами. І діє тут цілком реальний матеріальний фактор: пайовий капітал є складовою власного капіталу спілки, з усіма серйозними наслідками для нього при погіршенні фінансового стану спілки. Формалізм і позірність в нашій ситуації виключаються самі собою. Залишається тільки гармонізувати відносини між керівними органами і виконавчими службами кредитівки, що нам і вдалося зробити. А підґрунтям цього стало глибоке усвідомлення усіма причетними своєї відповідальної ролі як самодостатньої складової громадянського суспільства соціальної держави, розбудова якого мусить бути у нас завершена, не дивлячись на спротив монополістичного капіталу. Але як із вінника не зробиш зубочистку, так і депозитникрантьє не стане активним учасником якихось державотворчих процесів, він перебуває в постійному пошуку отого зиску, з якого й розпочалась оця розповідь. При першій-ліпшій нагоді, коли на горизонті появиться мана у вигляді вищого відсотка, він з полегкістю в душі «злиняє» до іншого «добродія» (це слово написано в лапках, бо навіть у цитаделі капіталізму, США, фінансовим установам цієї країни довіряє тільки 30 % її громадян).

Не маючи наміру когось образити, хотілось би все-таки знайти однодумців з твердим наміром тиснути на урядові структури для реалізації права і отримання преференцій і підтримки шляхом створення спеціальних державних і регіональних програм розвитку кредитно-кооперативного руху, інтеграції його в плани соціально-економічного розвитку країни. На сьогоднішній день такі прожекти кволо задекларовані без шляхів їхнього практичного втілення в життя і, що найголовніше, без виділення бодай якого «шеляга» на їхню імплементацію. Як видається, реформування соціально-економічного і політичного життя країни головним чином замінено бюрократичним адмініструванням. Може тому, що ми, «маленькі українці», ще не сказали свого вагомого слова.

Анатолій Неділенко,
Голова правління калуської КС «Самопоміч»

ВІТАЄМО!

ДО ЮВІЛЕЮ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ "НАША СПРАВА"

У кінці серпня виповнюється 10 років від дня заснування кредитної спілки «Наша справа» з м. Куп'янська, що на Харківщині. У ній працюють віддані небайдужі люди, щодня підтверджуючи своїм трудом високе звання українського кооператора. Голова правління цієї кредитної спілки Тетяна Іванівна Головаш з радістю відгукнулася на пропозицію «Бюлетеня» розповісти на шпальтах журналу про минуле та сьогодення кредитівки, діяльність якої не обмежується лише фінансовими операціями, а й сповнена громадських справ та благодійництва.

— Починалося усе так. У 2000 році я очолювала асоціацію фермерів Куп'янського району. Саме тоді, на з'їзді асоціації фермерів України, вперше почула про кредитні спілки. Від Дениса Ковальського, американця українського походження, що був присутній на з'їзді, дізналася про канадський проект розвитку кредитних спілок в Україні. Після спілкування з директором цього проекту Іриною Драгомирецькою стало зрозумілим, що без кредитування невеликим вітчизняним селянським фермерським господарствам не вижити.

Наступним кроком стало просвітництво. Було організовано збори з фермерами, працівниками сільхозуправління, райдержадміністрації, підприємцями, де йшла мова про засади та принципи кооперації, з нами поділилися досвідом та провели навчання регіональні представники Канадського проекту Владислав Сурж з Краматорська та Євген Дзюба зі Сватового. У результаті 51 особа з присутніх на зборах довірила нам невелику суму своїх коштів. Отож, загальна сума всіх коштів кредитної спілки тоді склала 1530 гривень. Це був наш перший капітал. З часом, по мірі сприйняття кредитної спілки як фінансової установи, довіра людей почала зростати, а активи збільшувалися.

Обсяги кредитування (тис. грн.)

Роки	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Активи	8,1	121,1	325,2	628,5	976,9	2106,6
Кредити	12,1	225,0	933,0	976,5	1461,0	3065,7

Роки	2006	2007	2008	2009	I кв. 2010
Активи	8,1	121,1	325,2	628,5	4567,8
Кредити	12,1	225,0	933,0	976,5	2292

Почавши працювати з кредитами та першими вкладниками, ми розуміли, що необхідно увійти до Національної асоціації кредитних спілок України. І в листопаді 2001 року кредитна спілка «Наша справа» стала членом НАКСУ, де і сьогодні ми отримуємо кваліфіковані консультації, здаємо звіти, проходимо навчання, постійно маємо свіжу

інформацію про зміни в профільному законодавстві. Крім того, наша кредитна спілка є членом ОКС НАКСУ.

У перші два роки наша кредитівка мала лише трьох працівників на громадських засадах, сьогодні ж діє два відділення, увесь колектив має вищу освіту.

Про себе скажу коротко — маю два дипломи про вищу освіту та багаторічний досвід роботи до очолювання кредитної спілки — начальником планового відділу, головним бухгалтером міжрайонного підприємства та головою фермерського господарства.

Протягом п'яти років кредитна спілка «Наша справа» співпрацює з Національною асоціацією дорадчих служб України, з Українською аграрною конфедерацією, допомагає розвитку зеленого туризму. Також займається благодійною діяльністю. Фінансова допомога неодноразово виділялась церквам, ліцею, дитячому садочку, школам, товариству глухонімих, лікарням, сільським радам, громадянам на лікування та обдарованим дітям для участі в олімпіадах та змаганнях.

На сторінках обласних та районних газет постійно публікуються матеріали про життя кредитної спілки «Наша справа», інтерв'ю з фермерами — членами КС та розповіді про діяльність кредитівки неодноразово звучали по українському радіо.

«Наша справа» брала участь у міжнародних конференціях по дорадництву, які проводив президент Національної асоціації дорадчих служб Роман Шмідт. На них розглядалися актуальні питання розвитку сільської громади, фермерських господарств, ціноутворення на сільгосппродукцію, новітні технології вирощування сільськогосподарських культур, можливості кредитування в банках та кредитних спілках.

Крім того, кредитна спілка «Наша справа» була активним учасником другої всеукраїнської виставки-ярмарку сільського зеленого туризму «Українське село запрошує». По селах Слобожанщини було зібрано народних майстрів-умільців і представлено їхні роботи на виставці. Зокрема, це були вишиванки, ікони, скатерті, мальовані картини, вироби з дерева, кераміки, харчові продукти. Зазначу, що завдяки кредитній спілці

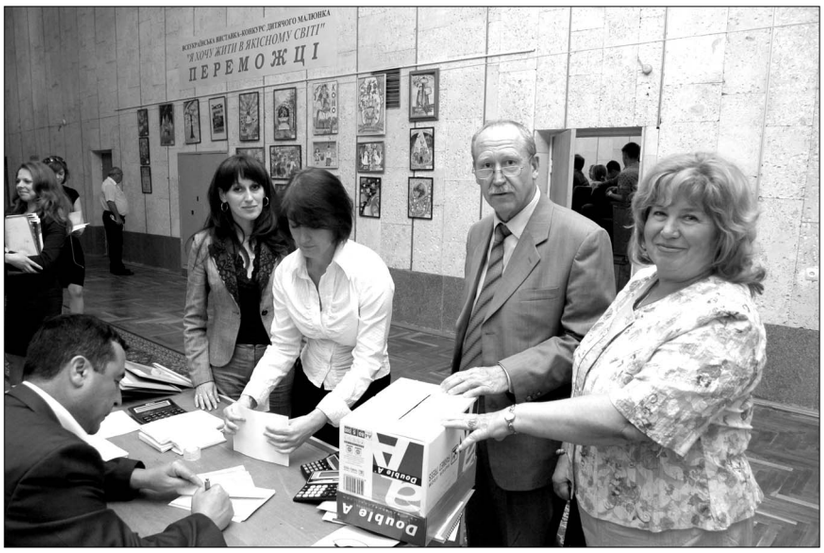

«Наша справа» Слобожанщина була представлена на виставці-ярмарку такого рівня вперше.

На виставці-ярмарку, що проходила в с. Пирогово, КС «Наша справа» зайняла друге місце, отримавши нагороди та дипломи. Активна громадська діяльність керівництва кредитної спілки, безумовно, дає позитивні результати для спілчан, а фермери отримують допомогу не тільки кредитами, а й додаткову інформацію, наприклад, щодо державного лізингу на техніку, про роботу обласного державного фонду підтримки фермерів.

Голова правління КС «Наша справа» захищає інтереси та права підприємців Куп'янського району у обласній спілці підприємців, де є уповноваженим представником.

На загальних зборах кредитної спілки «Наша справа» неодноразово були присутні Голови правлінь харківських та полтавських кредитних спілок. На базі нашої кредитної спілки Національною асоціацією кредитних спілок України було проведено науково-практичні заходи за участю Президента НАКСУ Петра Козинця. Знайомилися з роботою кредитної спілки, принципами обслуговування членів і волонтери зі США, Ірландії, Голландії та Німеччини.

Президент Асоціації фермерів України Іван Томіч, президент національної асоціації дорадчих служб Роман Шмідт, голова спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму України Володимир Васильєв, директор канадського проекту Ірина Драгомирецька також цікавилися роботою КС «Наша справа».

2005 року за роботу в громадських організаціях Голова правління КС «Наша справа», як кращий конкурсант, отримала запрошення на поїздку до США, де пройшла стажування, що було підтверджено сертифікатом.

Сьогодні кредитна спілка «Наша справа» має необхідні ліцензії та сертифікати для якісного обслуговування членів кредитної спілки. Нині наша кредитна спілка об'єднує 2,9 тисячі членів, за останні шість років було видано 3600 кредитів на суму близько 30 млн. грн., причому видача кредитів не припинялася і в розпал фінансової кризи.

Хочу додати, що наша кредитівка має усе необхідне обладнання та власне офісне приміщення в центрі м. Куп'янська, що, безумовно, сприяє гарній атмосфері в колективі, фінансовому розвитку та процвітанню КС «Наша справа».

Завершити цю публікацію хочу рядками вірша Дмитра Черкасенка, опублікованого у газеті «Вісник Куп'янщини».

Життя тепер, неначе гостра страва,
Зі всіх боків нам перцю піддає.
Та є, на щастя куп'янчанам, «Наша справа»,
Ну, а у неї будівельниця Тетяна є.
Ці десять років нам — не просто дата,
Не просто ювілей чи який строк.
Ми їх пройшли не бідно, десь й багато,
За всі кредити — вдячний Вам рядок!
Наллються виноградів щедрі грона
І на полях вагомий колос задзвенить.
Нам в кризу жити не в кредит — на повну! —
Спасибі ж Вам за працю, за довіру й... за кредит,
За добру ауру, жіночність, щедре серце!
Нехай щастить Тетяні й «Нашій справі»,
Фінансовий потік, як Ніагара, ллється
Й зірки небесні сяють в дорогій оправі!

МІЖНАРОДНЕ БЮРО КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ ЗБІЛЬШУЄ ОБЕРТИ

Інформація є важливою складовою успішної діяльності будь-якої установи. Особливо — установи фінансової. Добре, коли, отримуючи необхідну для роботи інформацію, ми впевнені в її повноті та цілковитій достовірності. Міжнародне Бюро кредитних історій України, де НАКСУ є співзасновником, надає фінансовим установам саме таку інформацію. Сьогоднішнє інтерв'ю — з Головою правління МБКІ Іриною Миколаєнко.

— Пані Ірино, які з фінансових установ сьогодні найбільш активно користуються послугами Бюро кредитних історій?

— Перелік буде великим. Скажу лише, що серед банківських установ — партнерів МБКІ є Банк «Ренесанс Капітал», «Дельта Банк», «ВАБ-Банк», «Сведбанк», «Банк ВТБ», «Банк Універсальний» та ще багато інших. Крім банків, послугами Бюро постійно користуються фінансові компанії та близько 50 кредитних спілок.

— Скільки партнерів має Бюро сьогодні?

— Понад 80 кредитно-фінансових установ. Зазначу, що на сьогоднішній день МБКІ є єдиним бюро кредитних історій на ринку, яке, маючи значний обсяг загальної бази кредитних історій, має також і найширше коло постачальників інформації з різних сегментів фінансового ринку. Регіональне покриття — вся територія України.

— Від започаткування Бюро його база даних стрімко поповнювалася: від даних про 500 тис. суб'єктів кредитних історій у 2007 році до понад 5 млн. у поточному. Якою Ви бачите перспективу подальшого її поповнення у числовому та часовому вираженні?

— До кінця 2011 року плануємо збільшити обсяг до щонайменше 12 мільйонів суб'єктів. Значною мірою це буде залежати від ситуації на ринку кредитування та активністю учасників ринку щодо співпраці з Бюро.

— Яким чином плануєте розширювати базу даних?

— Основними партнерами МБКІ на даний час є фінансові установи, вони ж виступають і основними постачальниками даних для Бюро. Однак на цьому ми не зупиняємось. У даний час опрацьовуємо технічні та юридичні умови підключення до Бюро державних реєстрів, поста-

чальників комунальних послуг тощо. На розвинутих ринках саме таким чином ефективно працюють бюро кредитних історій, надаючи в єдиному вікні повну інформацію кредитору для прийняття виваженого рішення під час оцінки позичальника.

— Поговорімо про захист інформації. Як саме забезпечується її конфіденційність і яка ймовірність втрати чи фальсифікації інформації?

— Для забезпечення цілісності, захисту від фальсифікації та конфіденційності даних система МБКІ ідентифікує всіх користувачів. Крім апаратних засобів захисту, Бюро використовує міжнародно визнаний протокол захисту даних — ssl. До числа засобів забезпечення надійності даного протоколу належить запобігання таким явищам:

• несанкціонованим діям з інформацією — незаконному копіюванню;

• неправомірному розголошенню інформації — перехопленню;

• фальсифікації даних — підміні даних на шляху до користувача.

В якості технічних засобів захисту інформації використовуються сертифіковані засоби, розроблені світовим лідером мережевого обладнання — CISCO. На території МБКІ впроваджена система контролю доступу, а також система відеоспостереження, які забезпечують повний цілодобовий контроль за приміщеннями та діями співробітників Бюро.

— Розкажіть, будь ласка, детальніше, про останню важливу подію у діяльності МБКІ, зокрема, про налагодження тісної співпраці з «Дельта Банком». Що це дало і які перспективи такого співробітництва?

— Наприкінці квітня цього року було підписано двосторонню угоду про співробітництво у сфері обміну й використання кредитно-фінансової інформації між АТ «Дельта Банк» і нашим Бюро. Вважаю, це значний крок у розвитку ринку кредитних історій України.

«Дельта Банк», як один з найбільших гравців на ринку споживчого кредитування, передав у МБКІ понад 3,5 мільйона актуальних кредитних історій своїх клієнтів. Партнерство банку та МБКІ — стратегічний альянс, перший крок до побудови потужного кредитного бюро з найбільшою, диверсифікованою базою даних з метою розвитку ефективної системи кредитної звітності в Україні.

— Який механізм вашого співробітництва?

— Відповідно до умов договору, Банк передає в Бюро інформацію про своїх клієнтів — фізичних і юридичних осіб, що дали згоду на запит і передачу інформації, яка становить кредитну історію. Бюро, зі свого боку, надаватиме Банку широкий спектр послуг, у тому числі: кредитні звіти різних видів, доступ до бази даних загублених і втрачених документів (офіційний реєстр Міністерства внутрішніх справ України), послуги автоматичного моніторингу клієнтів банку для оптимізації управління кредитним портфелем та ін.

Кредитні звіти, одержувані Банком з Бюро, в автоматичному режимі обробляються й враховуються при ухваленні рішення про надання кредитів позичальникам — фізичним особам. Такий підхід дозволить «Дельта Банку» значно знизити рівень кредитних ризиків, особливо по продуктах споживчого й експрес-кредитування.

Підписання договору між МБКІ й "Дельта Банком" є сигналом, що ринок кредитних історій виходить на якісно новий рівень, а МБКІ стає найбільшим оператором кредитних історій у країні.

— І на завершення — кілька слів про плани на майбутнє.

— Найближчим часом ми плануємо укласти ще кілька договорів з найбільшими банками і, як наслідок, значно розширити базу даних Бюро. Я вважаю, що висока динаміка росту бази даних дозволить МБКІ значно зміцнити свої лідерські позиції на ринку послуг кредитних бюро в Україні.

— Дякуємо за спілкування.

КРЕДИТНІ СПІЛКИ: ПОГЛЯД ЗСЕРЕДИНИ

Дискусійний клуб НАКСУ знову запрошує шановних читачів до діалогу. Сьогоднішня тема — втілення ідеї кредитної кооперації на українських теренах. Своїм баченням ділиться наш з вами колега з Західної України.

Офіційна статистика знає все, неофіційна — ще більше. Оскільки і вона не виссана з пальця, а є предметом певних досліджень і висновків, а не сфабрикованими вигадуваннями. Почнемо з останньої, яка стверджує, що в Україні сконцентровано біля 6 % світового обсягу готівкової доларової маси. Звичайно, таку приголомшливу інформацію можна піддати сумніву: вони не працюють в національній економіці. З іншого боку, можна задати і спробувати відповісти на запитання, чому ці капітали бездіяльні, в тому числі не працюють і в кредитних спілках України.

Як, впевнений, відомо нашим читачам, офіційна статистика зафіксувала безпрецедентну рецесію як в масштабах цілого господарського комплексу країни, так і в розглядуваних нами кредитних спілках. В них спад відбувся за всіма показниками: зменшилась кількість самих КС (залишилось тільки 734, майже на сто менше), загальні активи скоротились майже на 2 млрд. грн., а депозитні внески на мільярд гривень. І таким від'ємним є сальдо по всіх важливих показниках. Можна було б списати все на світову економічну кризу як об'єктивний фактор, що зовсім від нас не залежить. Якби не певні обставини, які мали місце і в докризовий період. Не спішить наш рідний громадянин довірити нам свої заощадження: тільки 3 мільярди гривень знаходиться на депозитних рахунках у кредитних спілках, і змінився цей показник у порівнянні з докризовою добою незначно, бо сам мізерний. Погодьтесь: 3 млрд. грн. на 2 млн. 190 тис. осіб, що є членами КС, стабільності і процвітання в економіці не забезпечать. Щонайбільше, чим може зарадити такий кредит (скоріше — це благодійна допомога, яка би мала видаватись безпроцентно) позичальнику, так це придбати якусь побутову річ іноземного виробництва і зачислити себе до когорти щасливців. Як писали відомі класики: «Єдут по Арбату щаслівиє обладатєлі матрасов». І порівнювати себе сьогодні із банківською системою, як це роблять кредитно-кооперативні очільники, заявляючи, що «кредитні спілки видавали близько мільйона кредитів у докризовий час» — щонайменше некоректно.

По-перше, некоректно тому, що, як було сказано, придбаваний завдяки кредиту товар в переважній більшості не вітчизняного виробництва. І тут, напевно, слід реферативно нагадати висновки певної групи економістів (не тільки вітренківців), що Україна уже вбудована в світову економіку навіть більше, ніж колись в економіку СРСР. А це значить, що вона залежить від імпорту: імпорт переважає над експортом України на 5 млрд. доларів, за який (імпорт) треба розраховуватись тими ж доларами. А їх можна взяти у МВФ, тобто попасти в кабалу. МВФ дає папірці, а отримує державні ресурси і залежний уряд. Отже, вибудовує світову імперію, суб'єктами якої є уже не держави, а транснаціональні корпорації. Наслідок: знищення національних економік в інтересах світових.

По-друге, що таке сьогодні кредитування через кредитні спілки? Щоб відповісти на запитання, достатньо взяти навмання діаграму структури виданих кредитів кредитними спілками за будь-який період функціонування кредитних спілок. Вони майже ідентичні: 70-80 % — споживчі кредити. Комерційні, фермерські, особисті селянські, житлові кредити займають решту площі діаграми. І коли середня величина кредиту сягає 7000 грн., про яке житлове будівництво, чи розвиток фермерського, чи селянського господарства, чи навіть комерцію може йти мова? Навіть якщо не брати до уваги той факт, що левова частка товару в обігу буде імпортного походження. А посилання на те, що в Україні працюють спілки з багатосотмільйонними активами із всеукраїнським статусом (до речі, незаконним), і які би могли підтримати нашу економіку потужними інвестиціями і кредитами, дуже легко спростовується: вони, як оті найпростіші тварини, «розмножуються» поділом — поділом власних активів, і в «сухому залишку» маємо ту саму дрібноту (їхні відділення), яка, безперервно рухаючись, за допомогою своїх випинів тіла, перепрошую, активів захоплює все нові ніші фінансового ринку, не змінюючи своєї лихварської філософії, яку гордо називають соціальним захистом населення, але яка несе в собі певні серйозні загрози для самого кредитно-спілчанського руху як такого.

Зрозуміло, що в нинішніх умовах олігархо-чиновницького управління державою держсектор економіки зникає. Він складає уже тільки 15 % в Україні, в той час як у Німеччині чи Франції державний сектор економіки сягає 50 відсотків. Але новоявлений капіталістичний сектор не цікавиться долею людей, він продукує злидарів, які для можливості розв'язання своїх болючих щоденних проблем звертаються за кредитами до кредитних спілок, бо банки з відомих причин (це тема іншої розмови) вважають таке зайвим. У менеджменту кредитних спілок зароджується нездорова ілюзія про перманентність такого процесу. Своє рідне гасло «Опирайся на власні сили!» вони несвідомо підмінюють гаслом «Хай живе олігархат!», забуваючи при цьому, що, як наслідок недержавницької, непатріотичної позиції монополістичного капіталу, виникає в країні третій сектор економіки — натуральне господарство, економіка самозайнятих. І, переконаний, туди кредитні спілки повинні інвестувати свої капітали, бо цей сектор створює робочі місця, додаткову вартість, а не кредитує їх проїдання.

В ситуації, що склалась в Україні, як менеджмент, так і співвласники кредитних спілок повинні мислити україно-центристськими, державотворчими ідеями, а не в межах експлуататорсько-визискувальної парадигми. Судіть самі. Процентні кредитні ставки в кредитних спілках дуже високі: 40-60 % річних. Хто і чому їх бере за такими грабіжницькими оцінками? Запитання замість відповіді: а що, є вибір чи позичальник має вплив на формування ціни кредиту?

Основними ціноутворюючими елементами кредитних процентних ставок є ціна менеджменту, який цілком і повністю залежить від кількості видаваних кредитів, а, крім того, вона (ціна менеджменту) не прив'язана регулятором до нормативів та доходів спілки, що дає «право» кредитним спілкам не оптимізувати свої видатки. Оскільки дрібні соціальні кредити є високо ризикованими кредитами, то і ці ризики закладаються в ціну кредиту. У суспільстві, що розбудовуємо, зиск і вигода превалюють над іншими морально-психологічними чинниками, якими керується людина в щоденному житті. То як, на основі яких спільних інтересів можуть об'єднатися кредитор і позичальник, якщо перші і другі є членами спілки?

Перші (вкладники, чи то пайовики, чи депозитники) хочуть якомога більше «урвати», другі — якомога менше заплатити за кредит. А тому менеджмент спілки вдається до всякого роду маніпуляцій: переконують позичальників, що їхня присутність на звітно-виборних зборах не є обов'язковою, або підмінюють їх таким собі сценічно-бутафорним антуражем, де учасники, як за старих комуністичних часів, висловлюються в дусі: «зіма прошла, настало лєто — спасібо партіі за ето». І при тому реальні власники кредитних спілок загортають себе в тогу єдиного рятівника зубожілого населення країни.

За таких умов функціонування кредитних спілок маржа (різниця між кредитними процентними ставками та нарахуваннями на вклади) сягає захмарних, я би сказав, критичних величин, які тільки створюють ілюзію благополуччя. Тенденція до зменшення величини маржі, спричинена різними невідворотними економічними факторами, стане надмогильною плитою для багатьох кредитних спілок, бо не мають інших, альтернативних джерел отримання доходу.

Який же вихід із ситуації, і як гармонізувати інтереси вкладників і позичальників? Перш за все це: зміна кредитної філософії кредитної спілки через зміну структури кредитного портфеля в сторону збільшення кредитування виробничих процесів в уже названому нами третьому секторі економіки, побудова людської економічної моделі, створення державою програм субсидування відсоткових ставок тощо. Але це тема іншої розмови. Єдине, що треба зараз сказати, — для вирішення цих проблем потрібна потужна громадсько-політична сила як пропагандист і організатор втілення в життя цих ідей. Отож, слово за «Просвітою».

Анатолій Неділенко, Голова правління кредитної спілки «Самопоміч», м. Калуш, Івано-Франківська область

Від редакції.

Структура кредитів за видами станом на 31.12.09 (джерело: www.dfp.gov.ua).

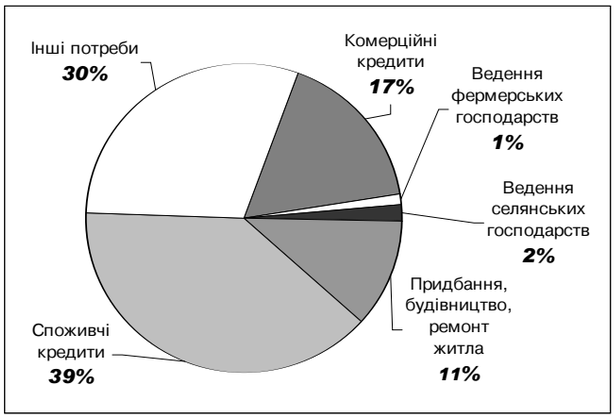

НЕ МОЖНА ІГНОРУВАТИ КООПЕРАТИВНІ ПРИНЦИПИ,

АБО ПРО ТЕ, ЩО ПОТРІБНО ЗРОБИТИ, АБИ НЕ ВСОХЛА ПЛОДЮЧА ГІЛКА СПІЛЧАНСЬКОГО ДЕРЕВА

До Президента Національної асоціації кредитних спілок України звернувся вже відомий багатьом науковець з питань кредитної кооперації з Тернопільщини Йосип Децовський з проханням дати оцінку його баченню та роздумам, що викладені у статті, опублікованій нещодавно у газеті "Вісті Центральної спілки споживчих товариств України". Беручи до уваги актуальність питання і розраховуючи на неупереджену оцінку, редакція "Бюлетеня кредитних спілок України" з дозволу автора публікує цю статтю, щоб отримати бачення та думку широкого кола наших читачів. Просимо розглядати даний матеріал як дискусійний і готові надати сторінки "Бюлетеня" для його обговорення.

Керівник Західно-українського регіонального центру фермерства і сільськогосподарської кооперації Йосип Децовський.

Фінансово-економічна криза останніх років всерйоз струсонула фінансовий ринок України, в тому числі негативно позначилася на кредитних спілках і на кредитно-спілчанському русі. Кредитний портфель кредитівок полегшав майже на третину, чимало таких громадських фінансових установ збанкрутували, фінансово потерпіли їхні члени-вкладники. Однак в умовах фінансової кризи значення кредитних спілок стає дедалі актуальнішим, адже вони споконвіків були і залишаються «дитям бідності і матір'ю достатку».

Аби отримати незалежну експертну оцінку стану сучасного кооперативного кредитного руху, наш кореспондент зустрівся із керівником широко відомого в Україні серед спілчанської громади, Західно-українського регіонального центру фермерства і сільськогосподарської кооперації Національної академії аграрних наук України Йосипом Децовським і попросив його висловити свою точку зору з цього приводу.

Відомо, що впродовж тривалого часу вчений працює на теренах кооперативного просвітництва, є ініціатором проведення конференцій і семінарів на кооперативну тематику із залученням фахівців і прихильників кооперативних ідей. До речі, Йосип Децовський свого часу ініціював створення першого в Україні сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Ратай» у Заліщиках, який очолив тоді відомий нині громадський діяч, народний депутат Іван Томич.

Останнім часом вітчизняні ЗМІ дедалі більше критикують кредитну кооперацію країни. А ми можемо пригадати, що не так давно заснування нової кредитівки сприймалося громадою як видатна подія.

Півтора десятка років тому розвиток кредитної кооперації справді сприймався з великими надіями і сподіваннями, вірою в те, що цей важливий сегмент великого нашого дерева сприятиме зростанню добробуту населення, становленню малого підприємництва, налагодженню взаємодопомоги, розбудові громадянського суспільства. Створення кожної наступної кредитної спілки в тому чи іншому регіоні оцінювалося, як важливе досягнення щодо утвердження кооперативних цінностей та високоморальних християнських засад у фінансовій взаємодопомозі.

Та в останні роки ми спостерігаємо хворобливі

симптоми в розвитку кредитної кооперації, власне, втрату деякими спілками їх кооперативної природи. То що ж зашкодило успішному розвитку кредитної кооперативної мережі в останній період?

Перше. Ігнорування кооперативних цінностей, міжнародних принципів кооперації, з одного боку, а з іншого — бюрократизація управління роботою кредитних спілок, принаймні в значній їх частині.

Друге. Значно послаблена увага за дотриманням основоположних принципів кооперації у діяльності кредитівок з боку державного регулятора — Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, що швидко використали в своїх інтересах підприємливі ділки. Декооперативована кредитна спілка виявилася привабливим об'єктом для запровадження приватного бізнесу у фінансовій царині. В останнє десятиріччя розпочався процес створення так званих «псевдоспілок», які обирали далеко не благородну кооперативну місію — служити людям, а навпаки — їхні організатори мали на меті власні інтереси: їм імпонував неприбутковий статус кредитних спілок, віра багатьох членів кредитівки у те, що все владнається само собою, та безконтрольність з боку державного регулятора. Тобто кількісний бум щодо розвитку цього виду кооперації, який відбувся в Україні, супроводжувався зниженням якісних ознак у роботі значної кількості кредитних спілок.

Перші тривожні сигнали, які засвідчували про небезпечні тенденції в діяльності кредитних спілок, сприймалися керівниками Держфінпослуг як спроба знеславити, очорнити їх роботу. Доходило до абсурду. Ті засоби масової інформації, що наважувалися на критичну оцінку діяльності окремих псевдоспілок, зазнавали активної протидії з боку псевдокооперативного лобі, яке дедалі зміцнювало свої позиції.

Таким чином, обраний курс працівниками Держфінпослуг за попереднього керівництва на декооперативацію кредитних спілок виявився дуже несприятливим для кооперативного руху в Україні. Понад десять відсотків кредитних спілок набули ознак антикооперативного сурогату, переважно працюють в економічних інтересах окремих осіб. Тисячі довірливих людей, які стали учасниками цих антикооперативних формувань, виявилися ошуканими в своїх сподіваннях, більше того, їх вклади були розкрадені.

Кредитна спілка для багатьох людей стала синонімом небезпечної установи. Ідея кооперації виявилася не тільки заплямованою, але й підірваною. Такою дорогою ціною обійшлися нашому суспільству помилки працівників Держфінпослуг, їх курс на декооперативацію кредитних спілок, застосування спрощеної методології регулювання діяльності кооперативних установ цього типу.

Як відбувався процес розвитку кредитних спілок, наприклад, безпосередньо в Заліщицькому районі?

Заліщицький район теж є своєрідним демонстраційним полігоном тих негативних процесів, які відбувалися і відбуваються в Україні. Нас не обминула лихоманка курсу на створення декооперативизованих кредитних спілок, де з посмішкою реагували й реагують на пропозицію дотримуватись основоположних принципів кооперації. Щодо кількісних показників, район не був серед останніх. Ще донедавна тут функціонувало сім кредитних спілок: стільки їх взагалі не потрібно. Припинення злочинної діяльності псевдоспілки «Сідней-плюс» викликало загрозу зникнення ще двох подібних формувань. Зараз маємо чотири кредитні спілки, але й це немало, бо не зникає небажана конкуренція між кооперативними установами, відбувається здорожчання їх послуг на фінансовому ринку, адже всім чотирьом доводиться утримувати апарат, наймати офіс, нести інші витрати.

Звичайно ж, на перешкоді негативних тенденцій в роботі окремих кредитних формувань мали би стати громадські органи самоврядування, члени спілок. Але у багатьох випадках вони не виконали покладені на них зобов'язання. Чому ж?

Із власних спостережень за роботою цих важливих органів кредитної спілки роблю висновок, що їх роль іноді суто символічна. Уявімо собі таку картину: голова чи заступник голови спостережної ради або ревізійної комісії прибуває на збори. Йому вручають підготовлений текст звіту. Починається зачитування матеріалів. Якщо доповідач — сумлінна людина, то почувається незручно перед людьми й намагається з'ясувати хоч якусь конкретику. Та є й така категорія громадських активістів, які без почуття сорому оголошують те, що їм підготували. На поставлені запитання, які пов'язані з роботою спілки, їм важко відповісти. Зрозуміло, що користі з так званої звітності немає.

Ще далі пішли в сумнозвісній псевдоспілці «Сідней-плюс», де подружжя розподілило між собою головні ролі. Чоловік став головою спостережної ради. Дружина — головою правління. Інші члени були підібрані за принципами лояльності, надійності і невтручання в роботу цих керівників. Це дало змогу голові спостережної ради стати головним позичальником, що не збирався повертати отримані кошти. Виплата відсотків на депозити до пори — до часу здійснюва-

лася за рахунок залучення нових коштів: тож це була фінансова піраміда. Такій роботі не заважали неодноразові перевірки спеціалістів департаменту Держфінпослуг з нагляду за роботою кредитних спілок. «В цьому вини їх не було, — пізніше пояснить голова комісії, — їм подавали для перевірки не ті документи...».

За таких екстремально сприятливих для шахраїв умов не могли нічого вдіяти члени Ревізійної комісії. За неабияку довіру до авторів фінансової оборудки та зневагу до громадських обов'язків окремим членам ревізійної комісії довелося отримати навіки статус потерпілих вкладників.

Викликає занепокоєння те, що подібний сумний досвід байдужого ставлення до громадських обов'язків накопичувався і в інших спілках. Нам, рядовим членам спілки з обмеженими правовими можливостями, залишається іноді спостерігати, як голова правління кредитівки береже найбільш лояльних членів, цінує їх покірливість, тож працюють вони невизначений час, бо в разі потреби організаційного «оновлення» їх переставляють з однієї комісії в іншу. Але коли конає псевдоспілка, то зазнають втрат і вони.

Параліч роботи самоврядних органів є одним із випробуваних методів декооперативізації діяльності спілки. Це дає змогу з допомогою декількох наближених осіб (найкраще, коли це члени однієї родини) захопити управління спілкою, тобто здійснити перехід до одноособового управління цим, можливо, колись справжнім кооперативним формуванням.

Звичайно ж, очищення кредитних спілок від таких бюрократичних метастаз могло б відбутися на загальних зборах, що є найвищим органом управління спілкою. Але і тут є свої нюанси...

Що стосується сумнозвісного формування «Сідней-плюс», то там, за повідомленням його членів, загальні збори ніколи не скликалися. «Якось я запитала,— повідомила в одному із виступів потерпіла вкладниця, — чому ми ніколи не скликаємо збори?». «А навіщо? — запитала мене голова правління. — Це марна трата часу на порожню балаканину. Це — нікому не потрібно».

Подружжя задля власної безпеки все ж таки імітувало проведення загальних зборів. На сторінках всеукраїнського тижневика «Україна-Business» регулярно друкували оголошення про їх скликання, хоча засновники «плюсу» добре знали, що ніхто з рядових учасників псевдоспілки ніколи навіть не бачив це видання.

Керівництво Держфінпослуг теж отримувало інформацію про їх проведення. Щорічно їм надсилали гарно надрукований й оформлений протокол зборів, що ніколи не проводилися. В такий спосіб імітатори добивалися високого іміджу створеної ними фінансової оборудки.

Тож небагато користі отримуємо від проведення загальних зборів, де бере участь 15—20 осіб при загальній чисельності 1500—2000 членів. На мій погляд, такі збори не є легітимними. Іншої думки організатори зборів. «Зараз в цьому залі нас є 1400 членів, тобто більше половини членів нашої спілки», — приблизно таким психологічним маневром розпочинають збори.

Тобто, в пропорції 1:50 чи навіть 1:100 висуванці від верхівки отримують право ухвалювати запропоновані вердикти щодо високої оцінки роботи спілки, внесення потрібних змін до її Статуту. Останній документ передбачає правомочність зборів, навіть якщо в залі буде одна особа. «Ми це передбачали — пояснює мені один із працівників з багаторічним досвідом такої роботи. — Головне — надіслати нашим позичальникам і вкладникам повідомлення про скликання зборів, а явка від нас не залежить».

При таких методологічних підходах до підготовки загальних зборів, що були схвалені керівниками Держфінпослуг, очікувати віддачі від цього найвищого органу управління марно.

Серед учасників цих небагаточисельних зборів — половина працівників апарату, ще добра чверть — лояльних людей, про яких дбають, щоб вони були. Як показує наш досвід, будь-яка конструктивна пропозиція, що не була сприйнята головою правління, не буде підтримана сформованим контингентом учасників зборів. За цією методикою бере гору одноособова пропозиція щодо ухвали потрібного рішення. В таких псевдоспілках намагаються не допустити небайдужих людей в склад того чи іншого самоврядного органу. Та й складно це зробити, бо списковий склад членів спілки оголошений конфіденційною інформацією, з посиланням, як завжди, на вимогу Держфінпослуг.

Тут я ще раз підкреслюю, що йдеться про псевдоспілки й лише про них. На іншому полюсі ми маємо багато кредитівок, що працюють за цілком кооперативними принципами й достатньо успішно, незважаючи на затяжну економічно-фінансову кризу.

Ще одна особливість запропонованої методики проведення загальних зборів. В окремих спілках не реагують навіть на конструктивні пропозиції. Щодо критичних зауважень, то — тим більше. Навіть в тому випадку, якщо вони викладені в письмовій формі. Тобто мусимо визнати, що такий інс-

трумент кооперативної демократії як загальні збори в сучасних умовах не завжди є дійовими.

Наслідком бюрократичного, антикооперативного правління, яке забуяло в останні роки у деяких кредитних спілок, є не лише втрати рядовими членами — вкладниками мільйонів гривень. Не менш відчутні втрати психологічні. Колись активні члени кооперативного руху подекуди перетворилися на зневірених вкладників та вимушених позичальників. За діючими рекомендаціями, вони не знають одне одного. Терміни «спілка», «кооператив» втратили для них попередній сенс. Під впливом «просунутих» менеджерів з антикооперативними цінностями відбулося відторгнення основної частини членів від адміністративно-бюрократичного апарату.

Довірливі громадяни, які повірили в кооперативні ідеали, у відповідальність й чесність лідерів та стали членами псевдоспілок, перетворилися в нинішніх умовах на жертв маніпуляцій досвідчених фінансових шахраїв. Саме такі ділки використовують різні способи застосування адміністративних методів управління, підпорядкування та використання фінансових можливостей очолюваної установи для задоволення своїх особистих інтересів. При цьому регулятор дуже часто вмиває руки.

Ця думка підтверджується діями керівників Держфінпослуг щодо згаданої «Сідней-плюс». Наслідком приїзду двох працівників Держфінпослуг для розгляду лавини скарг було призупинення ліцензії. Але господарі оборудки, втративши цей документ, ще з більшою активністю продовжили збирати кошти від довірливих людей. «Ми не робили би нових фатальних помилок, — пояснювали ошукані вкладники, — якби знали про ситуацію в цій псевдоспілці. Представники Держфінпослуг не вважали за потрібне інформувати не тільки нас, але й тих, хто входив до складу виборних органів». Пізніше голова Держфінпослуг Валерій Альошин обґрунтовував правомочність дій його підлеглих: «законодавство не передбачає інформування членів кредитних спілок щодо дій Держфінпослуг». «Для цього, — радив високий чиновник — треба користуватися мережею Інтернет». Додам від себе: сторінка Держфінпослуг в інтернетній мережі завжди була беззмістовною та надто загальною як за змістом, так і за формою: вона ще ніколи не була налаштована на правдиве інформування сотень тисяч членів спілок кредитної кооперації.

В останні роки керівники Держфінпослуг дедалі більше ігнорували захист колективів кредитних спілок від шахраїв-ошуканців. Організаторсько-методична робота працівників Держфінпослуг зводилась лише до двох адміністративно-розпорядчих дій: видачі і призупинення ліцензії. Працівники відповідного Департаменту за наглядом кредитних спілок не цікавилися перебігом руйнівних процесів у деяких кредитівках.

На тлі занепаду окремих фрагментів кредитно-кооперативного руху, варто віддати належне керівникам тих кредитних спілок, де бережуть й примножують спілчанські традиції, дотримуються принципів світової кооперації, поєднують фінансово-економічну діяльність із соціальними потребами спілчан. Наприклад, у моїй пам'яті закарбувалися окремі моменти з роботи Чортківської кредитної спілки «Самопоміч», коли її очолювала талановитий менеджер, патріот кооперативного руху Ольга Максимів. Пригадую, як цікаво, в переповненому Будинку народної творчості відбувалися загальні збори. Був час, коли тут вміли захоплююче проводити кооперативне свято, поєднувати діловитість з відпочинком.

Взірцем дотримання кооперативних цінностей, турботи про зростання заможності селянина є робота кооперативного активу кредитної спілки «Снятинська» на Івано-Франківщині. Загальновизнаний лідер — голова правління Олег Голяр зумів налагодити співпрацю із членами спостережної ради, ревізійної комісії, сформувати активно працююче кооперативне ядро. Тут не пішли шляхом створення мережі філій в різних містах: це не було їхньою метою. Снятинські кооператори поставили більш шляхетну ціль — наблизитися до селян, створити для їх послуг філії, опорні пункти

в найбільш віддалених селах.

Завжди збережеться в пам'яті обрана тут методика підготовки й проведення загальних зборів. Приємно, коли на трибуну піднімалися селяни і вносили пропозиції, давали свої оцінки зробленому. Такої високоорганізованої роботи дружного спілчанства не завжди побачиш. Кредитна спілка має свій друкований орган — газету «Кредитний вісник». Регулярно, практично щорічно, активістам спілки вдається випускати публіцистичні видання, присвячені, як правило, історії кооперації Прикарпаття. Провідники кредитної спілки «Снятинська», зокрема їх лідер Олег Голяр, якраз і є активними учасниками ділових зустрічей, семінарів та конференцій, які проводить Західно-український регіональний центр фермерства і сільськогосподарської кооперації.

До певного позитиву у кредитно-кооперативному русі зараховую й те, що два найбільші в масштабах країни об'єднання кредитних спілок — Національна асоціація кредитних спілок України (НАКСУ) та Всеукраїнська асоціація кредитних спілок (ВАКС) продовжують, незважаючи на негаразди нашого часу, виконувати корисну організаторсько-консультативну роботу. Наведу такий приклад. Якось я уточнив у керівника однієї із кредитних спілок, до якої асоціації вона належать. «І до першої, і до другої, — відповів той. — Нам цікаві методичні напрацювання обох. Щось в одній знайдеш, щось в іншій, тим паче, що плата за членство та користування послугами помірна...»

На перший погляд, викликає занепокоєння саме позиції тих керівників кредитних спілок, котрі не входять до жодної асоціації та не вважають за потрібне набути членство хоча б у регіональних об'єднаннях. Нескладно домізкувати, чому такі кроки їм зайві...

Найуразливіше місце в діяльності створених асоціацій в тому, що вони не несуть відповідальності за руйнівні процеси, які відбуваються в деяких кредитних спілок, не мають для цього відповідних повноважень.

Керівництво обох асоціацій могли б надавати інформаційні матеріали для більш повноцінної діяльності створеній при нашому центрі науково-дослідній лабораторії з проблем кооперації. Неабияку користь мали б і рядові члени кредитівок регіону. Прикро, але такий інформаційний обмін, мабуть, не входить в обрану керівниками цих асоціацій місію. Та байдужість, ніби підсилює ізоляцію кредитної спільноти від суспільства, а в кінцевому рахунку сприяє розвитку псевдокооперативних утворень, викликає відторгнення громадських активістів від кредитно-кооперативного руху.

Кооперативна громадськість, прихильники кооперативного руху високо цінують ініціативу подвижництва колективу газети «Вісті...» щодо популяризації історії кооперації, провідних світочів кооперативної думки минулого в нинішніх, я б сказав екстремальних умовах, як у правовому, так і моральному плані.

Вірю в те, що обов'язково прийде той день, коли кредитно-кооперативна система в Україні нарешті отримає статус саморегулювальної організації, що дасть змогу поєднати як і належні повноваження, так і відповідальність за кожну кооперативну установу, за дотримання міжнародних принципів кооперації, християнсько-кооперативних цінностей у фінансовому обслуговуванні пересічних громадян.

Звичайно ж, підтримка уряду кредитної кооперації мала би бути більш послідовною, принаймні враховувати значення цього руху у подоланні бідності в нашому суспільстві. В червні поточного року виповнюється чотири роки з того часу, як Кабінетом Міністрів України прийняте важливе розпорядження «Про затвердження Концепції розвитку системи кредитної кооперації». В цьому документі відзначалися недоліки в розбудові кредитно-кооперативної системи. Зокрема недостатня інформованість населення про діяльність кредитних спілок, функціонування на фінансовому ринку значної кількості кредитних спілок, які не дотримуються у своїй діяльності принципів міжнародного кооперативного руху, нехтування основних правил захисту прав їх членів, високі відсоткові ставки за кредити. Наголошувалося на відсутності в роботі кредитних спілок режиму ощадливості. В Концепції акцентувалася увага на необхідності підвищення рівня захисту майнових прав членів кредитних спілок, запровадження ефективного механізму фінансування населення, передусім у сільській місцевості, підвищення добробуту селян, їх купівельної спроможності. Якби положення цього документа були запроваджені у життя, то ситуація в кредитно-кооперативному русі сьогодні не була такою неоднозначною...

Тож ми плекаємо надії, що оновлений економічний блок Кабінету Міністрів України бодай через чотири роки, приступить до виконання згаданої Концепції, доповнить її заходами із врахуванням належної ситуації, що має місце в кредитно-кооперативній мережі.

Підготував Михайло Мазур.
Фото Юрія Станіславського.
Тернопільська область.
Передрук з газети «Вісті Центральної

Нова редакція Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму" Перший погляд.

З 21 серпня 2010 року фінансовий моніторинг у кредитних спілках буде здійснюватися за новими правилами. Причиною цього є введення в дію Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 18.05.2010 р. № 2258-VI.

Відповідно до цього Закону, всі державні органи повинні внести відповідні зміни у свої нормативні документи з питань фінансового моніторингу, не виключенням є і Держфінпослуг. Втім, на даний момент серед оприлюднених нормативних актів Держфінпослуг відсутні зміни до Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 5 серпня 2003 року № 25, отже, до моменту прийняття цих змін кредитним спілкам доведеться керуватися виключно Законом, а також нормативними актами Кабінету Міністрів України і Державного комітету фінансового моніторингу України (Держфінмоніторингу).

Розглянемо, що ж повинно змінитися в діяльності кредитних спілок з 21 серпня.

Нова редакція Закону складається з двадцяти п'яти статей, об'єднаних у сім розділів. Восьмий розділ — ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ — присвячений змінам, які вносяться до інших нормативних актів.

Загальна структура Закону така. Перший розділ «ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ» складається з чотирьох статей, якими визначаються терміни, що використовуються в Законі, сфера застосування Закону, визначається склад законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а також визначаються дії, які належать до легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Другий розділ «СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ» складається з десяти статей, в яких окреслюються основні принципи Закону, зокрема: система та суб'єкти фінансового моніторингу, завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу, правовий статус працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, відповідального за проведення фінансового моніторингу, заходи, що здійснюються спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу, ідентифікація клієнтів, які проводять фінансові операції, та вивчення їх фінансової діяльності, права та обов'язки у відмові суб'єкта первинного фінансового моніторингу від проведення фінансової операції, управління ризиками, порядок подання інформації про фінансову операцію, а також порядок взяття на облік інформації про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Третій розділ Закону має назву «ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ОБОВ'ЯЗКОВОМУ ТА ВНУТРІШНЬОМУ ФІНАНСОВОМУ МОНІТОРИНГУ», він складається з трьох статей, якими визначаються перелік фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, перелік фінансових операцій, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу, а також порядок зупинення фінансових операцій, щодо яких є мотивована підозра, що вони пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, чи щодо яких застосовані міжнародні санкції.

Четвертий розділ «ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІЇ ТА ПРАВА СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ» присвячений діяльності Державного комітету фінансового моніторингу України (Держфінмоніторингу), складається з трьох статей, які, розкривають завдання та функції Держфінмоніторингу, встановлюють його політичну незалежність і надають йому права в частині здійснення визначених Законом функцій.

П'ятий розділ «МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, АБО ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ» складається з двох статей, які розкривають, відповідно, загальні засади міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів,

одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та повноваження державних органів щодо забезпечення міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Надзвичайно важливими є положення шостого розділу Закону «ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЗАКОНУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ», яким встановлюються види відповідальності та розмір штрафних санкцій за порушення норм законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Цей розділ складається з двох статей, якими, зокрема, визначаються відповідальність за порушення вимог цього Закону, а також відновлення прав і законних інтересів.

Сьомим розділом Закону «КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ВИКОНАННЯМ ЗАКОНІВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, АБО ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ», який складається з однієї статті, визначено, що контроль за виконанням законів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму здійснюється органами державної влади в межах їх повноважень у встановленому законом порядку. Цією ж статтею визначено порядок звітування Держфінмоніторингом про стан запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму — щороку в березні ним подається звіт Комітету Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності та Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

До основних новацій Закону можна віднести суттєве збільшення суб'єктів первинного фінансового моніторингу, до складу яких додатково увійшли спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу, такі як: суб'єкти підприємницької діяльності, які надають посередницькі послуги під час здійснення операцій з купівлі-продажу нерухомого майна, суб'єкти господарювання, які здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них, якщо сума фінансової операції дорівнює чи перевищує 150000 грн. або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, еквівалентну 150000 грн., нотаріуси, адвокати, аудитори, аудиторські фірми, фізичні особи — підприємці, які надають послуги з бухгалтерського обліку, суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги (за винятком осіб, які надають послуги у рамках трудових правовідносин), якщо вони беруть участь у підготовці і здійсненні правочину щодо: купівлі-продажу нерухомості, управління активами клієнта, управління банківським рахунком або рахунком у цінних паперах, залучення коштів для утворення юридичних осіб, забезпечення їх діяльності та управління ними, утворення юридичних осіб, забезпечення їх діяльності чи управління ними, а також купівлі-продажу юридичних осіб, фізичні особи — підприємці та юридичні особи, які проводять фінансові операції з товарами (виконують роботи, надають послуги) за готівку, за умови, що сума такої фінансової операції дорівнює чи перевищує 150000 грн. або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, еквівалентну 150000 грн.

Відповідно до збільшення кількості **суб'єктів первинного фінансового моніторингу**, збільшено кількість суб'єктів **державного фінансового моніторингу**, до складу яких включено: Національний банк України, Міністерство фінансів України, Міністерство юстиції, України, Міністерство транспорту та зв'язку України, Міністерство економіки України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України. Розширено повноваження спеціально уповноваженого органу — Державного комітету фінансового моніторингу України. Так, крім прямого здійснення ним нагляду за частиною суб'єктів первинного фінансового моніторингу, Держфінмоніторинг отримав право, зокрема, **брати участь у перевірках суб'єктів первинного фінансового моніторингу** у сфері дотримання законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Інші суб'єкти Державного фінансового моніторингу зобов'язані **інформувати Держфінмоніторинг** з метою виконання покладених на нього завдань **про виявлені порушення законодавства** у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму суб'єктами первинного фінансового моніторингу та заходи, вжиті для їх усунення; щорічно, але не пізніше січня наступного року, **надавати Держфінмоніторингу узагальнену інформацію про дотримання суб'єктами первинного фінансового моніторингу**, за якими вони здійснюють функції регулювання і нагляду, **вимог законодавства** у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або

фінансуванню тероризму, у тому числі про виявлені порушення та заходи, вжиті для їх усунення; забезпечувати відповідно до законодавства доступ Держфінмоніторингу до своїх інформаційних ресурсів для створення та забезпечення функціонування єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Основна інформація, що стосується діяльності кредитних спілок в сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, міститься у другому, третьому та шостому розділах Закону.

Крім того, серед визначень, встановлених напряму Законом, важливими для кредитних спілок є, зокрема, наступні:

— **«відокремлений підрозділ суб'єкта первинного фінансового моніторингу»** — філія, інший підрозділ суб'єкта первинного фінансового моніторингу, розташований поза його місцезнаходженням та що **здійснює фінансові операції або забезпечує їх здійснення**, у тому числі надає послуги від імені суб'єкта первинного фінансового моніторингу;

— **«бездоганна ділова репутація»** — сукупність підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її діяльності вимогам законодавства, а також для фізичних осіб — про **належні професійні, управлінські здібності та відсутність в особи судимості** за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку;

— **«неподання інформації»** — з моменту набуття чинності Законом неподанням інформації буде вважатися не тільки неподання інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу (відсутність на обліку у Спеціально уповноваженого органу належним чином оформленого та поданого зазначеним суб'єктом первинного фінансового моніторингу повідомлення (інформації) про такі фінансові операції) а й повторне подання неналежним чином оформленого повідомлення (інформації) про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, яке не взято на облік Спеціально уповноваженим органом (під повторним поданням неналежним чином оформленого повідомлення (інформації) про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, слід розуміти послідовне подання суб'єктом первинного фінансового моніторингу трьох неналежним чином оформлених повідомлень про одну й ту саму фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу).

Принципово змінений перелік операцій, що підлягають фінансовому моніторингу. Так, з моменту набуття чинності Законом **обов'язковому фінансовому моніторингу** в кредитних спілках підлягає фінансова операція у разі, якщо сума, на яку вона проводиться, дорівнює чи перевищує **150 000** гривень та має одну або більше наступних ознак:

— здійснення розрахунку за фінансовою операцією у **готівковій формі**;

— **надання кредитних коштів** особі, яка є членом небанківської кредитної установи, в один і той самий день декілька разів, за умови, що загальна сума фінансових операцій дорівнює чи перевищує суму, визначену частиною першою цієї статті.

Подання кредитною спілкою інформації про фінансову операцію, що підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу, повинна здійснюватися протягом **трьох робочих днів** з дня її реєстрації.

Перелік операцій, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу, визначені новою редакцією Закону наступним чином:

Фінансова операція підлягає **внутрішньому фінансовому моніторингу**, якщо вона має одну або більше ознак, визначених цією статтею, або містить інші ризики:

1) заплутаний або незвичний характер фінансової операції чи сукупності пов'язаних між собою фінансових операцій, що не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети;

2) невідповідність фінансової операції характеру та змісту діяльності клієнта;

3) виявлення фактів **неодноразового проведення фінансових операцій**, характер яких дає підстави вважати, що метою їх здійснення є уникнення процедур обов'язкового фінансового моніторингу або ідентифікації, передбачених цим Законом (зокрема дві чи більше фінансові операції, що проводяться клієнтом протягом одного робочого дня з однією особою та можуть бути пов'язані між собою, за умови, що їх загальна сума дорівнює чи перевищує 150000 гривень).

Рішення про подання або неподання Спеціально уповноваженому органу інформації про фінансову операцію, що підлягає внутрішньому фінансовому моніторингу, приймає відповідальний працівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу (філії, іншого відокремленого підрозділу суб'єкта первинного фінансового моніторингу)

відповідно до внутрішніх процедур, передбачених правилами внутрішнього фінансового моніторингу відповідно до статті 16 цього Закону. У разі прийняття рішення про подання Спеціально уповноваженому органу інформації про фінансову операцію така інформація подається **не пізніше 10 робочих днів з дня її реєстрації**.

Відповідальність за порушення норм Закону

1. Особи, винні у порушенні вимог цього Закону, несуть **кримінальну**, **адміністративну** та **цивільно-правову** відповідальність згідно із законом. Такі особи також можуть бути позбавлені права провадити певні види діяльності згідно із законом.

2. Юридичні особи, які здійснювали фінансові операції з легалізації (відмивання) доходів або фінансували тероризм, можуть бути **ліквідовані** за рішенням суду.

3. У разі невиконання (неналежного виконання) суб'єктом первинного фінансового моніторингу вимог цього Закону та/або нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, на нього в установленому законом порядку може бути накладено штраф:

— за порушення вимог щодо ідентифікації та вивчення фінансової діяльності осіб у випадках, передбачених законодавством, — у розмірі до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — **8500** грн.;

— за **невиявлення**, несвоєчасне виявлення та порушення порядку реєстрації фінансових операцій, що відповідно до законодавства підлягають фінансовому моніторингу, — у розмірі до 800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — **13600** грн.;

— за неподання, несвоєчасне подання, порушення порядку подання або подання Спеціально уповноваженому органу недостовірної інформації про фінансові операції, що відповідно до закону підлягають такому моніторингу, — у розмірі до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — **34000 грн.**;

— за порушення порядку зупинення фінансових операцій — у розмірі до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — **1700 грн**.;

— у розмірі до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — **5100 грн.** за інші порушення законодавства, зокрема, але не виключно, за:

— **невстановлення** правил, не розробки програм проведення фінансового моніторингу та не призначення працівника, відповідального за його проведення,

— **неподання** суб'єктом первинного фінансового моніторингу документів для взяття на облік Спеціально уповноваженому органу;

— **незабезпечення** у своїй діяльності управління ризиками щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму та розробки критеріїв ризиків;

— у разі отримання від Спеціально уповноваженого органу повідомлення про некоректне (неправильне) заповнення полів у повідомленні про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, неподання протягом трьох робочих днів до Спеціально уповноваженого органу належним чином оформленого повідомлення про цю фінансову операцію;

— **несприяння** в межах чинного законодавства працівникам Спеціально уповноваженого органу в проведенні аналізу фінансових операцій;

— **ненадання** на запит Спеціально уповноваженого органу додаткової інформації з приводу фінансових операцій, які стали об'єктом фінансового моніторингу, копії первинних документів, на підставі яких були проведені такі операції та пов'язані з ними фінансові операції, відомості про їх учасників, а також іншу інформацію, зокрема ту, що становить банківську або комерційну таємницю, таємницю страхування, копії документів, необхідні для виконання покладених на Спеціально уповноважений орган завдань, протягом п'яти робочих днів з дати надходження запиту;

— **ненадання** на запит Спеціально уповноваженого органу інформації (у тому числі копій документів), необхідної для виконання ним запиту, що надійшов від уповноваженого органу іноземної держави, зокрема тієї, що становить банківську або комерційну таємницю, протягом п'яти робочих днів з дати надходження запиту;

— **ненадання** на запит Спеціально уповноваженого органу інформації щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій клієнта, операції якого стали об'єктом фінансового моніторингу. Порядок надання такої інформації встановлюється Спеціально уповноваженим органом за погодженням з відповідними суб'єктами державного фінансового моніторингу;

— **ненадання** на запит відповідного суб'єкта державного фінансового моніторингу інформації, необхідної для перевірки фактів порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;

— **невжиття** заходів щодо запобігання розголошенню (зокрема особам, стосовно фінансових операцій яких проводиться перевірка) інформації, що подається Спеціально уповноваженому органу, та іншої інформації з питань фінансового моніторингу (у тому числі про факт подання такої інформації або отримання запиту від Спеціально уповноваженого органу);

— **незберігання** документів щодо ідентифікації осіб, які провели фінансову операцію, що згідно з цим Законом підлягає фінансовому моніторингу, а також усіх документів, що стосуються ділових відносин з клієнтом, не менше п'яти років після завершення ділових відносин, а всі необхідні дані про операції — не менше п'яти років після завершення операції (при цьому строки зберігання документів можуть бути продовжені відповідним суб'єктом державного фінансового моніторингу у порядку, встановленому законодавством);

— **незабезпечення** на документальний запит безперешкодного доступу суб'єктів державного фінансового моніторингу та правоохоронних органів до документів або інформації, що міститься в них, відповідно до вимог закону;

— **незупинення** проведення або незабезпечення моніторингу фінансової операції відповідної особи у порядку, встановленому Спеціально уповноваженим органом за погодженням з відповідними суб'єктами державного фінансового моніторингу за дорученням Спеціально уповноваженого органу, наданим з метою виконання запиту уповноваженого органу іноземної держави про зупинення відповідної фінансової операції як такої, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму,

— **незабезпечення** розроблення та постійного оновлення правил, програм проведення фінансового моніторингу з урахуванням вимог законодавства;

— **непроведення** щорічних внутрішніх перевірок своєї діяльності на предмет дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;

— **незабезпечення** підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за проведення фінансового моніторингу, шляхом проходження навчання не рідше одного разу на три роки;

— **невжиття** на постійній основі заходів з підготовки персоналу до виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу відповідно до цього Закону, шляхом проведення освітньої та практичної роботи;

Повторне (протягом року) порушення суб'єктами первинного фінансового моніторингу — юридичними особами або громадянами, які є суб'єктами підприємницької діяльності, вимог цього Закону та/або нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, тягне за собою накладення штрафу у розмірі до 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — **51000 грн**.

Крім застосування фінансових санкцій за повторне **аналогічне протягом одного року** порушення суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог цього Закону та/або нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, суб'єкт державного фінансового моніторингу **може обмежити, тимчасово припинити дію чи анулювати ліцензію** або інший спеціальний дозвіл на право провадження певних видів діяльності у порядку, встановленому законом.

У разі грубого порушення посадовою особою суб'єкта первинного фінансового моніторингу вимог цього Закону та/або нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, суб'єкт державного фінансового моніторингу може, відповідно до закону, **прийняти рішення про тимчасове відсторонення** такої посадової особи суб'єкта первинного фінансового моніторингу від посади.

Санкції до суб'єктів первинного фінансового моніторингу, передбачені цією статтею, застосовуються суб'єктами державного фінансового моніторингу, які здійснюють регулювання і нагляд за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу, в межах їхньої компетенції.

Якщо особа вчинила кілька порушень, передбачених частиною третьою цієї статті, стягнення на неї накладається в межах санкції, встановленої за більш суворе порушення з числа вчинених.

Детальний розгляд практичного застосування положень Закону кредитним спілками буде проходити на семінарах, які проводитимуться Навчально-методичним Центром НАКСУ разом із Навчально-методичним центром Державного Комітету фінансового моніторингу України. Заявки на участь просимо направляти за телефоном 044-501-18-74 або на e-mail iks@unascu.org.ua

ЯК ПРАВИЛЬНО ПРИЙНЯТИ СПОНСОРСЬКУ ДОПОМОГУ

У номері "Бюлетеня кредитних спілок України" за січень-лютий цього року ми опублікували матеріал Директора фінансового департаменту НАКСУ Катерини Калустової "Формування капіталу кредитної спілки". Він викликав жвавий інтерес у нашої аудиторії. Пропонуємо вашій увазі відгук наших читачів щодо піднятої теми, поради, а також роз'яснення фінансового департаменту НАКСУ.

"Дорогая редакция журнала "Бюллетень кредитних спілок України"!

В первых строках моего письма хочу поблагодарить вас за то, что продолжаете делать во всех отношениях прекрасный журнал: информационном, эстетическом, полиграфическом. Успехов вам! Кредитный союз "Одиссей очень бы хотел получать его в дальнейшем.

Во-вторых, посылаю свою заметку, которая родилась в уме почти сразу после прочтения "Бюллетеня" № 29. Если посчитаете нужным и с одобрения Екатерины Калустовой, напечатайте, пожалуйста, эти важные тезисы в журнале. Понимаю, что мой материал опоздал, так как общие собрания к тому времени уже пройдут, но тем, кто неправильно принял грант КПЗКСУ в резервный капитал, эта информация поможет выправить ситуацию, даже если придется созывать внеочередное общее собрание (а кому-то это пригодится в ожидании будущих спонсорских "вливаний").

12 марта 2010 года в Киеве я от имени кредитного союза подписала документы на получение гранта от КПЗКСУ. В этот же день НАКСУ любезно предоставила возможность руководителям кредитных союзов получить сразу три номера журнала "Бюллетень кредитних спілок України". В № 29 журнала за 2010 год я нашла прекрасный аналитический материал Екатерины Калустовой "Формування капіталу кредитної спілки" и радость моя омрачилась. Я поняла, что за два года участия в конкурсе КПЗКСУ не подготовила свои внутренние документы для принятия гранта в свой резервный капитал.

Я успела до проведения очередного общего собрания исправить свои ошибки (спасибо Екатерине Калустовой). Но вдруг я не одна такая? Коллеги, проверьте, как вы "уложили" долгожданный грант в резервный капитал. Не надо восклицать: "Лепестками роз наше ложе застелю!" и ждать, когда Госфинуслуг вонзит свой "законный шип" в ваше "то, что в розах". Надо просто прагматично сложить "пазл" из поправок в трех документах кредитного союза.

С правкой "ложа" в трех местах - в капитал грант уложу,
Правку в "збитках" и Устав на собраньи утвержу,
В Положеньи подтвердим эти тезисы мы вновь, -
Так законно утвердим спонсоров любовь!

1. Затвердити рішенням загальних зборів *доповнення до Статуту кредитної спілки в пункті про порядок формування капіталу:*

Резервний капітал кредитної спілки формується за рахунок:

1) вступних внесків членів кредитної спілки;
2) частини доходів кредитної спілки;
3) інших джерел:

3.1) членських внесків в резервний капітал;
3.2) отриманих благодійних внесків від фізичних та юридичних осіб на формування резервного капіталу.

2. Затвердити рішенням загальних зборів *зміну до Порядку розподілу доходів та покриття збитків у КС в пункті про використання капіталу на покриття збитків, який здійснюється в наступній послідовності:*

1) залишку нерозподіленого доходу за попередній рік;
2) резервного капіталу, сформованого за рахунок частини доходу;
3) ***резервного капіталу, сформованого за рахунок інших джерел, перелік яких визначено Статутом кредитної спілки*** *(далі - за текстом).*

3. Затвердити рішенням спостережної ради *зміни в Положенні про фінансове управління кредитної спілки в розділі 2, про Порядок формування та використання капіталу КС в розрізі окремих його складових, повторити те ж* ***про формування резервного капіталу:***

1) вступних внесків членів кредитної спілки;
2) частини доходів кредитної спілки;
3) ***інших джерел, перелік яких визначено Статутом кредитної спілки.***

Повторити те ж про використання резервного капіталу:

1) залишку нерозподіленого доходу за попередній рік;

2) резервного капіталу, сформованого за рахунок частини доходу;

3) резервного капіталу, сформованого за рахунок інших джерел, перелік яких визначено Статутом кредитної спілки (далі - за текстом).

Все! "Пазл" сложился, грант КПЗКСУ законно - "наш навеки"!

Прекрасно быть в союзе, в котором любі друзі: В НАКСУ и в ВАКС, теперь уж и в ПЗВ, - цени! Та завжди друзі з нами з Канадської програми Зміцнення кредитних спілок в Україні!

З повагою, Л.Ф. Кирпа, Голова правління КС "Одісей", смт Совєтський, АР Крим".

Коментар фінансового департаменту НАКСУ

Висловлюючи подяку автору за описаний варіант обліку грошових коштів та майна, наданих на безповоротній та безоплатній основі, у зв'язку із закінченням проекту міжнародної технічної допомоги "Програма зміцнення кредитних спілок в Україні" кредитним спілкам, які були визначені як реципієнти проекту, пропонуємо вам детальний розгляд даної ситуації, включаючи порядок податкового та бухгалтерського обліку цих надходжень а також відображення їх у звітності кредитних спілок.

Абзацом четвертим підпункту 7.11.4 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" визначено, що від оподаткування звільняються доходи кредитних спілок, отримані "*...у межах благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги чи* ***технічної допомоги****, що надаються таким неприбутковим організаціям* ***відповідно до умов міжнародних договорів****, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України...*". Єдиний порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 за № 153. Цим порядком визначаються процедури залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, в тому числі державної реєстрації, моніторингу проектів (програм), акредитації виконавців (юридичних осіб - нерезидентів). Відповідно до порядку **реципієнт** - резидент (фізична або юридична особа), який **безпосередньо одержує міжнародну технічну допомогу** згідно з проектом (програмою). При цьому інформація про реципієнтів вноситься до Державного реєстру програм разом з інформацією щодо номера і дати державної реєстрації проекту (програми), назви, цілей та вартості проекту (програми), термінів його виконання, назви донора, номера контракту між донором і виконавцем, виконавця тощо.

Відповідно до пункту 12 цього Порядку, державна реєстрація проектів (програм) є підставою для акредитації їх виконавців, а також надання підтверджень щодо наявності відповідних пільг, привілеїв, імунітетів, передбачених законодавством та міжнародними договорами України.

Листом Державної податкової адміністрації від 05.07.2002 № 4264/6/15-1416 "Щодо порядку включення до валових витрат підприємств сум благодійної допомоги неприбутковим організаціям, надання благодійної допомоги фізичними особами та оподаткування грантів" надається роз'яснення щодо порядку оподаткування сум отриманої міжнародної технічної допомоги. Зокрема, цим листом визначається, що "***якщо міжнародними угодами про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво надаватиметься міжнародна технічна допомога у вигляді фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті, то проект (програма) такої допомоги повинна пройти державну реєстрацію у встановленому порядку. Тільки після проведення такої державної реєстрації кошти або майно, що надходять у вигляді міжнародної технічної допомоги, не будуть включатися до складу валового доходу платника податку, що витікає з норми підпункту 4.2.13 статті 4 Закону***".

Таким чином, за умови включення кредитної спілки до складу реципієнтів "Програми зміцнення кредитних спілок в Україні", зареєстрованої у Міністерстві економіки за № 1492-08, отримана від цієї програми технічна допомога у вигляді грошових коштів та(або) необоротних активів **не підлягає оподаткуванню**.

Бухгалтерський облік отриманої технічної допомоги залежить як від виду допомоги (грошові кошти або необоротні активи), так і від визначених статутом кредитної спілки - реципієнта джерел формування капіталу.

Грошові кошти

Переказ грошових коштів кредитним спілкам здійснювався на підставі договору про надання міжнародної технічної допомоги на безповоротній безоплатній основі. Пунктом 2.3 цього договору визначено, що "грошові кошти, що передаються реципієнтові згідно з цим договором, є фінансовими ресурсами міжнародної технічної допомоги виключно цільового використання, що надаються відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Канади стосовно програми співробітництва від 24 жовтня 1994 року та спрямовуються кредитною спілкою **на поповнення капіталу**.

Отже, ці кошти мають всі ознаки цільового фінансування і в момент отримання повинні обліковуватися за дебетом рахунку 311 в кореспонденції з рахунком 48 "Цільове фінансування і цільові надходження".

Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженим наказом Міністерства фінансів від 30 листопада 1999 р. № 291 (далі за текстом "План рахунків"), визначається, що на рахунку 48 "Цільове фінансування і цільові надходження" ведеться облік та узагальнення інформації про наявність та рух коштів фінансування заходів цільового призначення (в тому числі отримана гуманітарна допомога).

За кредитом рахунку 48 "Цільове фінансування і цільові надходження" відображаються кошти цільового призначення для фінансування певних заходів, за дебетом - використані суми за певними напрямками, визнання їх доходом, а також повернення невикористаних сум.

Аналітичний облік коштів цільового фінансування і цільових надходжень та їх витрачання провадиться за їх призначенням та джерелами надходжень.

Методичними рекомендаціями щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою, затвердженими розпорядженням Держфінпослуг від 18.12.2003 р. № 171, встановлюються наступні субрахунки по рахунку 48 "Цільове фінансування і цільові надходження":

- 481 Внески членів кредитної спілки до благодійного фонду
- 482 Внески інших осіб до благодійного фонду
- 483 Цільове фінансування з бюджетних та позабюджетних фондів
- 484 Інше цільове фінансування та інші цільові надходження

Таким чином, надходження міжнародної технічної допомоги на поточний рахунок кредитної спілки відображається проведенням Д-т 311 К-т 484.

У звітних даних, що подаються кредитними спілками до Держфінпослуг, отримані кошти цільового призначення відображаються в додатку 2 звітних даних по рядку 163 графі 4.

Подальше відображення отриманих коштів у бухгалтерському обліку напряму залежить від статутних документів кредитної спілки. Якщо статутом кредитної спілки передбачене таке джерело формування резервного капіталу, як технічна допомога, для виконання вимог договору про надання міжнародної технічної допомоги кредитній спілці необхідно сформувати на суму отриманої технічної допомоги резервний капітал, відобразивши це проведенням Д-т 484 К-т 433.

У складі звітних даних до Держфінпослуг така операція знайде своє відображення по графі 5 рядку 163 додатку 2 і по графі 4 рядку 093 додатку 2.

Якщо ж статутні документи кредитної спілки не передбачають такого джерела формування резервного капіталу, необхідно застосувати інший механізм - через визнання цієї допомоги доходом. Ще раз підкреслимо, що визнання чи невизнання сум отриманої міжнародної технічної допомоги доходом в бухгалтерському обліку не впливає на її оподаткування, порядок якого був розглянутий раніше.

Планом рахунків для узагальнення інформації про доходи від безоплатно одержаних оборотних активів (окрім фінансових інвестицій) і доходи від цільового фінансування, пов'язаного з операційною діяльністю, передбачений субрахунок 718 "Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів".

Операція визнання суми отриманої технічної допомоги доходом відображається в бухгалтерському обліку проведенням Д-т 484 К-т 718.

У звітних даних до Держфінпослуг ця операція відобразиться по графі 5 рядку 163 додатку 2, а також по рядку 110 графі 3 додатку 4 в складі інших непроцентних доходів.

Після цього, з метою виконання умов договору, необхідно за рішенням спостережної ради кредитної спілки спрямувати суму отриманого доходу на формування резервного капіталу, відобразивши цю операцію проведенням Д-т 443-1 К-т 432.

У звітних даних до Держфінпослуг ця операція відобразиться по графі 3 рядку 300 додатку 4 з одночасним відображенням по рядку 110 графі 3 додатку 4 в складі інших непроцентних доходів.

Необхідно зауважити, що спрямування до резервного капіталу суми більшої, ніж передбачено графіком формування капіталу, регламентується останнім реченням абзацу першого пункту 3.9 Положення про фінансове управління: "**За рішенням спостережної ради цю суму може бути збільшено**". Отже, таке спрямування не потребуватиме жодних змін у графіку формування резервного капіталу.

Безоплатно отримане майно

Передача необоротних активів здійснюється за актом прийому - передачі, в якому зазначається первісна вартість необоротних активів і сума нарахованої амортизації. Безоплатно отримані необоротні активи обліковуються за видами активів в кореспонденції з додатковим капіталом.

"Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій", затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291, встановлений наступний порядок обліку безоплатно одержаного майна:

- На субрахунку 424 "Безоплатно одержані необоротні активи" відображається вартість необоротних активів, безоплатно одержаних підприємством від інших осіб. Залишок додаткового капіталу на цьому субрахунку зменшується на суму визнаного доходу протягом строку корисного використання безоплатно одержаних об'єктів необоротних активів (окрім землі) і при вибутті таких активів і землі.
- На субрахунку 745 "Дохід від безоплатно одержаних активів" узагальнюється інформація про доходи від безоплатно одержаних необоротних активів, фінансових інвестицій та цільового фінансування капітальних інвестицій. Дохід від цільового фінансування капітальних інвестицій та безоплатно одержаних необоротних активів, що підлягають амортизації, визначається у сумі, пропорційній сумі амортизації відповідних активів одночасно з її нарахуванням.

Виходячи з наведеного, якщо безоплатно отримані активи повністю або частково замортизовані, для постановки їх на облік необхідно зробити наступні проведення:

1. Д-т 104, 105, 109, 112 (в залежності від виду необоротних активів) К-т 424 на суму первісної вартості активів за даними акту прийому-передачі.

2. Д-т 831, 832 (в залежності від виду необоротних активів) К-т 131, 132 на суму нарахованої амортизації за даними акту прийому-передачі з одночасним віднесенням цієї суми до складу доходу від безоплатно одержаних активів і зменшенням додаткового капіталу проведенням.

3. Д-т 424 К-т 745.

Проведення 2 та 3 необхідно використовувати для подальшого нарахування амортизації безоплатно отриманого майна.

Інформація, подана в цьому матеріалі, стосується конкретної ситуації - надання технічної допомоги Програмою зміцнення кредитних спілок в Україні, але **наведений порядок відображення в бухгалтерському обліку та звітності придатний для будь-яких операцій отримання майна та коштів на безоплатній і безповоротній основі**.

Використані нормативні документи

1. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР.

2. Постанова Кабінету Міністрів України "Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги" від 15.02.2002 р. № 153.

3. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування" від 30.11.1999 р. № 291.

4. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України "Про затвердження Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України" від 25.12.2003 р. № 177.

5. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою" від 18.12.2003 р. № 171.

6. Лист Державної податкової адміністрації "Щодо порядку включення до валових витрат підприємств сум благодійної допомоги неприбутковим організаціям, надання благодійної допомоги фізичними особами та оподаткування грантів" від 05.07.2002 р. № 4264/6/15-1416.

З ЖИТТЯ ГРОШЕЙ

Даною публікацією ми започатковуємо серію статей, де ви зможете дізнатися про походження, еволюцію грошей, їх різноманітність, дивовижні випадки та звичаї, пов'язані з ними.

Першими офіційними грошима древніх племен були дари флори і фауни — пташине пір'я і морські черепашки. У Бірмі роль грошей довгий час виконував чай, в Тібеті — сіль, а в Мексиці — мішечки з бобами какао. З цією ж метою в різний час і в різних культурах використовувався тютюн, рис, сушена риба, кукурудза тощо. У древніх ацтеків засобом обміну служили тварини та їхні кістки. У Китаї розплачувалися шматками шовку певного зразка, а в Азії — опіумом. У Стародавній Русі, до появи металевих грошей, як валюта при торгівлі з країнами Сходу виступали шкірки куниці, від яких пішла назва монети «куна».

На розкопках в Греції були виявлені дивні тонкі стержні — приблизно однакові за розміром і вагою, вони зустрічалися в похованнях і в розвалинах житлових будинків. Такі ж стержні зображалися і на фресках того періоду. Згодом учені встановили, що це не що інше, як старогрецькі монети. Пучок цих монет-стержнів щільно поміщався в долоню (по-грецьки «драхма») і мав певну цінність. Так називається і сучасна грецька монета.

Традиційна кругла форма **металевих грошей** бере початок в Римській імперії. Гроші Риму чеканилися в храмі Юнони Монети (наставниці). Звідти металеві диски, а вслід за ними і загальна назва, поширилися по країнах всього світу.

Перші паперові гроші з'явилися в Китаї ще до нашої ери і використовувалися в похоронних церемоніях: їх спалювали на вогнищі, розведеному біля могили покійного, вважаючи, що таким чином вони потраплять до небіжчика, щоб полегшити його замогильне життя. В ужитку банкноти поширилися значно пізніше.

У загробний світ також вирушали старогрецькі монети — оболи. За один обол зловісний старець Харон перевозив душі померлих через річку забуття.

Обіг «іноземних валют» практикувався ще в далекому IX столітті. На Русі свого срібла не добували, тому в обігу були арабські дирхеми. За часів Володимира поверх малюнка дирхема ставили штамп з написом: «Володимир на столі, а це його сребро» — тобто, князь Володимир на престолі править і це — срібло його держави.

Банки (від слова banco — столик міняйла) в більш-менш звичному для нас вигляді з'явилися в Італії в XIV столітті. А вже в XV столітті сім'я Медічі (перші правителі, що зуміли змусити капітали працювати) розмістила свої гроші більш ніж в 25 банках, в основному в Ломбардії — області на кордоні з Швейцарією.

Період розвитку науки і винахідництва, пік якого припав на XX століття, подарував людству масу корисних нововведень, що спрощують і удосконалюють грошовий обіг у всьому світі. Ось найбільш значущі з «грошових» винаходів.

На рубежі XIX-XX століть з'явилися торговельні та ігрові автомати, а також дорожні чеки.

У 1906 році Чарльз Кетерінг винайшов електронний касовий апарат.

У 1918 році Федеральний Банк США уперше переказав гроші через телеграф. Так з'явилися перші електронні гроші.

Через 2 роки на дороги країни виїхав перший інкасаторський автомобіль.

У 1937 році в Сполучених Штатах був виданий перший кредит, а в 1939 році з'явився перший банкомат.

У кінці 1940-х років був створений штрихкод для автоматизації роботи кас в американських супермаркетах.

У 1950 році Френк МакНарма видав своїм клієнтам перші у світі кредитні карти.

У 1974 році Роланд Морено запатентував перший мікропроцесор під назвою «смарт-карта», який дозволив обмінюватися інформацією з центральним комп'ютером.

Чотирма роками пізніше Ден Бріклін зробив переворот у бухгалтерському обліку, представивши свої електронні таблиці, які послужили прототипом сучасних комп'ютерних програм на кшталт Microsoft Excel.

У 1983 році було впроваджено RSA-кодування, необхідне для обміну фінансовою інформацією через централізовану інформаційну мережу.

Пластикові кредитні карти широко застосовуються з 1990-х років

10 найпопулярніших грошових одиниць за всю історію.

Перші монети на Русі почали чеканити в період роздробленості та міжусобиць (IX ст.). Так

що не дивно, що на монетах зустрічаються не лише сліди перечеканки і переробки портретів князів, але й образливі написи, спрямовані проти сусіднього князя. Так що інколи, щоб не провокувати сусідів на агресію, деякі купці надавали перевагу натуральному обміну або у крайньому разі користуватися монетами чужих країн.

Полотна льону. До початку карбування монет із металів свого роду монетою — елементом для взаємних розрахунків — були полотна льону: льон високо цінувався, оскільки не ріс у Європі. Від слова «полотно» і походять всі слова з коренем «плата». І навіть по-німецьки зарплата звучить як der Lohn.

Золото. Російське слово «золото» походить від назви дуже цінних через їхню високу якість монет імператора Траяна, який відчеканив золоті соліди для варварів, і такі монети «ходили» на території Русі.

«Деньга». Одна з найстаріших московських монет — гріш (деньга), що дорівнює 1/200 рубля та одержала свою назву від татарського назва срібної монети «таньга», а вони позичили це слово з грецької мови під час походу Олександра Македонського (від грецького данака — монета 204, 7 г).

Рубль. По одному з припущень назва російського рубля пов'язана з мусульманською мірою обсягу рубь (4 л). За Петра I мідний рубль являв собою квадратну плиту з міді вагою понад півтора кілограми. До речі, на 1 рубль в давнину можна було купити: 200 шкурок білки (14 століття), 27 кг м'яса або риби, 48 кг борошна, 41 кг солі (18 століття).

Марка. Маркою раніше називали не монету, а півфунта срібла, це була одиниця ваги. А саме слово походить від латинського «межа», оскільки всередині кожного князівства були свої марки — баварські, баденські та ін.

Рупія. Індійська рупія зобов'язана своєю назвою слову «рупа», що означає «худоба», оскільки саме худоба була довгий час чи не єдиною валютою.

Юань, ієна. Походять від китайського і японського слова «кругла монета», вони були викарбувані на кшталт європейського талера і вперше мали круглу форму. До цього монети мали форми лопати, сокири, мотики і т.п.

Шекель. Ізраїльський шекель згадується ще в Біблії як староєврейський стандарт монети і ваги, походить від вавілонського сикля, найдревнішої грошової одиниці. До речі, єдиними срібними монетами у Палестині I століття були срібні шекелі міста Тіра. Так що на сумно відомі 30 серебряників Іуди тоді можна було купити тільки самого бідного з рабів.

Долар. У 1776 році в США були віддруковані перші паперові долари, які були зеленого кольору. Американці любовно прозвали свої гроші «зеленими спинками» (green backs). Звідти походить сучасна назва — «бакси».

Грошові рекорди

Найважчою металевою монетою вважається шведська монета прямокутної форми номіналом 10 далерів, яку випустили в XVIII столітті. Її вага складає 19 кілограмів 710 грамів.

Найбільша 100 000 доларова купюра з портретом 28-го президента США Вудро Вілсона була випущена в 1934 році.

Найдорожча у світі золота монета номіналом 1 мільйон доларів викарбувана в Канаді. Вона виготовлена із золота 999,99 проби, її вага складає 100 кг.

Найбільший у світі золотий зливок вагою 250 кг і вартістю 3,7 мільйона доларів відлитий в Японії.

Грошова лексика

Ми часто вживаємо вирази з грошовою лексикою, але рідко замислюємося над їх походженням. Сьогодні мало хто знає, що:

— спочатку назви європейських грошових одиниць (фунт, марка, ліра, крона) були одиницями ваги;

— слово «копійка» пішло від назви срібної монети, на якій був зображений Георгій Побєдоносець зі списом в руці;

— «грошем» спочатку називали велику срібну монету, яка чеканилася в Італії;

— слово «напартачити» має відношення до грошей: «партачами» в Стародавній Русі називали фальшивомонетників, а «партачити» означало «карбувати фальшиві монети»;

— вислів «внести свою лепту» походить з Греції і означає внести мідну монету малої вартості як пожертвування;

— «газетта» — це назва дрібної італійської монети. Рівно стільки в 1556 році коштувало перше друкарське видання міста Венеції. «Газетти» знецінилися сотні років назад, а «газети» схоже, будуть з людством завжди.

Продовження у наступному номері

ЯК ОДНА СПІЛКА ВКЛАДНИКІВ ЗАОХОЧУВАЛА

Була собі одна кредитна спілка. І були в неї члени, і органи були, і позичальники, і вкладники — все як має бути. Працювала спілка від ранку до ночі в особі всіх своїх органів: і вклади залучала, і кредити видавала, і була нібито не гірше за інших.

Аж раптом гримнуло страшне слово **КРИЗА.** І так позичальники злякалися цього страшного слова, що поховалися всі по щілинах. Сидять і тремтять, а гроші в спілку не несуть.

А вкладники — навпаки, в колону вишикувалися — і до спілки по гроші. А де на всіх грошей знайти? От і почала спілка вкладників умовляти:

– Шановні мої вкладники, не треба всі гроші одразу забирати, давайте домовимося так: я вам відсотки збільшу, а ви гроші у мене залишите.

Подумали вкладники, подумали і погодилися.

І почала спілка їм підвищені відсотки сплачувати. Отримала вона сто тисяч повернення кредитів від позичальників і віддала вкладникам як проценти. А що робити? Якщо повертати за терміном — потрібно повернути всі п'ятсот тисяч, а якщо порахувати тих, хто достроково договори розірвати намагається, — взагалі мільйон набереться.

Якось телефонують до спілки з асоціації і кажуть: «Що це ви, шановні, робите? Ви ж за півроку весь нормальний кредитний портфель на виплату процентів використаєте і ні з чим лишитеся. Як тоді будете вклади повертати?».

— Які до біса півроку? — думає собі спілка. — Мені б зараз встояти, а за півроку, може, щось на краще зміниться. Теж мені «країна порад»! Самі б із вкладниками впоратися спробували. Якщо їм проценти не платити, вони мене всю разом з органами без солі та перцю з'їдять і не вдавляться!

Вкладники підвищені відсотки отримали і на деякий час заспокоїлися. Зітхнула спілка з полегшенням і рушила собі далі працювати — позичальників умовляти, до суду ходити, державних виконавців схиляти працювати.

Настав термін знову платити, а у спілки грошей ще менше — навіть на проценти не вистачає. І куди ж ті гроші поділися? Ніби все до копієчки на проценти віддавала, а зобов'язань все більше стає, а доходів меншає. Що робити? Подала спілка рекламне оголошення: «Даємо на вклади 36,6 % річних!» — нових вкладників залучити бажає. Та нові вкладники, вже навчені, на рекламу не ведуться.

А гроші потрібні, адже ж своїм вкладникам чимось платити треба! Почала вона їх далі умовляти: «Давайте, шановні, я вам нараховані проценти до суми вкладу додам і за новою ставкою договір оформимо. Будете не 25 % отримувати, а цілих 36,6 %!» Тут вже вкладники розділилися. Частина на нові умови погодилася, хтось до суду подався, а дехто до Києва скарги почав писати.

І дописалися…

Приходить з Києва перевірка. «Що ви тут робите? Що за 36,6? Це, шановна спілко, для температури нормально, а для ставки за вкладами — хвороба, причому така, яка вже не лікується! Як ви людям гроші віддавати збираєтеся, коли у вас на кожну гривню вкладу півгривні кредиту, і ті прострочені?!»

— Що ви від мене хочете? — репетує спілка. — Як мені з вкладниками працювати, коли вони чомусь свої гроші забрати хочуть? Краще б дали мені рефінансування, як банкам, тоді б я їм гроші повернула».

— Немає у нас таких повноважень, рефінансування спілкам давати, проте у

нас є повноваження у вас ліцензію відібрати, — відповіла перевірка і дала припис: «Повернути вкладникам такому-то і такому-то в місячний термін їхні вклади».

Легко припис дати, та нелегко виконати. І так вже спілка крутилася, і так, по всіх куточках пошкребла і назбирала на рахунку грошей на повернення одному вкладнику.

Приходить до неї державний виконавець, той самий, який все часу не мав з її позичальника борг стягнути. Зраділа спілка. «Еге ж, — думає, — зараз він мені ще грошей додасть — я обом вкладникам їхні гроші поверну і буде у мене все гаразд!» А державний виконавець їй папірець простягає, де написано, що для забезпечення позову вкладника (того, що до суду побіг) накладається арешт на всі її рахунки, відкриті в банках. І буде цей арешт діяти до винесення судом рішення по цьому позову. А у позові, крім суми вкладу та відсотків, ще і санкції якісь, і моральна шкода. І все це суму вкладу перевищує в десять разів.

— Що ж це Ви, шановний державний виконавцю, коли я на позичальника рішення суду принесла, цілих півроку ані його, ані його майна знайти не можете, хоча він у сусідньому будинку з Вашою службою живе і кожен день під Вашими вікнами свій «Лексус» паркує, а як до мене — то одразу з арештом! — обурилася спілка.

— Ви, шановна спілко, повинні за свої дії відповідати, а ми, державні виконавці, за свої дії самі перед Міністерством юстиції відповідаємо, і хай Вас це не турбує! — відповідає виконавець.

Зовсім зажурилася спілка. Грошей все менше, а клопоту від вкладників все більше. Почалися перевірка за перевіркою. Тільки прокуратуру провели — на порозі податкова інспекція стоїть, тільки з податковою інспекцією закінчили — податкова мілі-

ція в двері стукає. Часу працювати вже не лишається. А тут і рішення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України про зупинення ліцензії на залучення внесків (вкладів) на депозитні рахунки за невиконання заходу впливу принесли. Глухий кут. Працівники порозбігалися, органи поховалися, а голова правління кудись подівся. І лишилися вкладники на самоті: спілка двері не відчиняє, телефони не відповідають.

Сумною вийшла байка. А могло би і по-іншому все закінчитися, якщо не чекати, що ситуація сама собою вирішиться, а одразу з вкладниками домовитися про те, що вклади будуть потроху повертатися, а відсотки будуть повернені після того, як ситуація вирівняється, щоб за рахунок тих відсотків позичальників кредитувати, дрібні кредити видавати. Щоб кредитний портфель якщо не зростав, то хоч стрімко не падав, тримався на одному рівні з вкладами.

Зрозуміло, що люди різні, хтось і не погодиться, і скаржитися побіжить, але ж більшість вкладників не тільки і не стільки нервують від того, що не можуть гроші забрати, скільки від того, що не знають, що в спілці відбувається. В тому ж і різниця між спілками та банками, що в спілці вкладники не клієнти, а власники, і ставитися до них необхідно як до власників — не криючись, висвітлювати ситуацію і вирішувати проблеми разом. Тоді і вихід знайти легше — власник своє майно не буде руйнувати і на своє підприємство перевірку кликати — сам усе владнає.

Марічка Зозуля